

MMO Fethiye

26 Ekim 2011

AİTM ve Fren

Alpay Lök

Mak.Y.Müh

alpay@frenteknik.com

**HAYATTA EN HAKİKİ MÜRŞİT
İLİMDİR, FENDİR !
HAYATTA EN GERÇEK YOL GÖSTERİCİ
BİLİMDİR !**

Manevi Mirasım Akıl ve Bilimdir"

"Ben, manevi miras olarak hiçbir ayet, hiçbir dogma, hiçbir donmuş ve kalıplaşmış kural bırakmıyorum. Benim manevi mirasım bilim ve akıldır... zaman süratle ilerliyor, milletlerin, toplumların, kişilerin mutluluk ve mutsuzluk anlayışları bile değişiyor. Böyle bir dünyada, asla değişmeyecek hükümler getirdiğini iddia etmek, aklın ve ilmin gelişimini inkâr etmek olur... Benim Türk milleti için yapmak istediklerim ve başarmaya çalıştıklarım ortadadır. Benden sonra beni benimsemek isteyenler, bu temel eksen üzerinde akıl ve ilmin rehberliğini kabul ederlerse, manevi mirasçılarım olurlar."

Mustafa Kemal

(9Cumhuriyet Bayramı Açılış Konuşmasından)

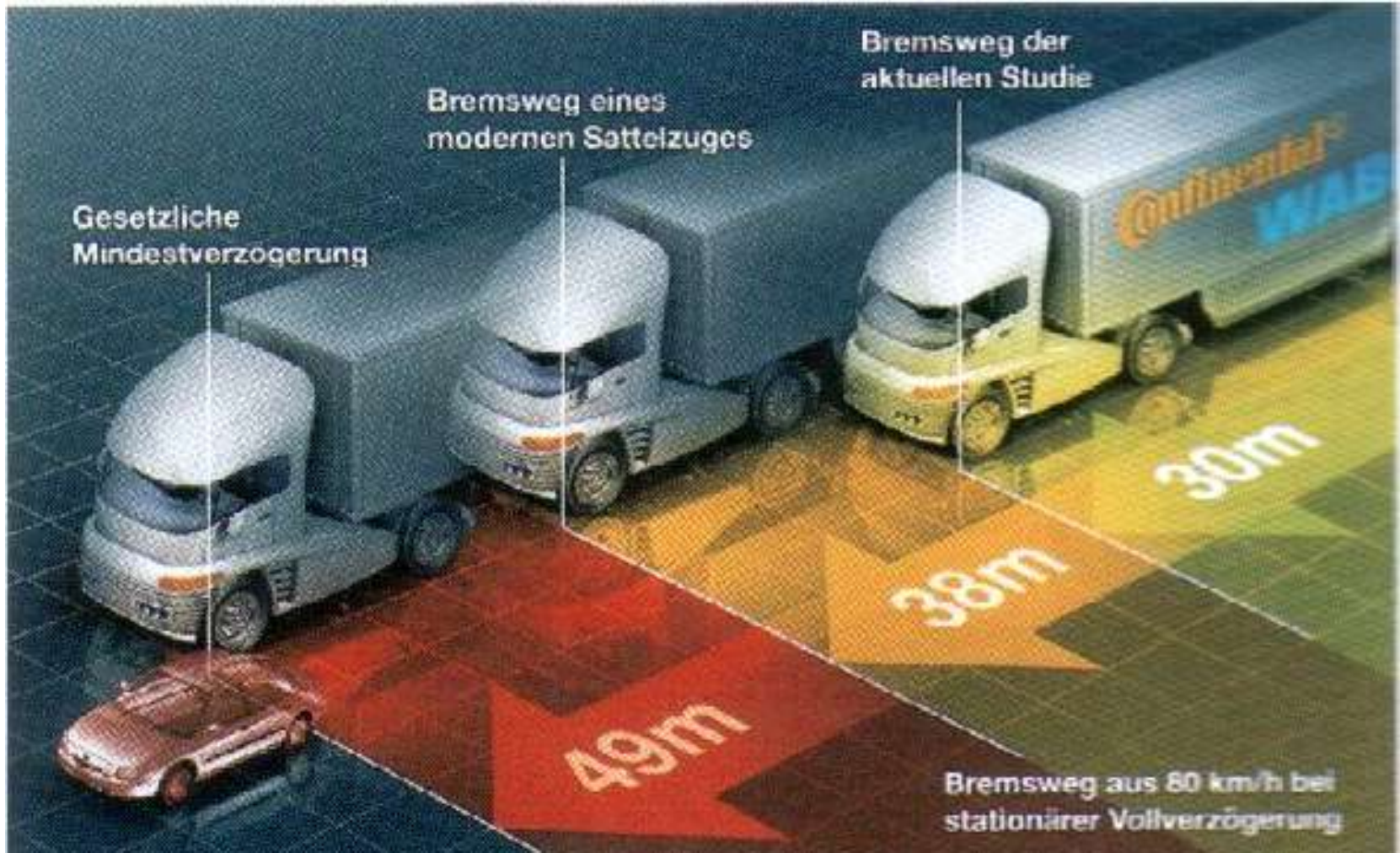
FRENE ÖNEM KÜÇÜK YAŞTA ÖĞRETİLİR!

FREN MESAFELERİ KISALTIYOR!

Lkw bei einer Geschwindigkeit von 80 Stundenkilometern auf trockener Straße angestellt.

“AİTM ve Fren”

- 23 Aralık 2009 **Kocaeli MMO**
- 06 Ocak 2010 **İstanbul MMO-Merkez**
- 13 Ocak 2010 **İstanbul MMO-Kadıköy**
- 20 Ocak 2010 **İzmir MMO**
- 03 Şubat 2010 **Ankara MMO**
- 12 Şubat 2010 **İstanbul MMO-Merkez**
- 03 Mart 2010 **Trabzon MMO**
- 10 Mart 2010 **Konya MMO**
- 17 Mart 2010 **Bursa MMO**
- 26 Ekim 2010 **Bolu MMO**
- 19 Ekim 2011 **İstanbul MMO-İkitelli**
- 26 Ekim 2011 **Denizli MMO- Fethiye**

26 Ekim 2011 MMO Fethiye

26 Ekim 2011 MMO Fethiye

“ AİTM ve Fren Tadilatı”

- 20 Mart 2010 **Edirne MMO**
- 7 Nisan 2010 **Kocaeli MMO**
- 1 Aralık 2010 **İstanbul MMO**
- 25 Ağust.2011 **Denizli MMO- Bodrum**

“ABS ve Sonradan Takma Tadilatı”

- 1 Şubat 2011 İstanbul MMO - Merkez
- 9 Şubat 2011 Ankara MMO -Merkez
- 23 Şubat 2011 Eskişehir Tamirciler Oda.
- 25 Mart 2011 Bursa MMO -Merkez
- 13 Eylül 2011 Kocaeli MMO -Merkez

“ Fren Sistemleri ” SEMİNERLERİ

8 Tem. 2010 İstanbul MMO
20 Tem. 2011 İstanbul MMO

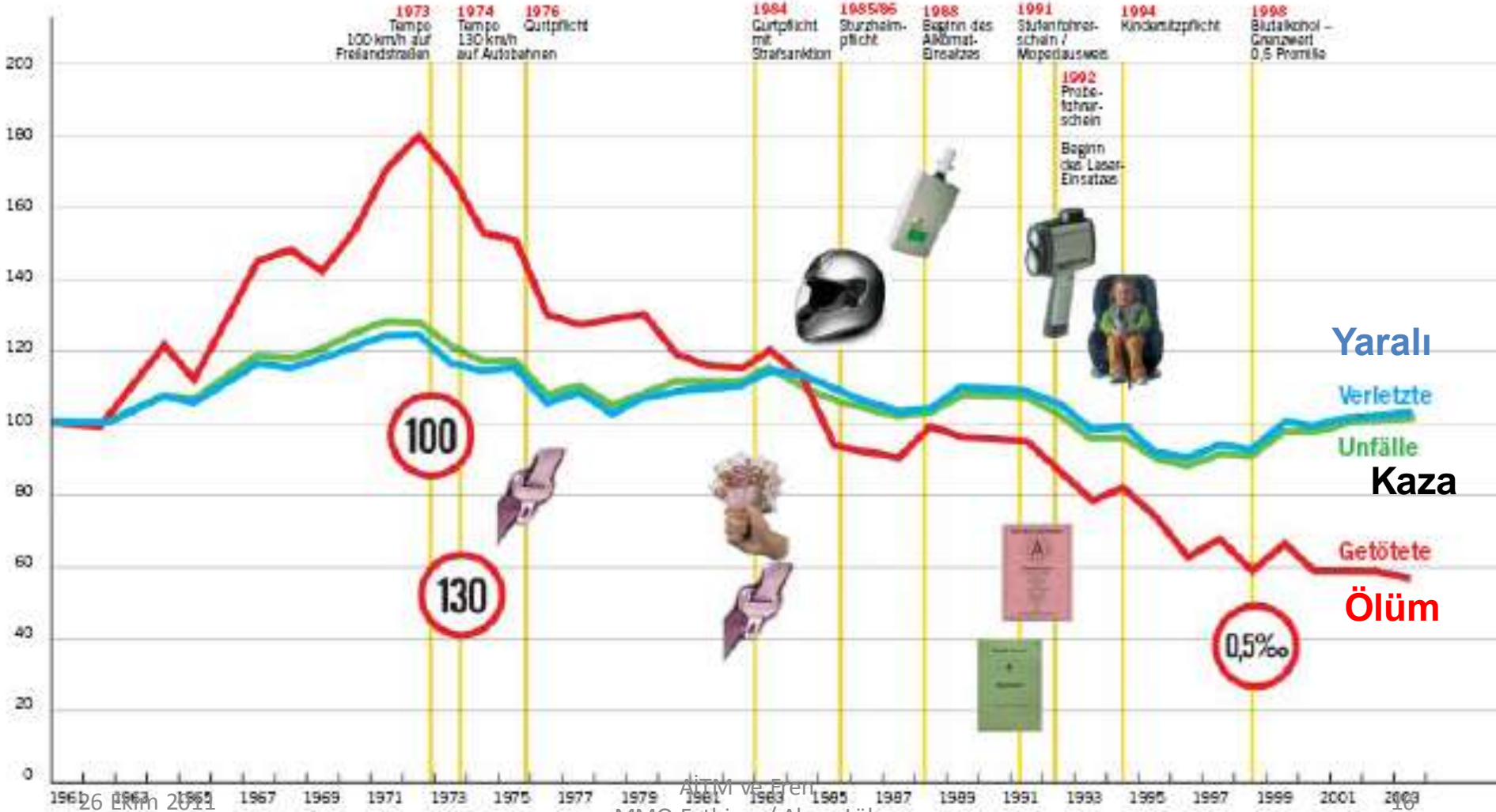
TEKNİK VE DİĞER ÖNLEMLER KAZALARI AZALTABİLİR Mİ?

TEKNİK VE DİĞER ÖNLEMLER ÖLÜMLERİ AZALTABİLİR Mİ?

ÖNLEM -KAZA İlişkisi (Kuzey Avusturya 1961-2003)

Verkehrssicherheitsmaßnahmen und Entwicklung der Unfallzahlen 1961 - 2003

Österreich

Kuzey AVUSTURYA Eyaleti (Oberösterreich)

- Kaza sayısı (1961 –2003) : **5 kat arttı**
- Ölüm (1973: 370 - 2003: 174) : **%3 düştü**
- Şehirlerarası Otobüslerde yaralanmalı kazaların toplam kazalara oranı : **%0.6**

TEKNİK VE DİĞER ÖNLEMLER KAZALARI AZALTABİLİR Mİ?

TEKNİK VE DİĞER ÖNLEMLER KAZALARI AZALTABİLİR Mİ?

TEKNİK VE DİĞER ÖNLEMLER ÖLÜMLERİ AZALTABİLİR Mİ?

TEKNİK VE DİĞER ÖNLEMLER ÖLÜMLERİ AZALTABİLİR Mİ?

EVET!

**KAÇ HATA/KUSUR
ÜST ÜSTE GELİRSE
KAZAYA NEDEN OLUR
VEYA ENGELLEYEMEZ?**

ÜÇ HATA/KUSUR ÜST ÜSTE GELİR Mİ?

**ÜÇ HATA/KUSUR
ÜST ÜSTE GELİR Mİ?**

EVET !

25 ŞUBAT 2009 AMSTERDAM

7 Mayıs 2010 / Hürriyet

Hollanda Kaza İnceleme Komisyonu,
25 Şubat 2009'da Amsterdam'da düşen
5'i yolcu 9 kişinin öldüğü THY uçağının nihai
kaza raporunu açıkladı:

Uçak,

- Bozuk Radyo Altimetre,

- Pilotaj hatası ve

- Kule hatasından

düştü.

ÜÇ HATA ÜST ÜSTE

- Kazayı araştıran Hollanda Havacılık Emniyet Kurulu Başkanı Pieter van Vollenhoven, kazanın oluşmasında sol tarafta yer alan radyo altimetre sisteminden gelen yanlış bilgilerin etkili olmasına dikkat çekerek, *“Son derece istisnai talihsiz koşullar bir araya gelerek kaza meydana gelmiştir. Pilotlar 500 metre durumu fark ederek uęđı kurtarmaya çalıştılar. Böyle bir durumda 500 metre geçmeleri gerekiyordu”* dedi.

ARAÇ GÜVENLİĞİ

ARAÇ ÜRETİMİ İLGİLİ MEVZULAR

ARAÇ MUAYENESİ İLE İLGİLİ MEVZULAR

ARAÇ GÜVENLİĞİ

- ARACIN ÜRETİMİ SIRASINDA **ZORUNLU**
TEKNİK MEVZUATLARLA SAĞLAMASI İSTENEN
GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ
AB DİREKTİFLERİ.....BSTB

KAMYON İÇİN TEKNİK MEVZUATLAR

ARAÇ GÜVENLİĞİ

- ARACIN ÜRETİMİ SIRASINDA **ZORUNLU TEKNİK MEVZUATLARLA SAĞLAMASI İSTENEN GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ**

AB DİREKTİFLERİ.....BSTB

- ARACIN ÜRETİMİ SONRASI **ZORUNLU PERYODİK DENETİMLERLE SAĞLAMASI İSTENEN ASGARİ GÜVENLİK ÖZELLİKLERİ**

ARAÇ MUAYENESİ.....UBAK

71/320/AT

“FREN MİLADI”

30 Temmuz 2004

NİÇİN FREN MİLADI ?

**30 OCAK 2002 TARİHLİ RESMİ
GAZETEDE YAYINLANAN
71/320/AT FREN MEVZUATI**

**30 TEMMUZ 2004 TARİHİNDE
DEVREYE GİRDİ!**

NİÇİN FREN MİLADI ?

BU TEKNİK MEVZUAT ;

- 1) ARAÇ ÜRETİCİLERİ ,
- 2) TEKERLEK FRENİ ÜRETİCİLERİ,
- 3) RÖMORK DİNGİLİ ÜRETİCİLERİ,
- 4) BALATA ÜRETİCİLERİ ,
- 5) TEST KURULUŞLARI,
- 6) ARAÇ SERVİSLERİ VE
- 7) FREN SERVİSLERİ

İÇİN “MİLAD” SAYILABİLECEK YENİ BİR DÖNEM BAŞLATMIŞTIR.

FREN MİLADI

30 TEMMUZ 2004

ARAÇ ÜRETİCİLERİ İÇİN NELER GETİRDİ?

- 71/320/AT'YE GÖRE FREN TİP ONAY TESTLERİ
- TİP ONAY TESTLERİNDEN GEÇEN BALATALAR
- FREN TEST LABORATUVARI
- FREN HESAPLARI
- ASBESTSİZ BALATA
- BALATA AŞINMA SENSÖRÜ
- OTOMATİK BALATA BOŞLUK AYAR DÜZENEĞİ (CIRCIR)
- ŞEHİRLERARASI OTOBÜSLER VE ÇEKİCİLERE RETARDER
- AĞIR TAŞITLAR İÇİN ABS
- FREN KUVVET AYARLAYICISI (LİMİTÖR, LSV, ALB)

71/320/AT Teknik Mevzuatına göre ABS'Lİ FREN zorunluluğu olan araç sınıfları

Sınıf	ABS Şartı	Grafiksel Görünüm		Açıklama
M1	Hayır	YOLCU TAŞIMA		Sürücü dışında en fazla sekiz kişilik oturma yeri olan, yolcu taşımaya yönelik motorlu araçlar
M2	Evet			Sürücü dışında sekizden fazla oturma yeri olan, yolcu taşımaya yönelik ve Azami Yüklü Ağırlığı 5 tonu aşmayan motorlu araçlar
M3	Evet			Sürücü dışında sekizden fazla oturma yeri olan, yolcu taşımaya yönelik ve Azami Yüklü Ağırlığı 5 ton'u aşan motorlu araçlar
N1	Hayır	YÜK TAŞIMA	 	Azami Yüklü Ağırlığı 3,5 tonu aşmayan, motorlu yük taşıma araçları
N2	Evet			Azami Yüklü Ağırlığı 3,5 ton'u aşan fakat 12 ton'u aşmayan motorlu yük taşıma araçları
N3	Evet		 	Azami Yüklü Ağırlığı 12 ton'u aşan motorlu yük taşıma araçları
O3	Evet	RÖMORK	 	Azami Yüklü Ağırlığı 3,5 ton'u aşan fakat 10 ton'u aşmayan römorklar
O4	Evet		 	Azami Yüklü Ağırlığı 10 ton'u aşan römorklar

FREN MİLADI

30 TEMMUZ 2004

BALATA ÜRETİCİLERİ İÇİN NELER GETİRDİ?

- **71/320/AT'YE GÖRE FREN TESTLERİ**
- **FREN TEST LABORATUVARI**
- **ASBESTSİZ BALATA**
- **ECE R 90**
- **SERİ ÜRETİM ONAYLI BALATA**
- **ONAYLI YEDEK PARÇA BALATA (E ,e)**

TEST KURULUŞLARI İÇİN NELER GETİRDİ?

- **ISO IEC 17025 AKREDİTASYONU OLAN TEST LABORATUVARI VE TEKNİK SERVİS**
- **TESTLERİN YAPILMASI İÇİN TEST PİSTİ**
- **İZLENEBİLİR KALİBRASYONA SAHİP TEST DONANIMI**

FREN MİLADI

30 TEMMUZ 2004

ARAÇ SERVİSLERİ İÇİN NELER GETİRDİ?

- **ASBESTSİZ BALATA KULLANIMI**
- **M1, M2, N1, O1 VE O2 SINIFI SERİ ÜRETİMİ DEVAM EDEN YERLİ / İTHAL ARAÇLARDA; SERİ ÜRETİM ONAYLI BALATA VEYA YEDEK PARÇA ONAYLI BALATA VE PERÇİN KULLANIMI**

FREN MİLADI

30 TEMMUZ 2004

FREN SERVİSLERİ İÇİN NELER GETİRDİ?

- **ASBESTSİZ** BALATA KULLANIMI

M1,M2,N1,O1 VE O2 SINIFI SERİ ÜRETİMİ DEVAM EDEN
YERLİ / İTHAL ARAÇLARDA;

SERİ ÜRETİM ONAYLI BALATA VEYA
YEDEK PARÇA ONAYLI BALATA VE PERÇİN
KULLANIMI

ALÜMİNYUM PERÇİN KULLANILMAMASI

FREN SİSTEMLERİNDE ; ONAYLI PARÇA KULLANIMI
ONAYSIZ TADİLAT YAPILMAMASI

AİTM

A RAÇ İ MAL T ADİL M ONTAJI

HAKKINDA YÖNETMELİK

28/11/2008 tarih ve 27068 sayılı Resmi Gazete

AİTM

TADİLAT NEDİR?

ARAÇ ÜZERİNDE YAPILAN HANGİ
İŞLEM VE DEĞİŞİKLİKLER
TADİLAT SAYILIR?

TADİLAT NEDİR ?

AİTM EK IV

1- TANIM:

Bir araçta imalatından sonra veya hizmet süresinde, aram niteliğini değiştirecek şekilde yapılan işlem tadilattır.

AİTM

TADİLAT NE DEĞİLDİR?

ARAÇ ÜZERİNDE YAPILAN HANGİ
İŞLEM VE DEĞİŞİKLİKLER
TADİLAT SAYILMAZ?

ARAÇ ÜZERİNDE YAPILAN HANGİ DEĞİŞİKLİKLER TADİLAT SAYILMAZ ?

AİTM EK IV Madde 2.3-

“Bir arabanın motor ve şasi değişikliği dışında kısmi komponentlerinin aynı karakterdeki orijinalleri veya ana üretimin onayladığı alternatifleri (fişonayı kapsamında bulunan) ile değiştirilmesi tadilat kapsamında değildir. Ancak Karayolları Trafik Kanununun 3üncü maddesi hükümleri saklıdır.”

AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

EK IV Madde 4: MÜSAADE EDİLEN TADİLATLAR (Fren Test Raporu Gereken)

- 4.1 - Motor değişikliği veya tadilatı..... -
- 4.2 - Aktarma organları tadilatı ve PTO (Yardımcı güç çıkışı) uygulaması..... +
- 4.3 - Direksiyon sistemleri tadilatı ..... -
- 4.4 - Şasi tadilatı..... +
- 4.5 - Çeki kancası ilavesi..... +
- 4.6 - Dingil veya Lastik ilavesi ve dingil çıkartılması..... +
- 4.7 - Kabin ve karoseri tadilatı
- 4.9 - Koltuk çıkartılması veya ilavesi
- 4.10- TOT'lerde;
- 4.11- Klima sistemleri tadilatı.
- 4.12- Fren sistemi tadilatı..... +**
- 4.13- Elektrik sistemi tadilatı.
- 4.14- Özürlüler için araç tadilatı..... -
- 4.15- Sürücü kursları eğitim araçları tadilatı..... -
- 4.16- Okul servis aracı tadilatı
- 4.17 Ön (Bull-Bar), arka ve yan (marşpiye) koruma sistemleri
- 4.18Yakıtı sistemi tadilatı
- 4.19- Elektrikli Araç

ONAYLANMAMIŞ TADİLAT ve YAPTIRIMLARI

ONAYLANMAMIŞ TADİLAT

- **KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU**
- **SİGORTA MEVZUATI**
- **ARAÇ MUAYENESİ**

ONAYLANMAMIŞ TADİLAT VE KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU

MADDE 32-

Araçlar üzerinde yönetmelikte belirtilen şekillerde yapılacak her türlü değişikliğin ve adres değişikliklerinin işleten tarafından otuz gün içinde tescil yapan kuruluşa bildirmesi zorunludur.

Bu madde hükmüne uymayanlar ...(2010 yılı için 62 TL).....
para cezası ile cezalandırılırlar.

Üzerinde teknik değişiklik yapılan araçlar, değişikliğin şartlara uygun olarak yapıldığı belgelenip bu durum ilgili tescil bürosunda tescil edilinceye ve trafik belgesine işleten tarafından yazdırılincaya kadar **trafikten men** edilir.

ONAYLANMAMIŞ TADİLAT VE SİGORTA MEVZUATI

KASKO SİGORTA:

C.2. Sigortalı ve/veya Sigorta Ettirenin Sözleşme Yapıldığı Sırada Beyan Yükümlülüğü

2.1. Sigortacı, bu sözleşmeyi, sigorta ettirenin ve/veya sigortalının beyanı ile teklifname, teklifname yoksa poliçe ve eklerinde yazılı sorulara verdiği cevaplara dayanarak yapmıştır.

KASKO'da Beyan Yüklümlülüğü

2.2. Sigorta ettirenin ve/veya sigortalının beyanı gerçeğe aykırı, yanlış veya eksik ise, sigortacının sözleşmeyi yapmamasını veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektirecek hallerde sigortacı durumu öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde sözleşmeden cayabilir veya sözleşmeyi yürürlükte tutarak aynı süre içinde prim farkını talep edebilir.

Sigorta ettiren, talep edilen prim farkını kabul ettiğini sekiz gün içinde bildirmediği takdirde sözleşmeden cayılmış olur. Ancak, prim farkının kabul edilmemesi nedeniyle sözleşmeden cayılması sigortacının gerçeğe aykırı veya eksik beyanı öğrendiği tarihten itibaren bir aylık süre içinde sözkonusudur.

Sigorta ettiren kimsenin ve/veya sigortalının kasıtlı davrandığı anlaşıldığı takdirde sigortacı, riziko gerçekleşmiş olsa bile sözleşmeden **cayabilir ve prime hak kazanır.**

ONAYLANMAMIŞ TADİLAT VE ARAÇ MUAYENESİ

Karayolu Trafik Kanunu 32.Maddesinde açıklandığı şekilde “TRAFİKTE MEN” edilmesi gereken tadilatı onaylanmamış araçlar muayene edilemezler.

“~~SİS~~ ~~Fİ~~ Fren Sistemi Uygunsuz Monte Edilmiş”

AĞIR KUSUR

“~~Fİ~~ Fren Sistemi Uygunsuz Monte Edilmiş”

HAFİF

KUSUR

“ABS :~~D~~aysız takılmış”

AĞIR KUSUR

ONAYSIZ FREN TADİLATI

Şubat 2010

İstanbul Üsküdar Bağlarbaşı

İstanbul'un Üsküdar ilçesinde okula giderken minibüsün çarpması sonucu hayatını kaybeden 16 yaşındaki Ömer Ersözün ailesi isyan etti. Baba Murat Ersöz, yaşananları *minibsi terü* olarak niteledi.

Şubat 2010

İstanbul Üsküdar Bağlarbaşı

Baba Murat Ersöz:

*“B bir minibsi teröükullanan da terüst.
Savcım Allahtan uyanık, aracı **feni bozma**
ihtimaline karşı plis garajına çekmiş. Savcıya
güeniyorum.”*

27 Ocak 2007 / KOCAELİ

Servis Aracı Kazasında Ölü Sayısı 5'e Yükseldi

- “Beyazıt’u gitmek için Ertiler’de birlikte isminle buluştum. Arabiye bekletiyordu. Beş dakika duruyordum. Başarışlı olarak hedefe ulaştım. Hızımız da çok yüksekti. Bazı yolları biliyoruz dedik. Şoför tutmuyordu. Hiç yerde uğramayız dedik. Benim için taktik yapıyor. Her şey çok hızlıydı. Sözlüyor.”

AİTM ve FREN

AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

EK IV Madde 4: MÜSAADE EDİLEN TADİLATLAR (Fren Test Raporu Gereken)

- 4.1 -Motor değişikliği veya tadilatı..... -
- 4.2 -Aktarma organları tadilatı ve PTO (Yardımcı güç çıkışı) uygulaması..... +
- 4.3 -Direksiyon sistemleri tadilatı ..... -
- 4.4 -Şasi tadilatı..... +
- 4.5 -Çeki kancası ilavesi..... +
- 4.6 -Dingil veya Lastik ilavesi ve dingil çıkartılması..... +
- 4.7 -Kabin ve karoseri tadilatı
- 4.9 -Koltuk çıkartılması veya ilavesi
- 4.10-TOT'lerde;
- 4.11-Klima sistemleri tadilatı.
- 4.12-Fren sistemi tadilatı..... +**
- 4.13-Elektrik sistemi tadilatı.
- 4.14-Özürlüler için araç tadilatı..... -
- 4.15-Sürücü kursları eğitim araçları tadilatı..... -
- 4.16-Okul servis aracı tadilatı
- 4.17 Ön (BullBar), arka ve yan (marşpiye) koruma sistemleri
- 4.18 Yakıtı sistemi tadilatı
- 4.19-Elektrikli Araç

AİTM ve FREN

AİTM'DE TANIMLI OLMAYAN TADİLATLAR

AİTM'DE TANIMLI OLMAYAN TADİLATLAR

- **Projeye tabi olmayan tadilatlar,**
- **AİTM'de tanımlanmamış tadilatlar.**

AİTM'DE TANIMLI OLMAYAN TADİLATLAR

Madde 3.4-Projeye tabi olmayan tadilatlar;

Ek V ü 4.maddesinde (SMA AİTADLAR) yer alan tadilatlar dışında kalan ve **tanıtma bildirimlerindeki özellikleri değiştirmeyen** ve araçlarla ilgili kano veya yönetmeliklerin sınırları içerisinde kalan tadilatlar için Ek V/D'ye göre sınırlı tadilat bildimi alınır ve Bakanlık veya yetkili kuruluş tarafından onaylanır.

AİTM'DE TANIMLI OLMAYAN TADİLATLAR

AİTM EK IV Madde 7-Yukarıda sayılan tadilatlar dışında da tadilat yapılabilir. Ancak, yapılacak tadilatlarla ilgili gerekli şartların Bakanlık veya Bakanlığın yetki verdiği kuruluş tarafından belirlenmesi gerekir. Tadilatlar güvenlik çevre kormasın etkileme takide tadilatla ilgili konulara bu netmelikte belirtilen bütün hükümlere uyması zorunludur

AİTM ve FREN

Teknik Servis

Teknik Hizmet Krımı

**MOTORLU ARAÇLAR VE RÖMORKLARI
TİP ONAYI YÖNETMELİĞİ
(2007/46/AT) 2806.2009**

Teknik Servis:

Bir **Deney Laboratuvarı** olarak onay kuruluşu adına bizzat onay kuruluşu tarafından da yerine getirilebilecek gerekli **deneyleri yapmak**

veya

bir **Uygunluk Değerlendirme Kuruluşu** olarak yine onay kuruluşu adına bizzat onay kuruluşu tarafından da yerine getirilebilecek **ilk değerlendirmeyi** ve diğer Deney **veya** Muayeneleri yapmak üzere Onay Kuruluşu tarafından **gözetimlendirilmiş** bir kuruluş **veya** kurum,

AİTM ve FREN

AİTM'de Teknik Servis Raporu

AİTM'DE TEKNİK SERVİS RAPORU

Ek IV Madde 3.10- Yplan tadilat sonra Ek V'de belirtilen hâkimlerde oluşan değişikliklerden **Ek VII**, mad 1.1, mad 1.2, mad 1.3, **madde 1.9**, mad 1.49, mad 1.53 için **teknik hizmetler kuruluşlarından** alınacak raporlar ile kantlanaacaktır. Diğer hususlar için araçmayene kuruluşların rapor alınabilir veya onayı verecek kuruluş tarafından da ineleme yapılabilir. Araç ana imalatçı veya yetkili temsilcisinden de görüş alınabilir.

AİTM'DE TEKNİK SERVİS RAPORU

- 1.1 Dış Gürültü.....T S RAPORU,
- 1.2 Egzos Emisyon .....T S RAPORU,
- 1.3 Arkadan Çarpma ve Sıvı Yakıt Tankları .....T S RAPORU,
- 1.9 Frenler.....T S RAPORU,
- 1.49 Alev Dayanıklılığı.....T S RAPORU,
- 1.53 Ön Koruma Çerçevesi.....T S RAPORU,

Diğer hususlar için;

- Araç Muayene kuruluşlarından rapor alınabilir veya
- Onayı verecek kuruluş (TSE) tarafından da inceleme yapılabilir.
- Araç ana imalatçısı veya yetkili temsilcisinden de görüş alınabilir.

TEKNİK SERVİS RAPORU

- **FREN SİSTEMİNİ ETKİLEMEYEN TADİLAT:** Tadilatın inelenmesi ve test yapıldıktan sonra .....**RAPOR**.
- **FREN SİSTEMİNİ ETKİLEYEN TADİLAT:** Tadilatın inelenmesi ve test yapıldıktan sonra **RAPOR**.
- **FREN MEVZUATINA UYMAYAN TADİLAT:** Tadilatın inelenmesi , test önesi veya sonrası....**RED**.

AİTM ve FREN

AİTM'nin Temel Prensipleri

AİTM'NİN TEMEL PRENSİPLERİ

- Listede yeralmayan Tanıtım Bildirimini değiştirmeyen tadilatlar için “Sınırlı Tadilat Bildirimi” düzenlenir.
- Tanıtım Bildirimini değiştiren tüm tadilatlar; TS Test Raporu, Proje ve TSE Onayı kapsamındadır..
- “Müsaade edilen tadilatlar” listesindeki tadilatlar; TS Test Raporu , Proje ve TSE Onayı ile yapılabilir.
- Bu listede yeralmayan ve Tanıtım Bildirimini değiştiren diğer tadilatlar için şartları Bakanlık veya TSE belirler..
- Freni etkileyen tadilatlar için TS Test Raporu istenir.

AİTM ve FREN

Fren Test Raporu Gerekten Tadilatlar

AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

EK IV Madde 4: MÜSAADE EDİLEN TADİLATLAR (Fren Test Raporu Gereken)

- 4.1 -Motor değişikliği veya tadilatı..... -
- 4.2 -Aktarma organları tadilatı ve PTO (Yardımcı güç çıkışı) uygulaması..... +
- 4.3 -Direksiyon sistemleri tadilatı ..... -
- 4.4 -Şasi tadilatı..... +
- 4.5 -Çeki kancası ilavesi..... +
- 4.6 -Dingil veya Lastik ilavesi ve dingil çıkartılması..... +
- 4.7 -Kabin ve karoseri tadilatı
- 4.9 -Koltuk çıkartılması veya ilavesi
- 4.10-TOT'lerde;
- 4.11-Klima sistemleri tadilatı.
- 4.12-Fren sistemi tadilatı..... +**
- 4.13-Elektrik sistemi tadilatı.
- 4.14-Özürlüler için araç tadilatı..... -
- 4.15-Sürücü kursları eğitim araçları tadilatı..... -
- 4.16-Okul servis aracı tadilatı
- 4.17 Ön (BullBar), arka ve yan (marşpiye) koruma sistemleri
- 4.18 Yakıtı sistemi tadilatı
- 4.19-Elektrikli Araç

FREN SİSTEMİNİ.....

A) DOLAYLI

B) DOĞRUDAN

.....ETKİLEYEN TADİLATLAR

FREN SİSTEMİNİ DOLAYLI ETKİLEYEN VE AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Farklı sayıda hız kademesi olan dişli kutusu takılması , Otomatik vites takılması veya otomatik vitesten düz vitese dönüşüm Farklı Düşürme (Tahvil) oranlı Diferansiyel takılması	4.2
N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm	4.4.3
Çekiciden kamyonu dönüşüm (şasi uzatıldığı takdirde)	4.4.4
Kamyonlarda şasi uzatma / çeker dingilin geriye alınması	4.4.4
Kamyondan çekiciye dönüşüm (şasi boyu kısaltıldığı takdirde)	4.4.5
Kamyonlarda şasi kısaltma / çeker dingilin öne alınması	4.4.5
Çeki Kancası ilavesi (Araçta römork için fren donanımı var ancak tesisatın uygunluk teyidi)	4.5.1
Çeki Kancası ilavesi (Çekiciye dönüşen araçta römork fren donanımı sonradan eklenmişse)	4.5.3
N₃ sınıfı araca 3. dingil eklenmesi	4.6.1
Çok dingilli araçtan dingil çıkartılması	4.6.3
Dingil kaldırma mekanizması takılması	4.6.4

AİTM Ek IV Madde 4.2.

Aktarma Organları Tadilatı ve PTO (Yardımcı Güç Çıkışı Uyg.)

Diferansiyel veya Vites Kutusu değişikliği

Diferansiyel veya Vites oranı değişikliği motor yavaşlatma (kompresyon) etkisini değiştirir.

*Her artırılması fren test sonucunu etkileyebilir.
Kullanılan tekerlek freni yetersiz kalabilir.*

AİTM Ek IV Madde 4.4.

Şasi Tadilatı

AİTM EK IV Madde 4.4.2.

M kategorisi araç **N** kategorisi araç dönüşümü

AİTM Ek IV Madde 4.4.

Şasi Tadilatı

AİTM EK IV Madde 4.4.3.1.

N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan
M2 veya **M3** kategorisine dönüşüm

AİTM ve TSE tamimi

N kategori aracın M kategori araca dönüştürülmesinde MARTOY EK-II kısım C' deki hükümler aranacaktır.

Temel araç ABS fren sistemine sahip olacaktır. ABS fren sistemine sahip olmayan araçlarda, fren sisteminin uygunluğu teknik servis raporu ile tevsik edilecektir. Ayrıntılı açıklamalar Ek VII'nin ilgili maddelerinde yer almaktadır.

13.02.2009 tarihinden itibaren 2001/85/AT yönetmeliği şartları aranacaktır.

AİTM Ek IV Madde 4.4. Şasi Tadilatı

EK IV 4.4.4 Çekiciden kamyonu dönüşüm;

(Şasi Uzatma)

- Çeker dingilin yeri değişmeden arkadan uzatma

- Çeker dingil arkaya alınarak uzatma

AİTM Ek IV Madde 4.4. Şasi Tadilatı

Ek IV 4.4.5 Kamyonet veya kamyonundan çekiciye dönüşüm;

(Şasi kısaltma)

-Çeker dingilin yeri değmeden arkadan kısaltma

-Çeker dingil öe alınarak kısaltma

AİTM ve ŞASI TADİLATI

AİTM Ek IV Madde 4.4.4-Şasi atıldığı takdirde, tadilat, standartlara veya araç üreticisinin tavsiyelerine uygun olmalı ve uygulanmalıdır.

AİTM Ek IV Madde 4.5.

Çeki Kancası İlavesi

Havalı freni olan bir Römork çekmek üzere Çeki Kanıtı olarak taahhüt edilen kamyon ve otobüslere, Römorkun havalı Fren Sistemine komand edek **Römork Kumanda Sistemi** ve havalı fren bağlantılarının eklenmesi..

AİTM Ek IV Madde 4.5.1

Çeki Kancası İlavesi

**Araçta rönork için fren donanımı mevcutsa:
Rapor gerekmez.**

AİTM Ek IV Madde 4.5.3

Çeki Kancası İlavesi

Araçta rönork için fren ve elektrik donanımı yoksa, tadilat Ek VII madde 1.9 'a uygun olmalıdır. Fren ve aydınlatma tadilatları yetkili teknik servisler tarafından yapılacak deneyler ile uygunluğu tevsik edilmelidir.

AİTM Ek IV Madde 4.6.

Dingil veya Lastik eklenmesi ve Dingil çıkartılması

4.6.1 Üçüncü dingil eklenmesi

4.6.3 Dingil çıkartılması

4.6.4 Dingil kaldırma mekanizması eklenmesi

AİTM EK IV 4.6.1

ÜÇÜNCÜ DİNGİL EKLENMESİ

FREN TADİLATLARI

AİTM EK IV Madde 4.12

AİTM Ek IV Madde 4.12

Fren Sistemi Tadilatı

“Eğer tülifertadilatı Madde 4.12 uylıyetkliteklı serıler tarafıartest edıpraprladrlaaktr.”

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

AİTM ve FREN

**FREN SİSTEMİNDE YAPILAN HANGİ DEĞİŞİKLİKLER
TADİLAT SAYILMAZ ?**

FREN SİSTEMİNDE YAPILAN HANGİ DEĞİŞİKLİKLER TADİLAT SAYILMAZ ?

AİTM EK IV Madde 2.3-ye dayanarak;

**Bir aracın fren sisteminin kısmi komplelerinin
aynı karakterdeki orijinalleri**

veya

**ana üreticinin onayladığı alternatifleri
(tip onayı kapsamındaki) ile değiştirilmesi
tadilat kapsamında değildir.**

FREN SİSTEMİNDE YAPILAN HANGİ DEĞİŞİKLİK VE İŞLEMLER TADİLAT SAYILMAZ ?

- A) Aracın fabrika çıkışı kullandığı parçanın dışında;
- 1) Araç üreticisinin onayladığı alternatif parça kullanımı, (Tip Onay kapsamındaki , Balatalar, Valfler, vs..)
  - 2) “E” belgeli Yedek Parça Fren Balatası kullanımı,
  - 3) Aynı ölçülerde Kampana veya Disk kullanımı,
  - 4) Aynı standartlarda Fren Hortumu ve borusu kullanımı durumlarında bu değişiklikler,
- B) Araç üreticisinin onayladığı şekilde fren bakımı ve ayarı yapıldığında bu işlemler, tadilat sayılmaz.

FREN SİSTEMİNDE TADİLAT SAYILMAYAN DEĞİŞİKLİK VE İŞLEMLER

Değişiklik veya işlemin Açıklaması	AITM Ek IV Madde
1) Aracın fabrika çıkışı kullandığı parçanın dışında ;	2.3
1.1) Araç üreticisinin onaylandığı <u>alternatif parça</u> kullanımı (Tip onay kapsamındaki; balata, valf, vs)	
1.2) "E" belgeli yedek parça fren balatası kullanımı	
1.3) Aynı ölçülerde kampana veya disk kullanımı	
1.4) Aynı standartlarda fren hortumu ve boru kullanımı	
2) Araç üreticisinin onayladığı fren bakımı ve ayarı yapıldığında	

Bu değişiklik ve işlemler Tadilat sayılmaz!

HANGİ BALATA KULLANILMALI ?

**SORU: “Serüetm Öylü Fren Balatası”
e demektir?**

- Araç üreticilerinin ürettikleri her araç tipi için yaptırdıkları 71/320/AT veya ECE R 13 Fren Tip Onay testlerinden geçen ve seri üretimde kullandıkları fren balatası/balatalarıdır. Bu balataların üzerinde üretici numarası vardır, **E** veya **e** işareti yoktur. Araç üretim bandında kullanıldığı gibi, Yedek Parça Fren Balatası olarak da kullanılabilir.

**SORU: “~~D~~ylidek Parça FrerBalatası’
e demektir?”**

- **71/320/AT Ek X veya ECE R 90 Yedek Parça Fren Balatası onay testlerinden geçen, araç üretim bandında kullanılmayan , ancak yedek parça olarak kullanılabilen balatadır. E veya e işareti vardır.**

SORU: *Fren balatalarında ASBEST kllamı yasak mıdır?*

- **EVET !**
- Üretilen veya ithal edilen tüm araçlarda 71/320/AT Fren Mevzuatı gereği 30 Temmuz 2004 itibariyle ASBEST'li Fren Balatası yasaktır.
- 01.04.08 itibariyle de her türlü balata üretiminde ASBEST yasaktır. Yani Yedek Parça Fren Balatalarında da ASBEST yasaktır.

SORU: AT Fren Tipi olarak bir motorlu araçta yedek parça olarak bir fren balatası kullanılabilir?

Yedek Parça olarak üç tip Fren Balatası kullanılabilir:

- **“Seriketim DylıFrerBalatası”**
- **(e) “DylıYedek Parça FrerBalatası” 71/320/AT Ek X**
- **(E) “DylıYedek Parça FrerBalatası” ECE R 90**

Bu üç tipin dışında onaysız başka bir fren balatası kullanıldığında , aracın 71/320/AT Fren Tip Onayı düşer.

SORU: AİT Fren Tipi olmayan (Türkiye'deki tesislere göre üretilmiş veya tala edilmiş) bir motorlu araçta, yedek parçalar olarak bu fren balataları kullanılabilir?

- **2004 öncesi eski fren mevzuatına göre üretilmiş araçlarda ASBEST kullanıldığı için bu balataların kullanımı mümkün değildir.**
- **Eğer araç üreticisi bu tür araçlar için alternatif ASBESTSİZ balata tanımlamışsa o balatalar kullanılabilir.**
- **Üretici tarafından alternatif ASBESTSİZ balatanın tanımlanmadığı durumlarda ISO 9000 sertifikalı ve/veya TSE 555 standardına uygun balatalar kullanılabilir.**

SERİ ÜRETİMDE FABRİKANIN KULLANDIĞI BALATA "A" MODEL

ORJINAL

OEM

①

TIPONAYDA

~~R90~~

zorunlu değil

EKLEME

② → TEST

③ → TEST

R90 zor

~~④~~
~~⑤~~
~~⑥~~
~~⑦~~

17.01.08

A. Lök

✓

YEDEK PARÇA OLARAK KULLANILACAK BALATA

ORJINAL
OEM

~~R90~~ Yok
① ② ③

ORJINAL DEĞİL

④ ⑤ ⑥ ⑦
Model için

TIP ONAYI DÜŞER

A. Löh
17.01.08 CA

TEKNİK SERVİS (FREN) TEST RAPORU

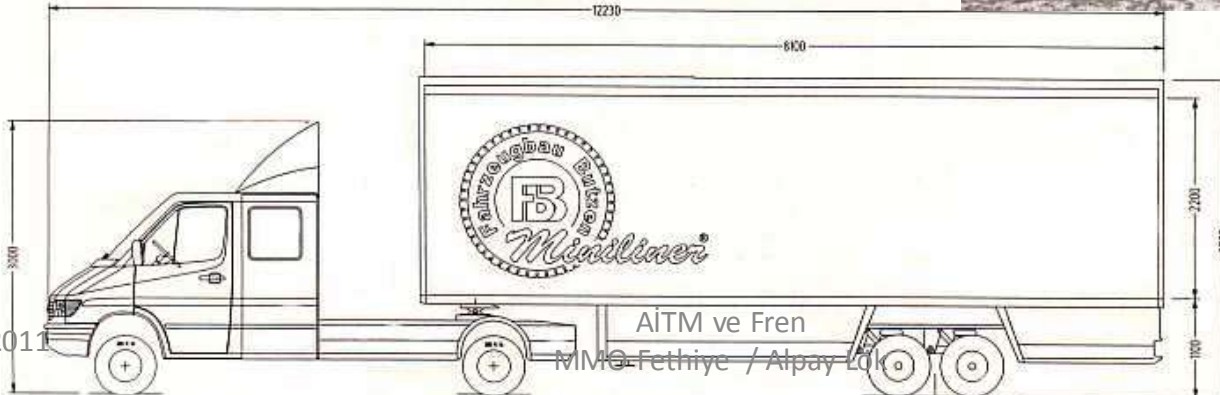
- AKTARMA ORGANLARI TADİLATI (4.2),
- ŞASI TADİLATI (4.4),
- ÇEKİ KANCASI TADİLATI (4.5),
- DİNGİL TADİLATI (4.6),
- FREN TADİLATI (4.12),

KAMYONDAN RÖMORK ÇEKEN KAMYONA DÖNÜŞÜM

ÇEKİ KANCASI TADİLATI FREN TADİLATI

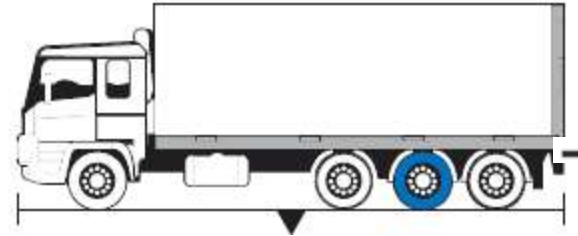
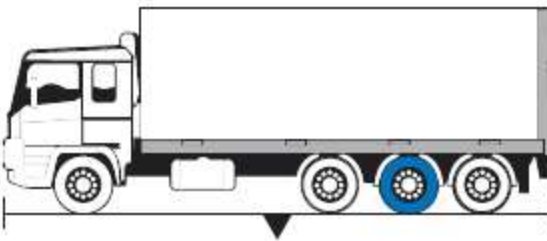
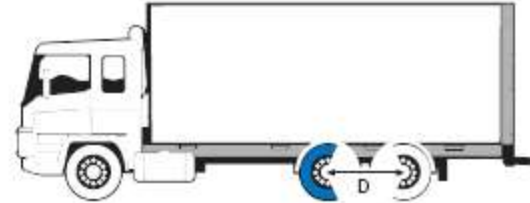
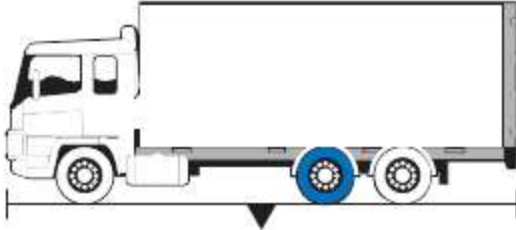
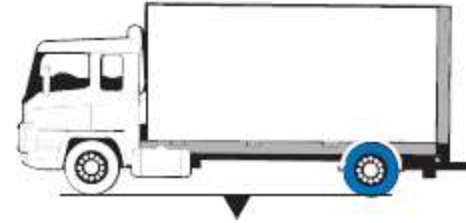
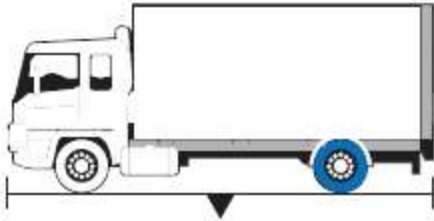
N2 SINIFI AYA5t MERCEDES SPRINTER'DEN AKA7.5t EKİCİYE DÖNÜŞÜM (Faydalı Y¼k=2905kg)

KAMYONDAN RÖMORK ÇEKEN KAMYONA DÖNÜŞÜM

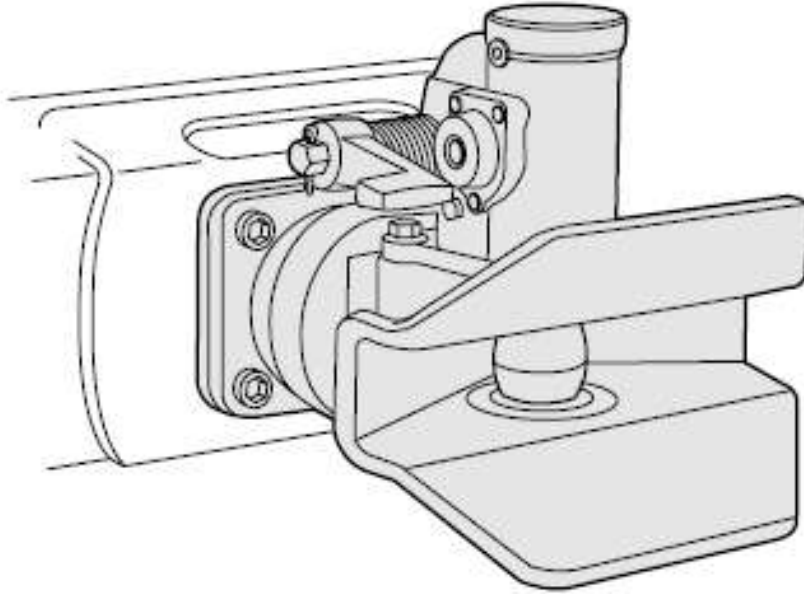
KAMYON

RÖMORK ÇEKEN KAMYON

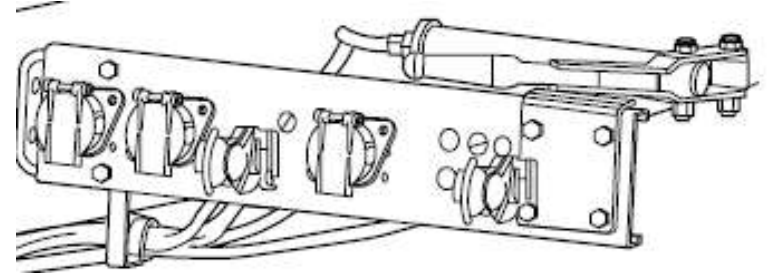

Çeki Kancası İlavesi

ÇEKİ KANCASI

HAVA, ELEKTRİK ve ABS/EBS

AİTM Ek IV Madde 4.5.

Çeki Kancası İlavesi

Havalı freni olan bir Römork çekmek üzere Çeki Kanıtı olarak taahhüt edilen kamyon ve otobüslere, Römorkun havalı Fren Sistemine komand edek **Römork Kumanda Sistemi** ve havalı fren bağlantılarının eklenmesi..

AİTM Ek IV Madde 4.5.1

Çeki Kancası İlavesi

*Çal Araçta rönork iferdoamı
metse:
aevside Bpr gerekmez*

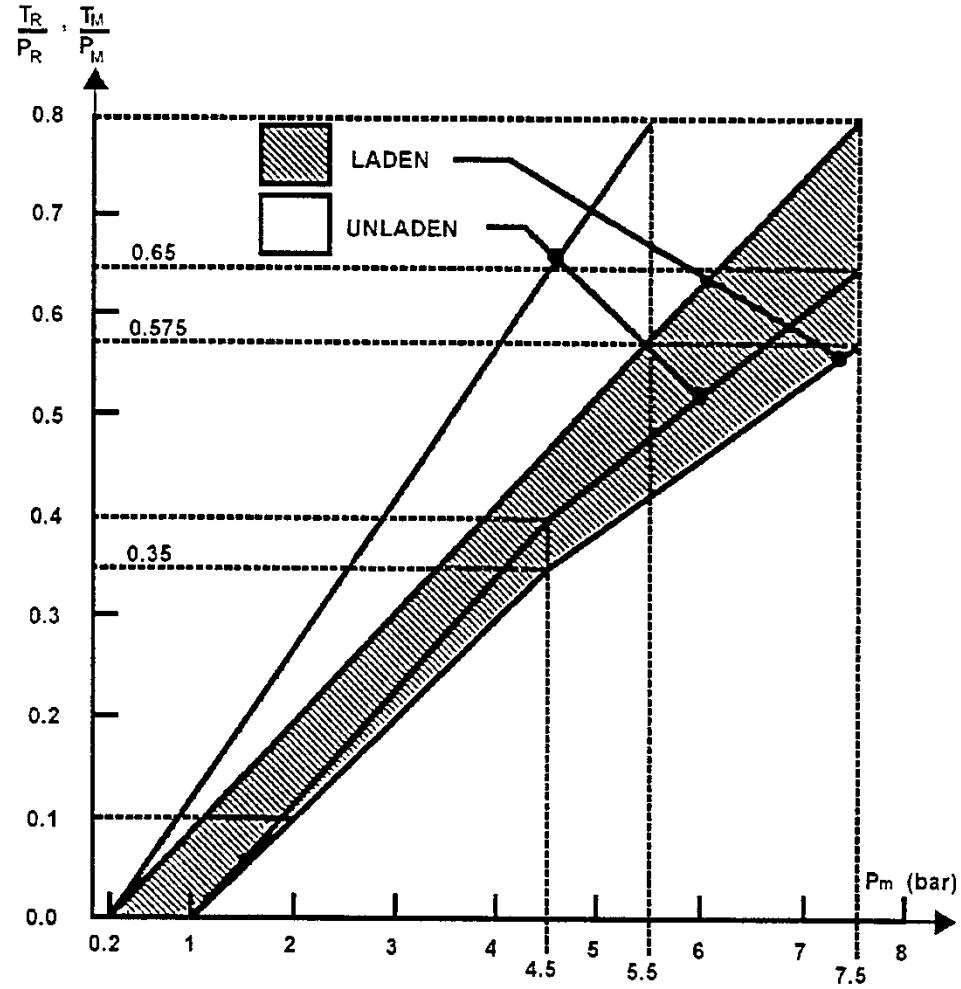
ÇekiKasıll

AİTM Ek IV Madde 4.5.3

Çeki Kancası İlavesi

Araçta römork ifen elektrk doamıyoksa, tadlat E madde 9a uygulanmalıdır.Fren aydlatma tadlatları yetkilitekn seriler tarafından pak deayler le uygulanmalıdır.

RÖMORK ÇEKEN KAMYON FREN UYUM DİYAGRAMI

Kamyondan çekiciye dönüşüm için şasi tadilatından önce mutlaka;

- 1) Araştırma yapılmalı;Kamyonun Çekici olup olamayacağı araştırılmalı, araç EBS'li ise “EBS Yazılım değişikliği” için Yetkili Servis ile görüşülmelidir,

Kamyondan çekiciye dönüşüm için şasi tadilatından önce mutlaka;

- 1) Araştırma yapılmalı;Kamyonun Çekici olup olamayacağı araştırılmalı, araç EBS'li ise “EBS Yazılım değişikliği” için Yetkili Servis ile görüşülmelidir,
- 2) Ön Test yapılmalı: Şasi tadilatı öncesi kamyonu Tip IIa ve TFS testleri yapılmalı,

Kamyondan çekiciye dönüşüm için şasi tadilatından önce mutlaka;

- 1) Araştırma yapılmalı;Kamyonun Çekici olup olamayacağı araştırılmalı, araç EBS'li ise “EBS Yazılım değişikliği” için Yetkili Servis ile görüşülmelidir,
- 2) Ön Test yapılmalı: Şasi tadilatı öncesi kamyonu Tip IIa ve TFS testleri yapılmalı,
- 3) Araç EBS'li ise: Fren testi öncesi aracın yetkili servisinde EBS yazılımı çekiciye göre yeniden yüklenmeli.

ÇEKİCİ EBS'li İSE

Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde EBS yazılımı çekiciye göre yeniden yüklenmeli.

KamyonÇekici Temel farklılıklar

1) Tip II a testi

- Kamyondan O4 Römork çekecek N3 çekiciye dönüşecek kamyon için Tip IIa testi gereklidir.

71/320/AT

Tip IIa Testi

Tip II a Test :

lik eğme **6km** boyunca
(AF) kullanmadan

30km/h hız sabit tutmak:

%

Ayak Freni
arac

Kapsamki araçları:

- **M3** sınıf şehirlerarası otobüsler ,
- **M3** sınıf şehir içi otobüsler (~~AA~~ $\geq 10t$) ve
- **O4** (~~AA~~ $\geq 10t$) çekmeye onaylı **N3** sınıf kamyonlar

71/320/AT Tip Ila Testi

TEST AĞIRLIĞI

AYA = 18-19 t .... normal Çekici

AKA = 40t ..... ADR için Çekici

KamyonÇekici Temel farklılıklar

1) Tip II a testi

- Kamyondan O4 Römork çekecek N3 çekiciye dönüşecek kamyon için Tip IIa testi gereklidir.
- Tip IIa testinde başarılı olamamış kamyon Retarder takılmadan O4 Römork çekemez

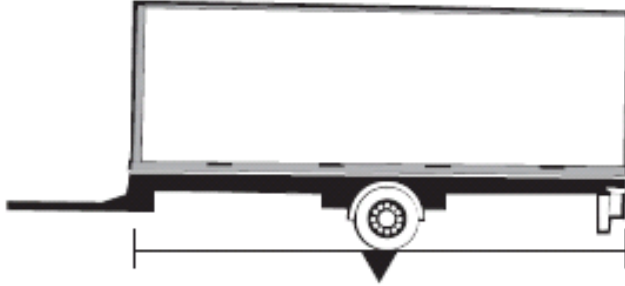
KamyonÇekici Temel farklılıklar

1) Tip II a testi

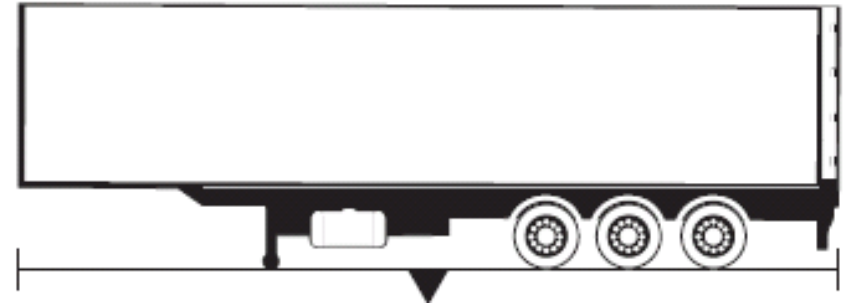
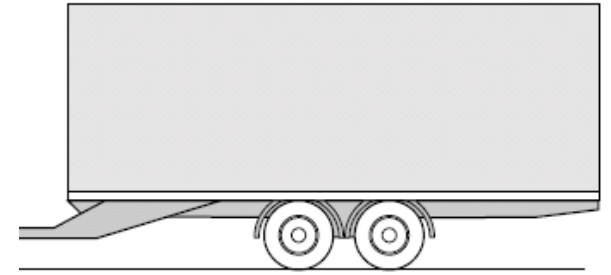
- Kamyondan O4 Römork çekecek N3 çekiciye dönüşecek kamyon için Tip IIa testi gereklidir.
- Tip IIa testinde başarılı olamamış kamyon Retarder takılmadan O4 Römork çekemez
- Tip IIa testinden geçememiş ve Retarder taktırmamış kamyon O3 sınıfı (AYA $\leq 10t$) Römork çekebilir. AYA ≥ 25 t olan 6 $\times$ kamyon O3 Römork ile en çok AKA ≥ 35 t olabilir.

O3 VE O4 SINIFI RÖMORKLAR

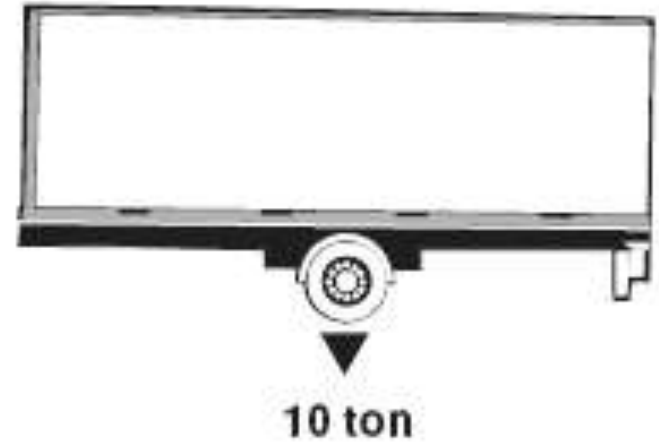
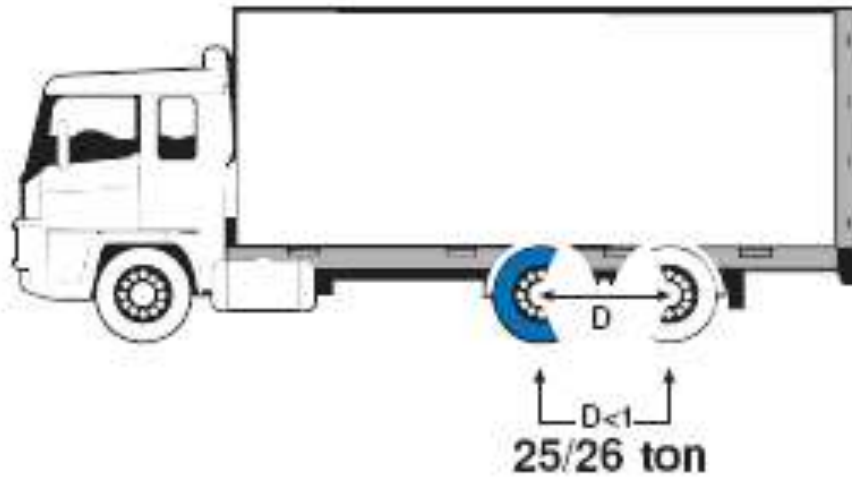
O3 3.5t ~~AYA~~ ≤10t

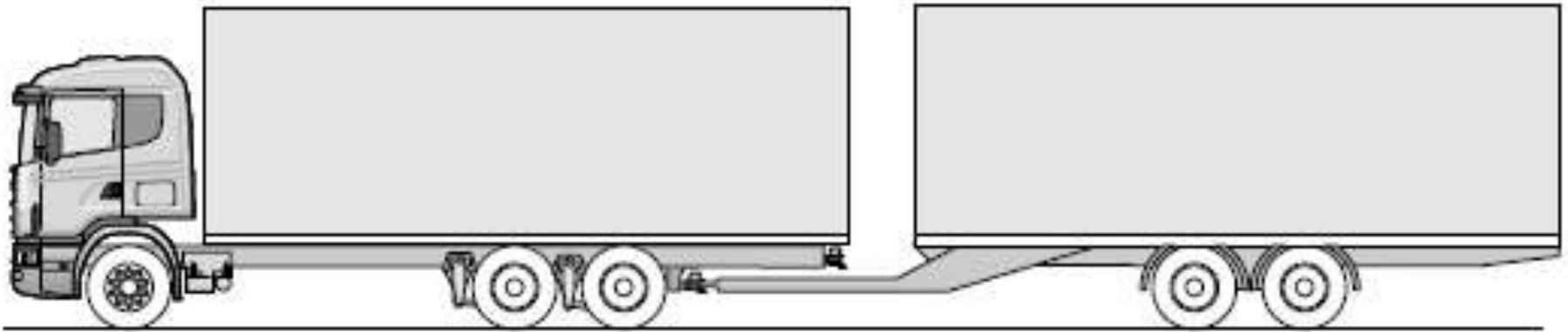
O4 10t ~~AYA~~

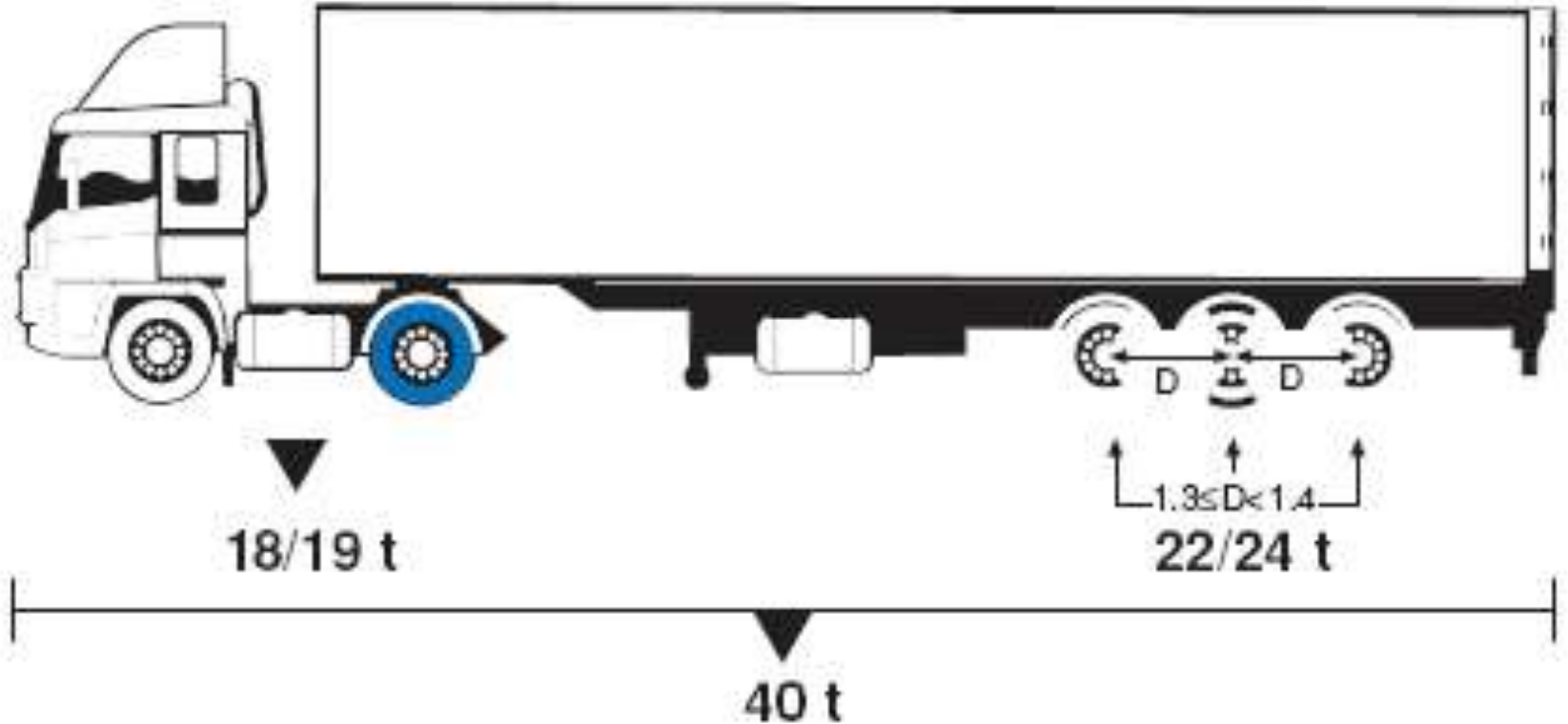
Tip IIa Testinden geçememiş 62 Kamyon 03 Römork ile AKA 35t

Tip IIa Testinden geçmiş 62 Kamyon 04 R6nork ile AKA 40t

Tip IIa Testinden geçmiş çekici 04 YarıRömork ile AKA ≤ 40 t

KamyonÇekici Temel farklılıklar

2) RKS (Rönork Kumanda Sistemi)

Rönork Kumanda Sistemi (RKS) nin 4 işlevi vardır;

1) AFS ile Rönork Fren Sistemini kumanda etmek,

KamyonÇekici Temel farklılıklar

2) RKS (Rönork Kumanda Sistemi)

Rönork Kumanda Sistemi (RKS) nin 4 işlevi vardır;

1) AFS ile Rönork Fren Sistemini kumanda etmek,

2) TFS ile Rönork Fren Sistemini kumanda etmek,

KamyonÇekici Temel farklılıklar

2) RKS (Rönork Kumanda Sistemi)

Rönork Kumanda Sistemi (RKS) nin 4 işlevi vardır;

- 1) AFS ile Rönork Fren Sistemini kumanda etmek,**
- 2) TFS ile Rönork Fren Sistemini kumanda etmek,**
- 3) ÇekiciRönork fren uyumunu sağlamak,**

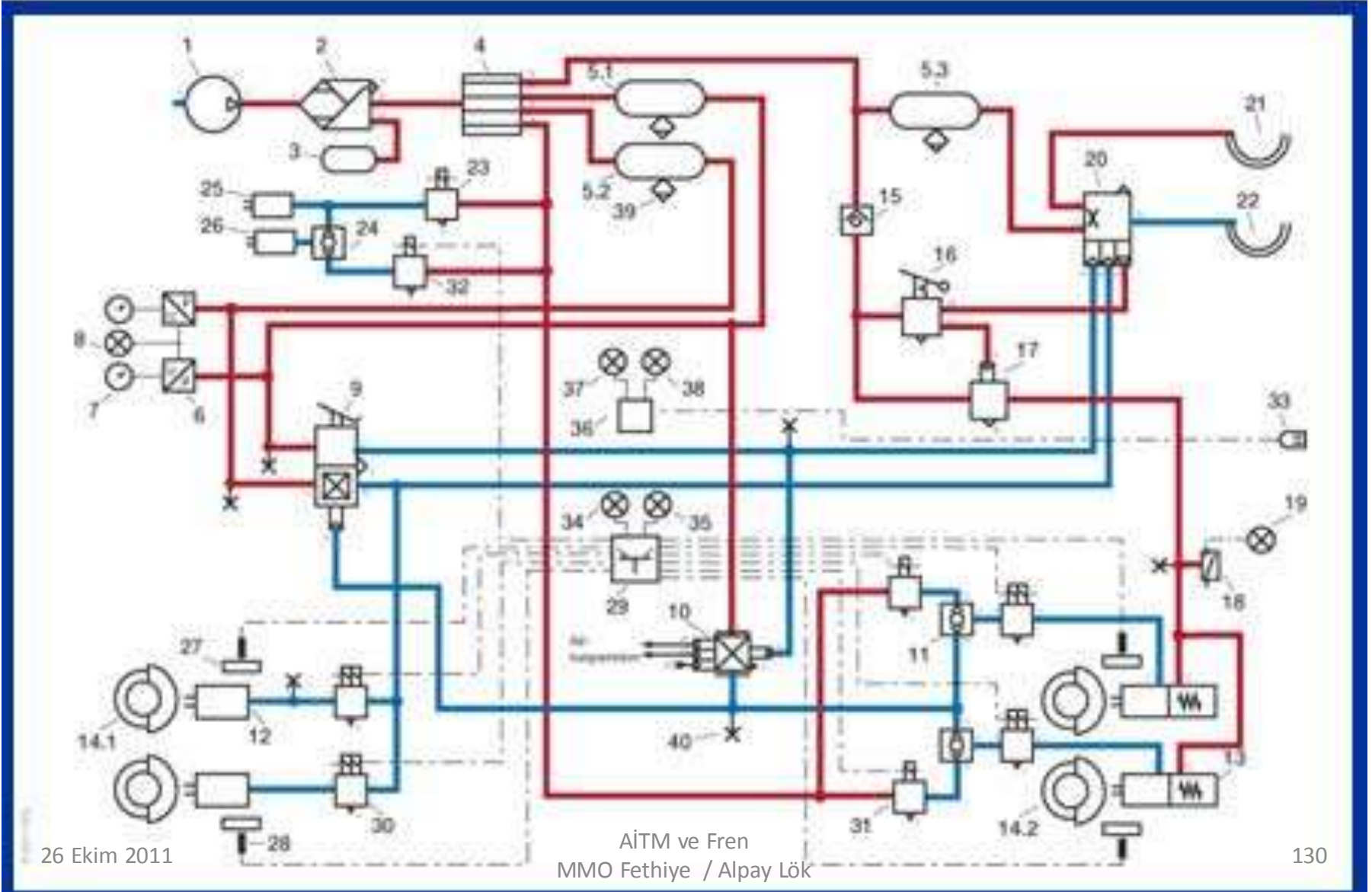
KamyonÇekici Temel farklılıklar

2) RKS (Rönork Kumanda Sistemi)

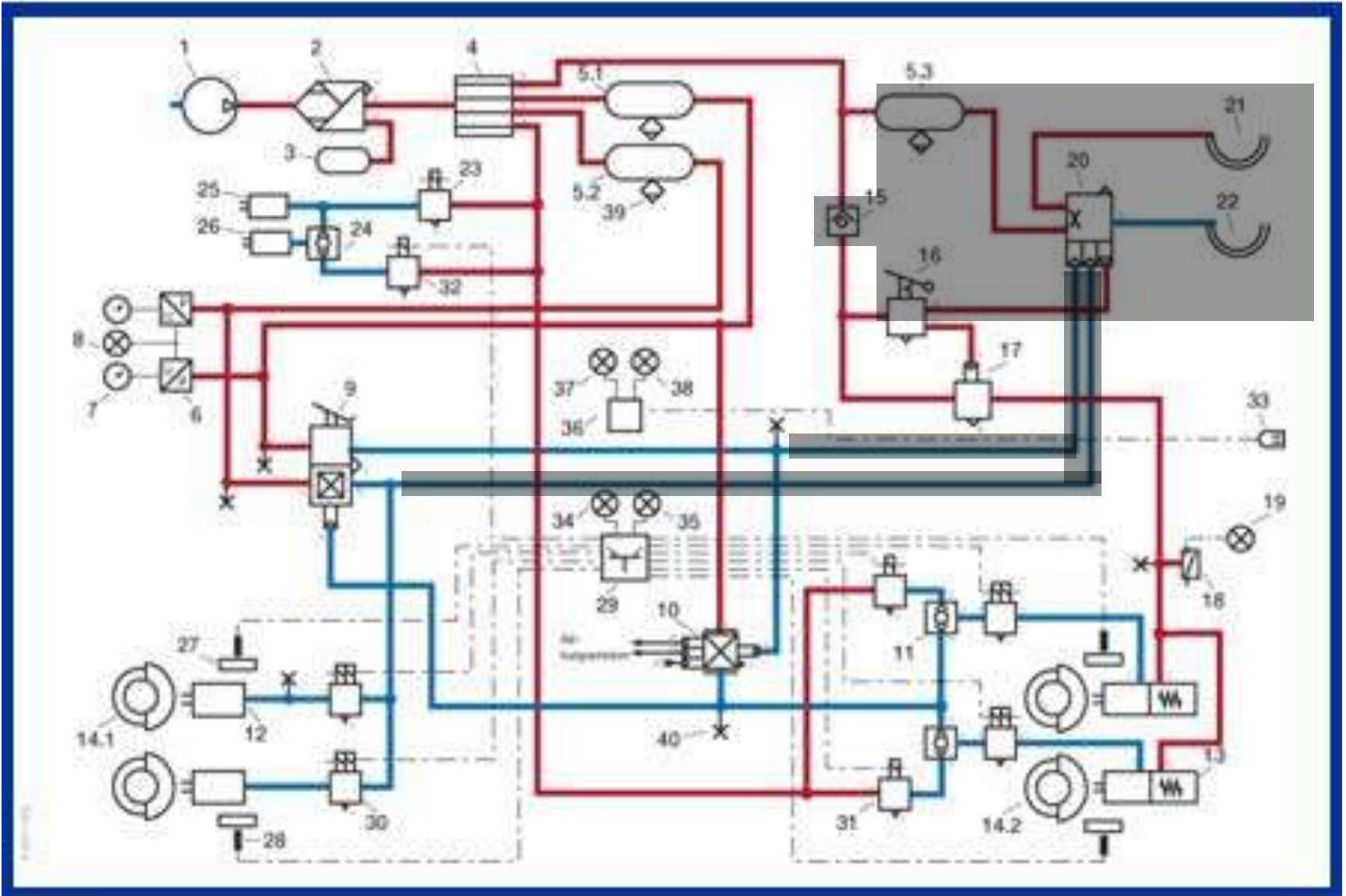
Rönork Kumanda Sistemi (RKS) nin 4 işlevi vardır;

- 1) AFS ile Rönork Fren Sistemini kumanda etmek,
- 2) TFS ile Rönork Fren Sistemini kumanda etmek,
- 3) ÇekiciRönork fren uyumunu sağlamak,
- 4) Çekiciden giden **Sarı** ve/veya **Kırmızı** hatta; kopma/patlama/çıkma olması durumunda, katarın güvenli şekilde fren yapmasını sağlamak.

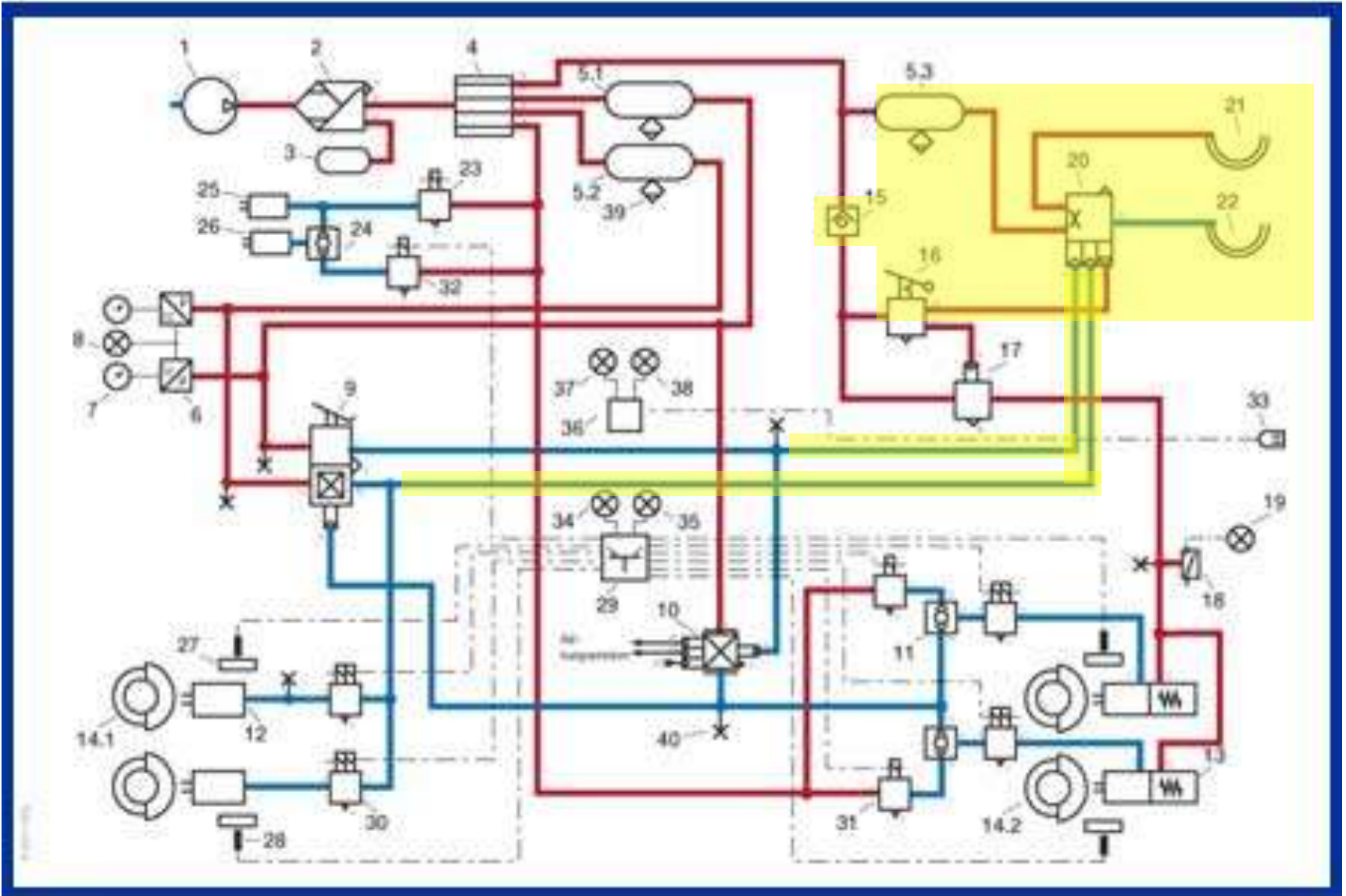
ÇEKİCİ FREN SİSTEMİ SİSTEMİ

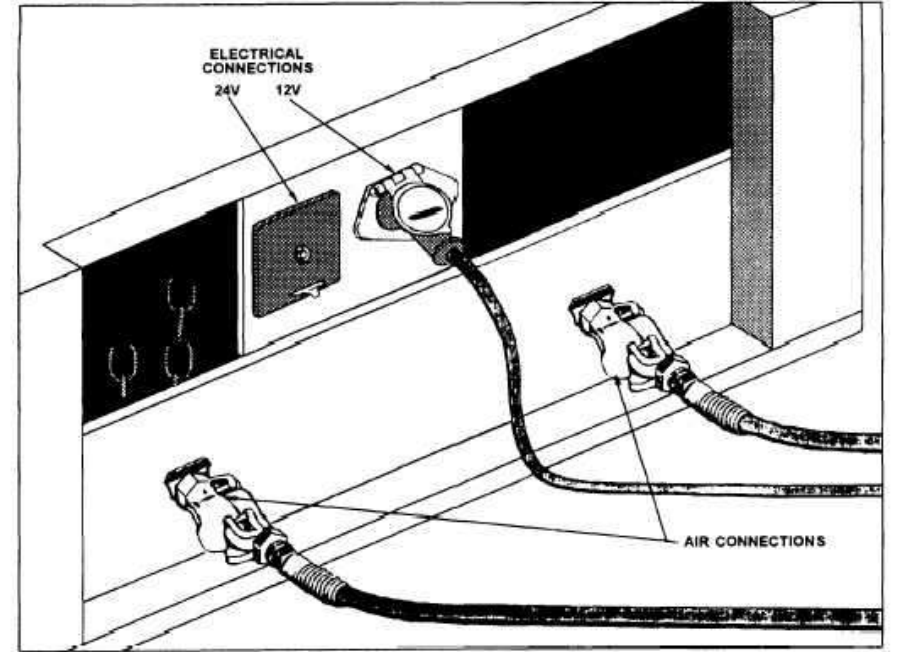
RKS : RÖMORK KUMANDA SİSTEMİ

RKS : RÖMORK KUMANDA SİSTEMİ

Röörk Kumanda Sistemi

KamyonÇekici Temel farklılıklar

3) TFS

- **Kamyon ve Çekici TFS donanım ve teknik şartları arasında çok büyük farklılıklar vardır.**

KamyonÇekici Temel farklılıklar

3) TFS

- Kamyon ve Çekici TFS donanım ve teknik şartları arasında çok büyük farklılıklar vardır.
- Kamyondan çekiciye dönüşümde yeni aracın TFS'sinin toplam katarı (öneğin AKA40 t) eğitimde sabit tutması gerekir.

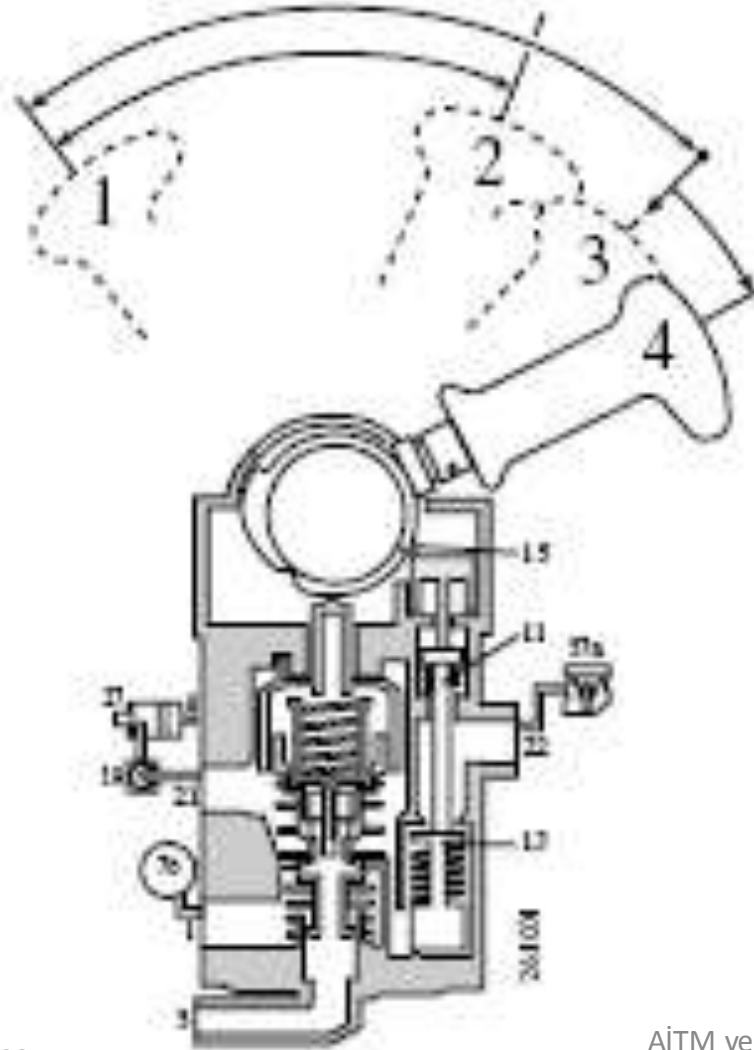
KamyonÇekici Temel farklılıklar

3) TFS

- Kamyon ve Çekici TFS donanım ve teknik şartları arasında çok büyük farklılıklar vardır.
- Kamyondan çekiciye dönüşümde yeni aracın TFS'sinin toplam katarı (öneğin AKA40 t) eğitimde sabit tutması gerekir.
- Kamyondan çekiciye dönüşümde TFS kumanda düzeneğinin “kontrol konumu” olması gerekir.

KONTROL KONUMU OLAN EL FREN VALFİ

- 1) TFS bırakılmış (hareket) ,
- 2) TFS'nin uygulanması,
- 3) TFS'nin kilit konumu,
- 4) TFS'nin kontrol konumu

71/320/AT'ye göre “Kontrol Konumu”

2.1.2.3 Tespit (Park) fren sistemi

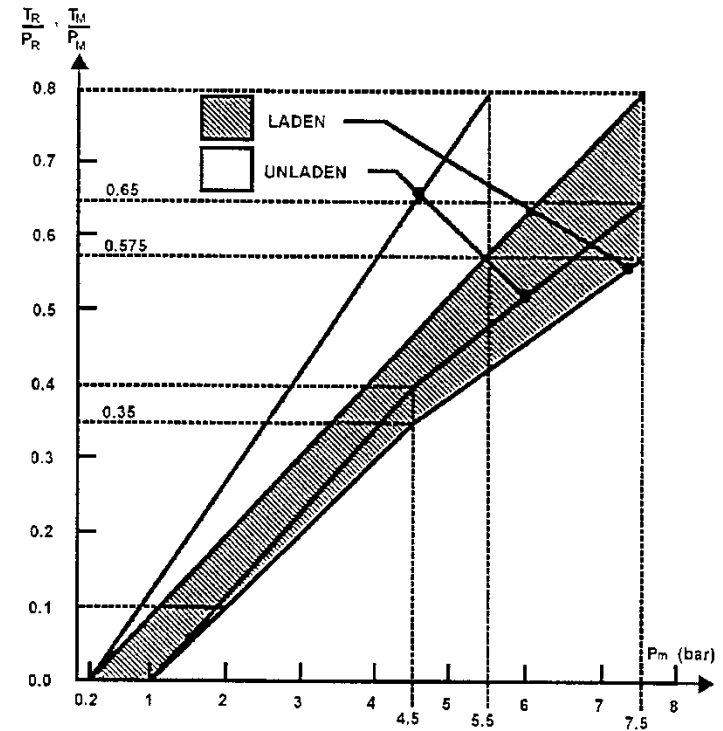
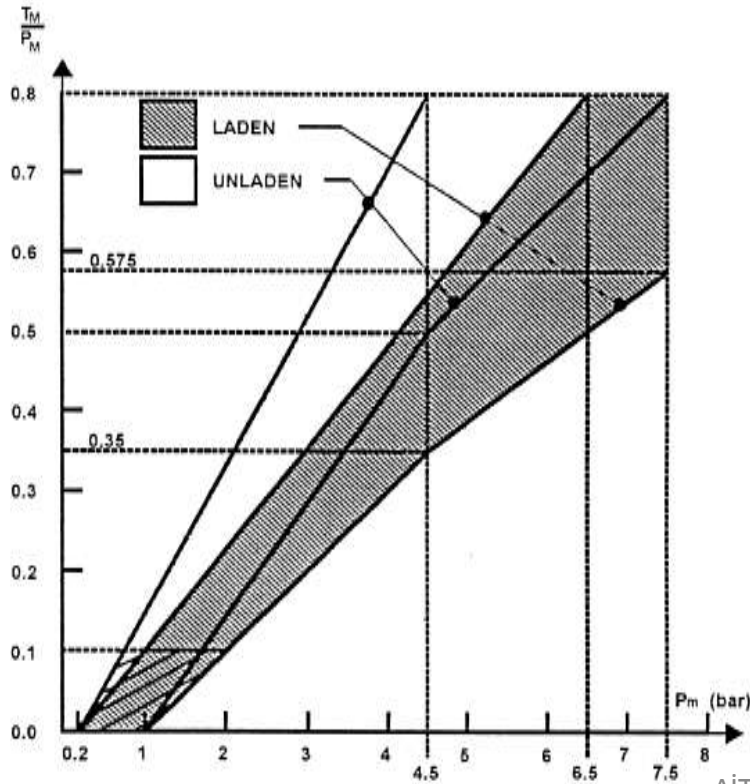
Römorkun havalı freni ve çekici aracın Tespit Fren Sistemi, ancak sürücü, Tespit Fren Sisteminin yalnız mekanik fonksiyonu ile elde edilen katarın Tespit Freni performansının yeterli olduğunu her zaman için denetleyebiliyorsa , birlikte çalıştırılabilirler.

KamyonÇekici Temel farklılıklar 4)

Fren Uyumu

Yarırörork çekicisi

Rörork çeken Kamyon

MAKASLAMA

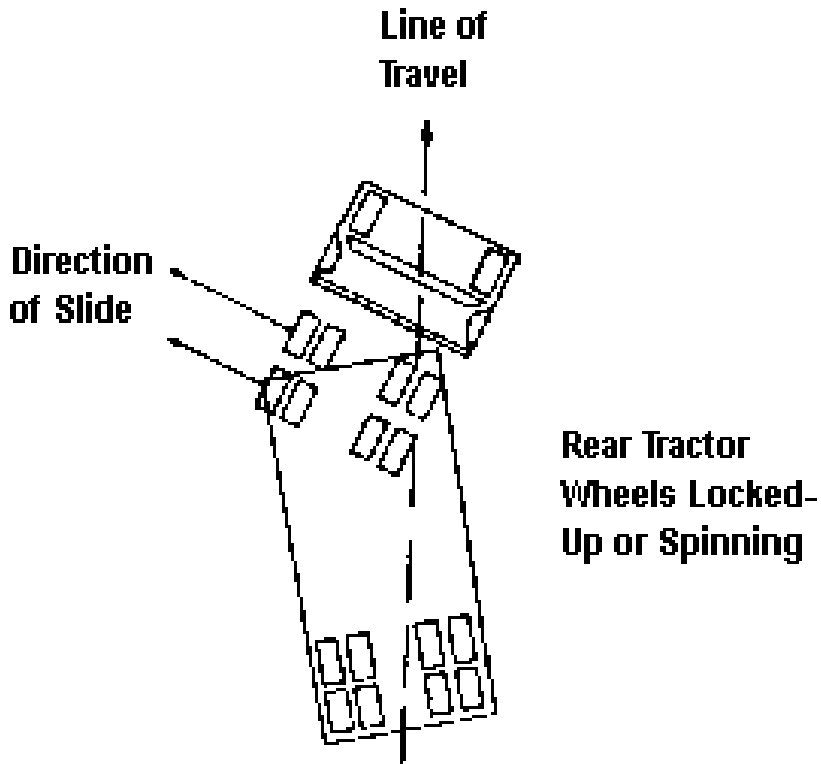

Figure 6-1 Tractor Jackknife

KamyonÇekici Temel farklılıklar 5)

Daha büyük Kompresö

- Çekiciye takılan Hava Süspansiyonu hava tüketimi artırır,
- Römorkun fren ve havalı süspansiyonu hava tüketimini artırır,
- Kamyondan çekiciye dönüşümde daha büyük kompresö gerekebilir...

KamyonÇekici Temel farklılıklar 6)

Çekicide Havalı Süspansiyon

**“DOĞAN” GÖRÜNÜMLÜ “ŞAHİN”
X
ÇEKİCİ “GÖRÜNÜMLÜ” KAMYON**

ŞAHİN

DOĞAN

26 Ekim 2011

AİTM ve Fren
MMO Fethiye / Alpay Lök

145

“DOĞAN GÖRÜNÜMLÜ” ŞAHİN

ÇEKİCİ “GÖRÜNÜMLÜ” KAMYON

- 1) Tip IIa Testi: Motor Freni veya Retarder.....(.)
- 2) RKS: Rönork Kumanda Sistemi.....(~~/~~)
- 3) TFS: Daha güçlü TFS ve “Kontrol Konumu”...(.)
- 4) Fren Uyumu: ÇekiciRönork fren uyumu.....(.)
- 5) Kompresö: Daha güçlü Kompresöihtiyacı..(.)
- 6) Havalı Süspansiyon: Çekicide çok yaygın.....(~~/~~)

KAMYONDA ŞASI UZATMA VEYA KISALTMA AİTM ve FREN

Alpay Lök

Mak.Y.Müh

18.01.2010

alpay@frenteknik.com

www.frenteknik.com

FREN SİSTEMİNİ DOLAYLI ETKİLEYEN VE AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Farklı sayıda hız kademesi olan dişli kutusu takılması , Otomatik vites takılması veya otomatik vitesten düz vitese dönüşüm Farklı Düşürme (Tahvil) oranlı Diferansiyel takılması	4.2
N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm	4.4.3
Çekiciden kamyonu dönüşüm (şasi uzatıldığı takdirde)	4.4.4
Kamyonlarda şasi uzatma / çeker dingilin geriye alınması	4.4.4
Kamyondan çekiciye dönüşüm (şasi boyu kısaltıldığı takdirde)	4.4.5
Kamyonlarda şasi kısaltma / çeker dingilin öne alınması	4.4.5
Çeki Kancası ilavesi (Araçta römork için fren donanımı var ancak tesisatın uygunluk teyidi)	4.5.1
Çeki Kancası ilavesi (Çekiciye dönüşen araçta römork fren donanımı sonradan eklenmişse)	4.5.3
N ₃ sınıfı araca 3. dingil eklenmesi	4.6.1
Çok dingilli araçtan dingil çıkartılması	4.6.3
Dingil kaldırma mekanizması takılması	4.6.4

AİTM'DE ŞASI BOYU UZATMA

AİTM Madde 4

Şasi otldğakdirde,tadilat,stadartlara vya araçetsitasyonelerâ ygoolmaliv ygöljesk edlmeldir.

AİTM'DE ŞASI BOYU KISALTMA

AİTM Madde 4

Araç şasi boyu kısaltıldığı takdirde, şlem standartlarına veya araç üreticilerinin ve EİD'e uygun olmalıdır.

ŞASI KESME VE UZATMA

- ÇEKER DİNGİLİN ÖNE VEYA ARKAYA ALINMASI
- ŞASİNİN ORTADAN KESİLEREK KISALTILMASI VEYA UZATILMASI
- ŞASİNİN ARKADAN KESİLMESİ VEYA UZATILMASI

DİNGİL MESAFESİ DEĞİŞİMİ

Methods used for changing the axle distance

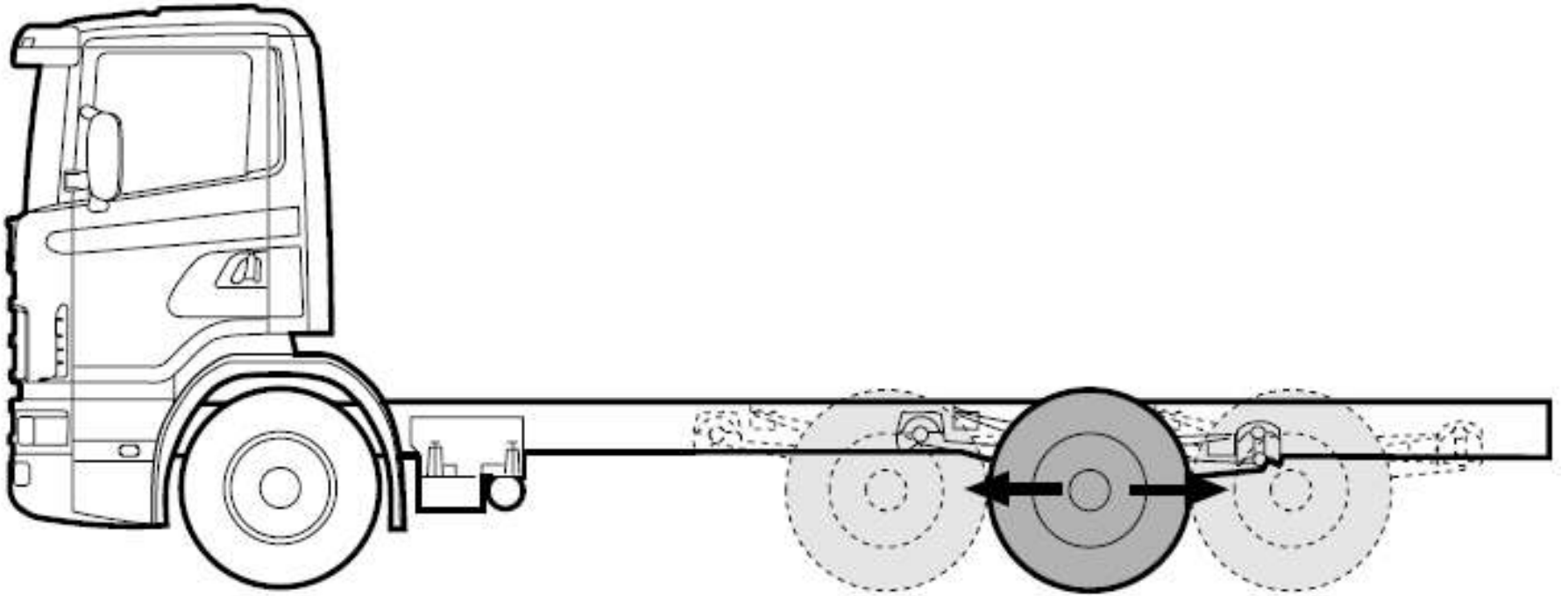
The axle distance can be modified in two ways:

- By cutting the chassis frame
- By moving the rear axle or bogie

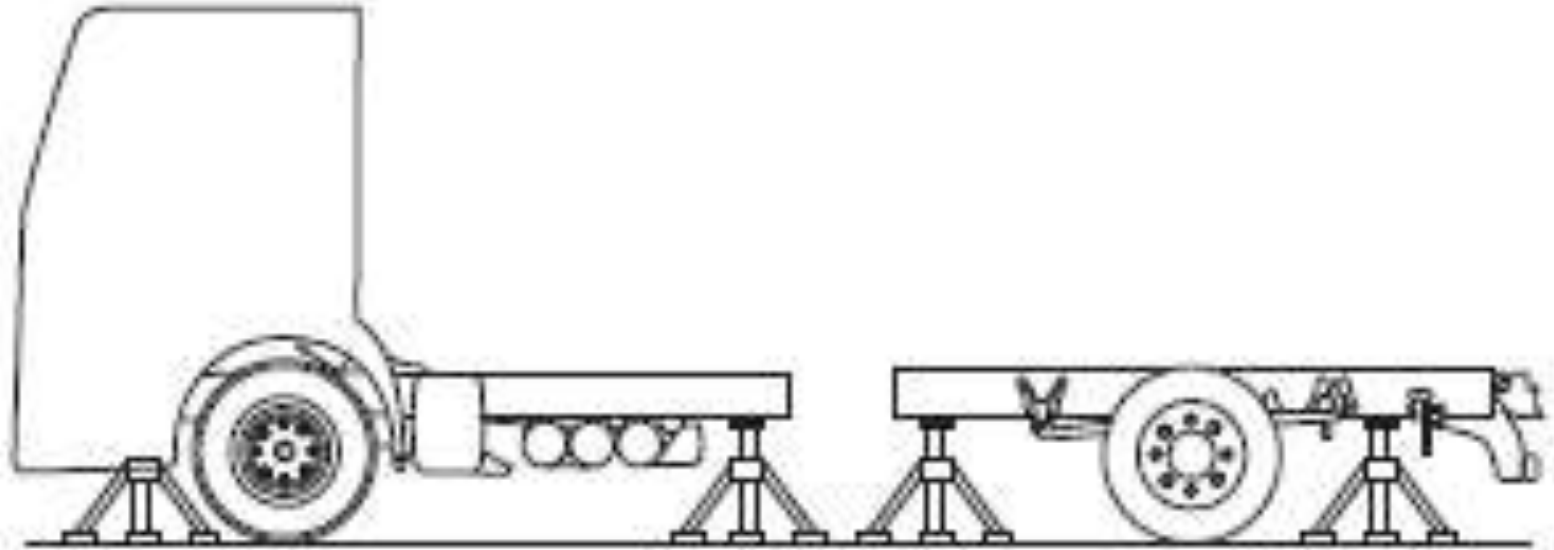
Compressed air lines

All work on the compressed air system should be carried out in accordance with the instructions in section 10 "*Compressed air system/Brakes, Suspension*".

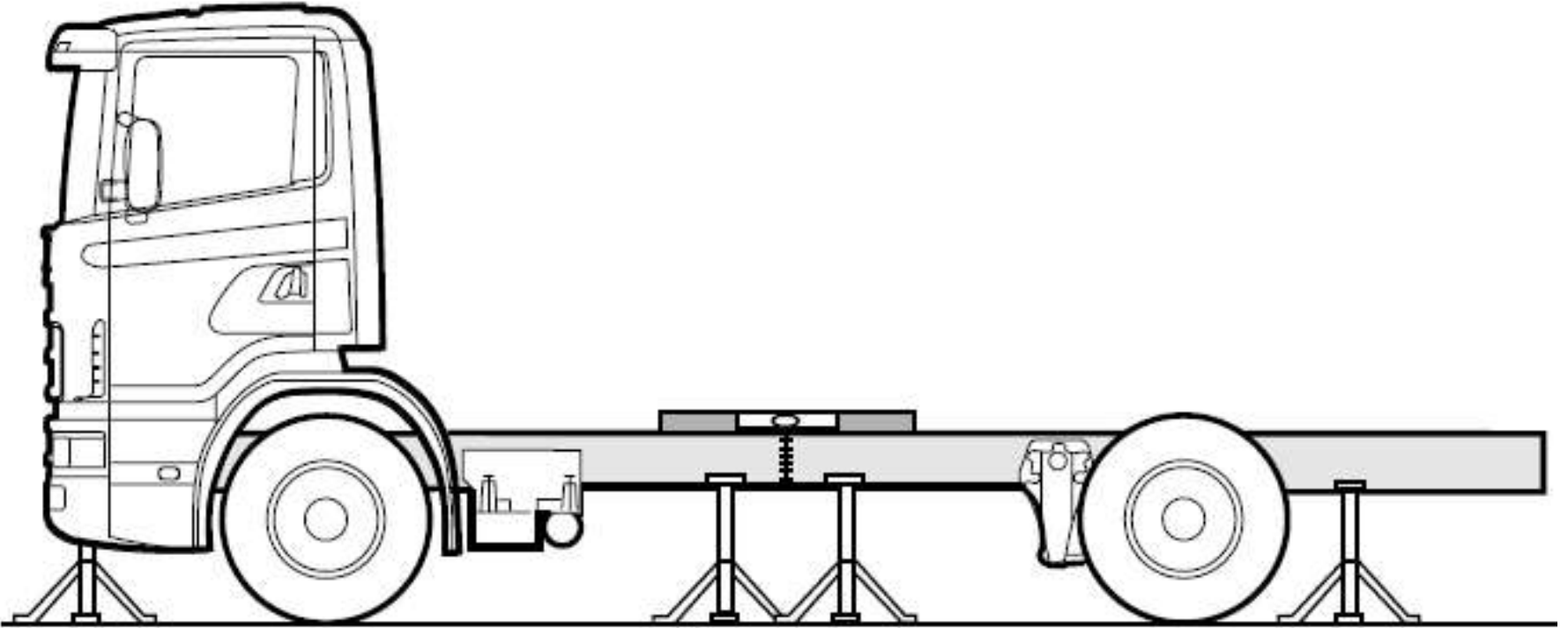
ÇEKER DİNGİL YERİNİN DEĞİŞİMİ

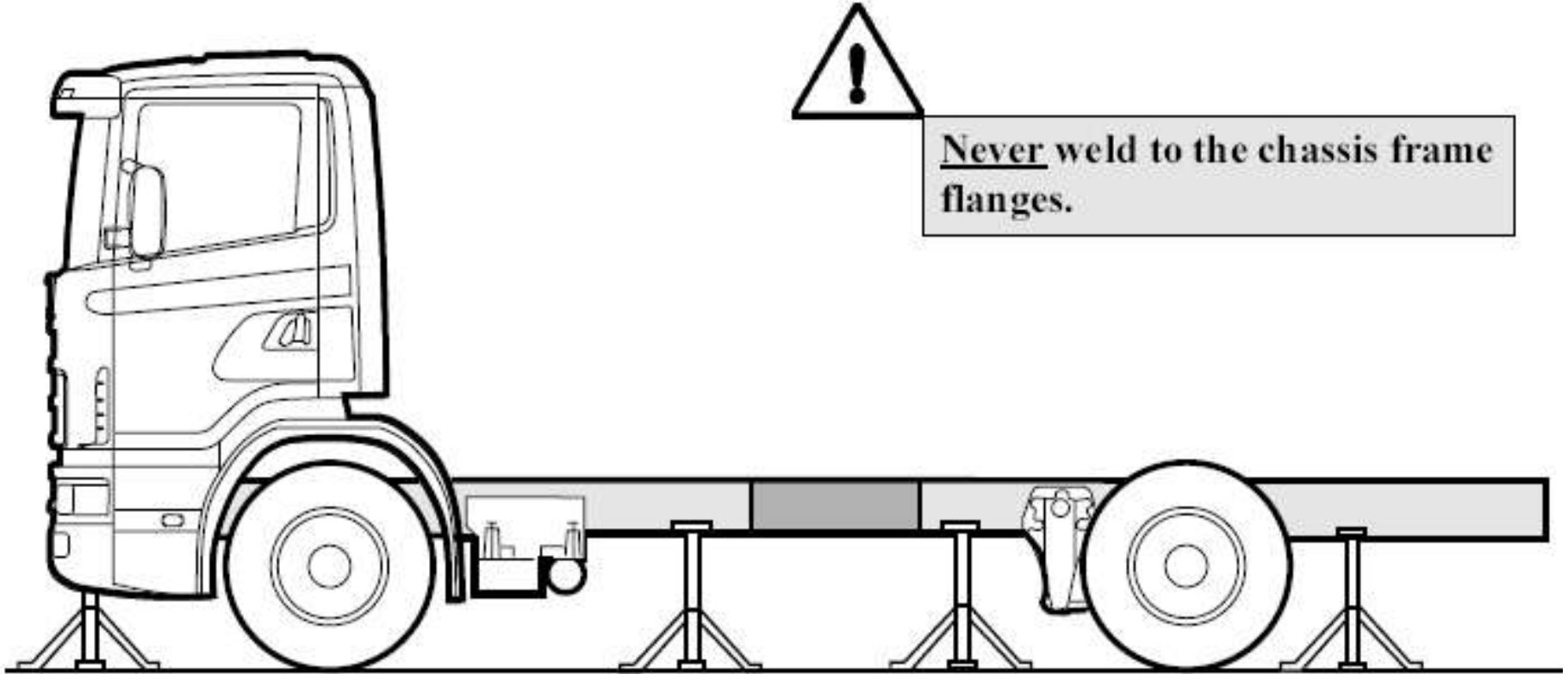
ŞASİNİN ORTADAN KESİLMESİ

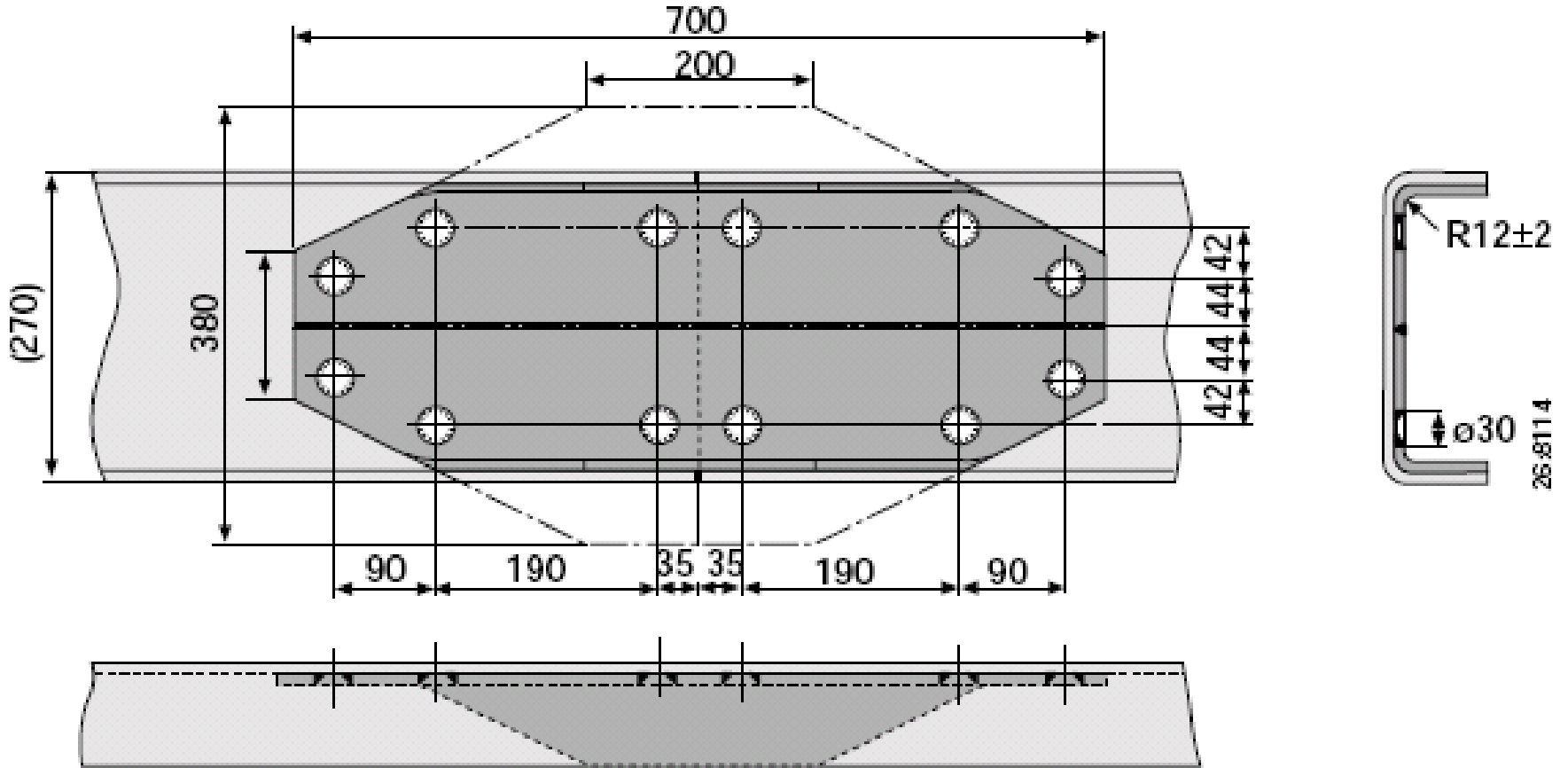
ŞASİNİN ORTADAN KESİLMESİ

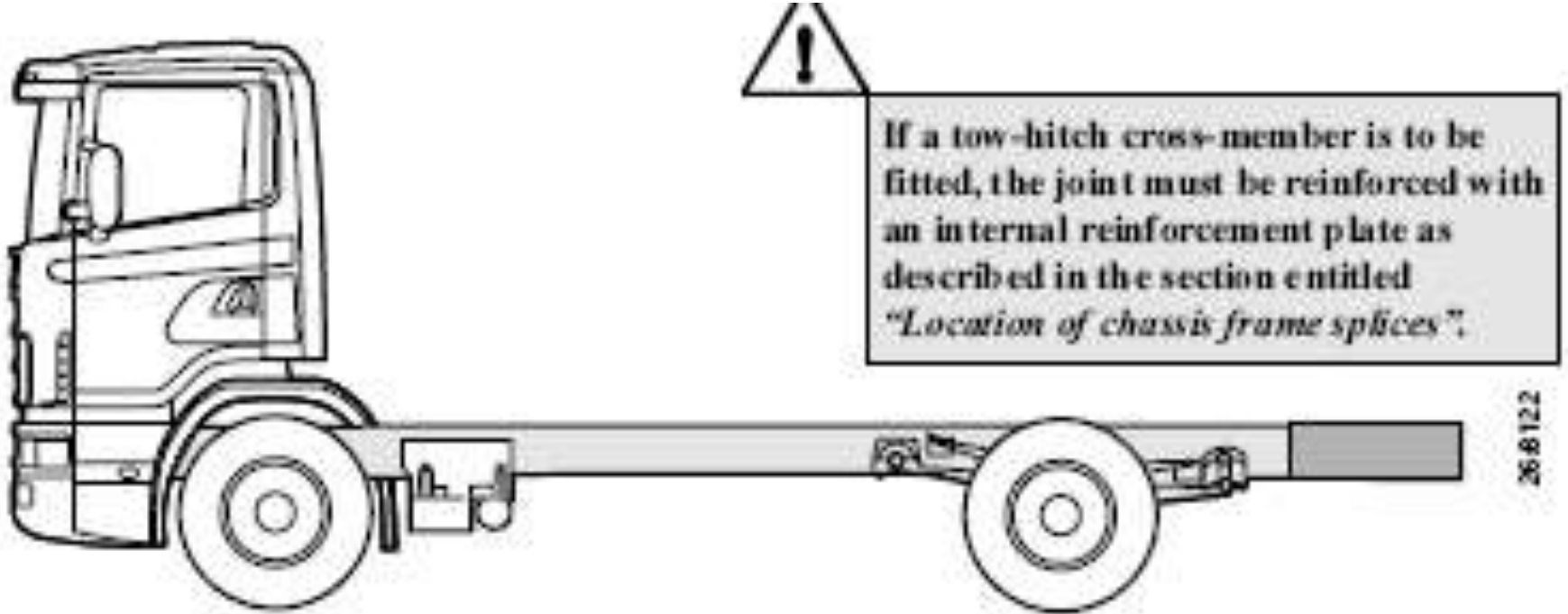
ŞASİNİN ORTADAN KESİLMESİ

ŞAŞİNİN ORTADAN UZATILMASI

ŞASİNİN ARKADAN UZATILMASI

ESP'LI ARAÇTA DİNGİL MESAFESİ DEĞİŞTİRİLEMEZ

Telligent® stabilite kumandası ile donatılmış araçlarda (Code BB7) aks mesafesi değişikliklerine müsaade edilmez.

Dingil Mesafesi Değişimi için şasi tadilatından öce mutlaka;

- 1) Üretici talimatları: şasi tadilatı için araç üreticisinin talimatlarına uyulmalıdır,
- 2) Araç EBS'li ise;
  - a) Yeni dingil mesafesi ve “EBS Yazılım değişikliği” için araç üreticisinin onayı alınmalıdır,
  - b) Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde EBS yazılımı yeniden yüklenmelidir.

ARAÇ EBS'li İSE

**Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde
EBS yazılımını yeni dingil mesafesine göre
yeniden yüklenmeli.**

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

ŞASI KISALTMA İÇİN BİR ÖRNEK

8 AYA32t
DAMPERLİ KAMYON

 DAMPERLİ KAMYONDA DİNGİL MESAFESİ KISALTILABİLİR Mİ?

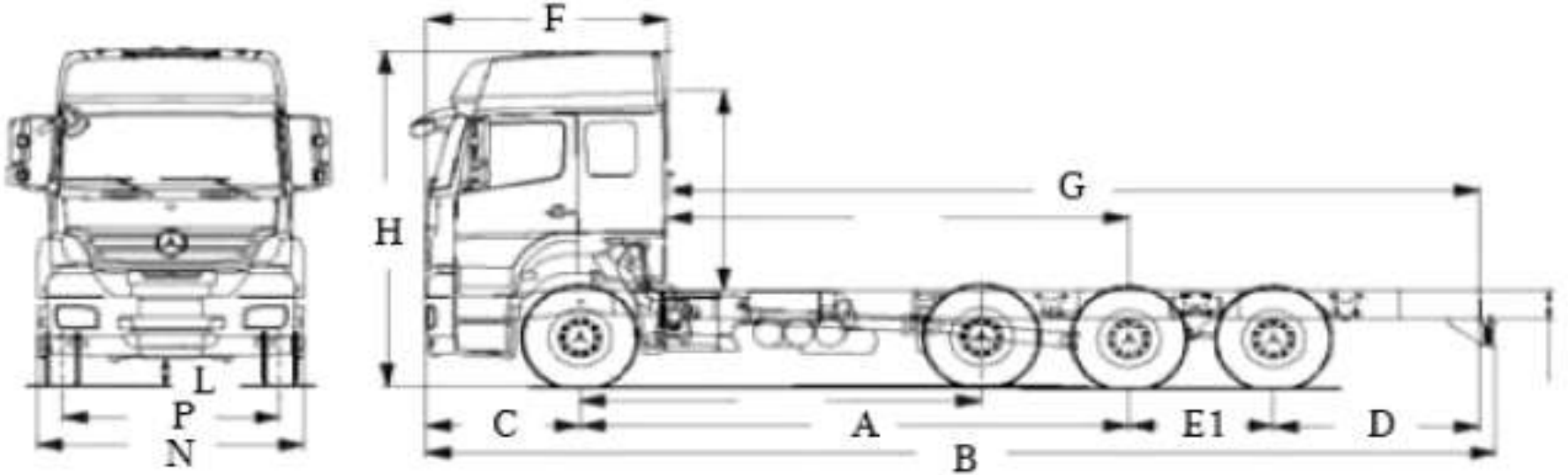

DÖRT DİNGİLLİ KAMYON

AYA=32t   8   8

AİTM EK I Madde 3.2.3-Dört dingilli motorlu araçlar
İki denlenebilir dingile sahip dört dingilli motorlu araçlarda
azami yükükle, tahrikli dingilin, çift lastikle ve havalı
süspansiyon sistemi ile veya 97/27/AT yönetmeliğinde
tanımlanmış gibi eşdeğer kabluden bir süspansiyon sistemi
ile donatılmış olmalı veya her bir tahrikli dingilin çift lastikli olmalı
ve her bir dingilin azami ağırlığı 9,5 tonu aşmamalıdır 32
tondur.

ÖRNEK BİR 8 KAMYON A16500mm

Ölçüler (mm)	Axor 3240 C
A : Dingil mesafesi	5125
B : Şase boyu	9990
C : Ön sarkıntı	1440
D : Arka sarkıntı (tamponsuz)	1925
E : Arka akslar arası	1350
E2 : Ön arka akslar arası	1375

Ø DAMPERLİ KAMYONDA ŞASİ KISALTMA

**AİTM EK I Madde 2.13-Dingil Uzaklığına Bağlı
Olarak İzin Verilen Azami Ağırlık**

Dört dingilli bir motorlu araç için verilen azami ağırlık
araç en ön ve en arka dingillerinin arasındaki
mesafenin **her metresi için beş ton** olarak
hesaplanan değeri aşamaz

AYA $\neq$ (AE1) $\neq$ 5t/m

AYA $\neq$ 32t için..... (AE1) $\neq$ 6.4m olmalı.

8 DAMPERLİ KAMYONDA ŞASİ KISALTMA

8 AYA32t damperli kamyonlarda dingil mesafesinin azaltılması AYA'nın da (5t/m) kuralına göre azalması anlamına gelir.

AÆ1 değerinin 6.4 m'den az olmaması gereklidir.

ÇEKİ KANCASI EKLENMESİ

(KAMYONUN RÖMORK ÇEKEN KAMYONA DÖNÜŞÜMÜ)

AİTM ve FREN

Alpay Lök

Mak.Y.Müh

18.01.2010

alpay@frenteknik.com

www.frenteknik.com

FREN SİSTEMİNİ DOLAYLI ETKİLEYEN VE AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Farklı sayıda hız kademesi olan dişli kutusu takılması , Otomatik vites takılması veya otomatik vitesten düz vitese dönüşüm Farklı Düşürme (Tahvil) oranlı Diferansiyel takılması	4.2
N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm	4.4.3
Çekiciden kamyonu dönüşüm (şasi uzatıldığı takdirde)	4.4.4
Kamyonlarda şasi uzatma / çeker dingilin geriye alınması	4.4.4
Kamyondan çekiciye dönüşüm (şasi boyu kısaltıldığı takdirde)	4.4.5
Kamyonlarda şasi kısaltma / çeker dingilin öne alınması	4.4.5
Çeki Kancası ilavesi (Araçta römork için fren donanımı var ancak tesisatın uygunluk teyidi)	4.5.1
Çeki Kancası ilavesi (Çekiciye dönüşen araçta römork fren donanımı sonradan eklenmişse)	4.5.3
N₃ sınıfı araca 3. dingil eklenmesi	4.6.1
Çok dingilli araçtan dingil çıkartılması	4.6.3
Dingil kaldırma mekanizması takılması	4.6.4

KAMYON İLE RÖMORK ÇEKEN KAMYON ARASINDAKİ FARKLAR

- 1) Tip Ila Testi: Motor Freni veya Retarder,
- 2) RKS: Rönork Kumanda Sistemi ,
- 3) TFS: Daha güçlü TFS ve “Kontrol Konumu”,
- 4) Fren Uyum: ÇekiciRönork fren uyumu,
- 5) Kompresö: Daha güçlü Kompresöihtiyacı,

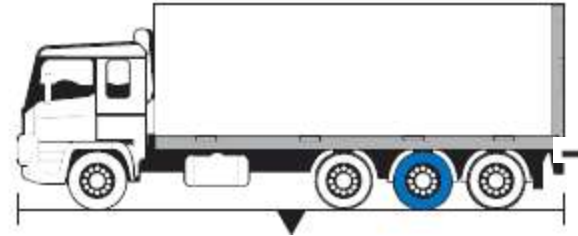
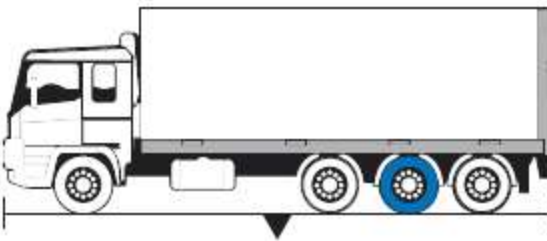
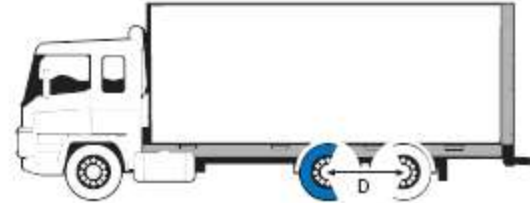
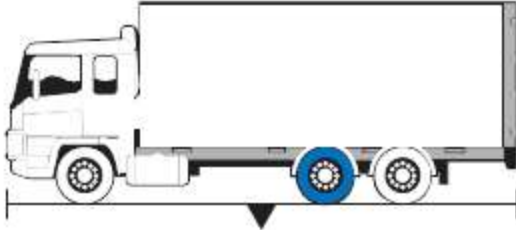
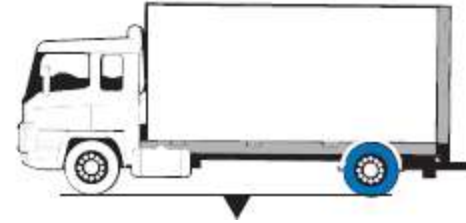
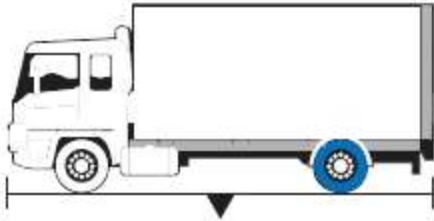
KAMYONDAN RÖMORK ÇEKEN KAMYONA DÖNÜŞÜM

ÇEKİ KANCASI TADİLATI FREN TADİLATI

KAMYONDAN RÖMORK ÇEKEN KAMYONA DÖNÜŞÜM

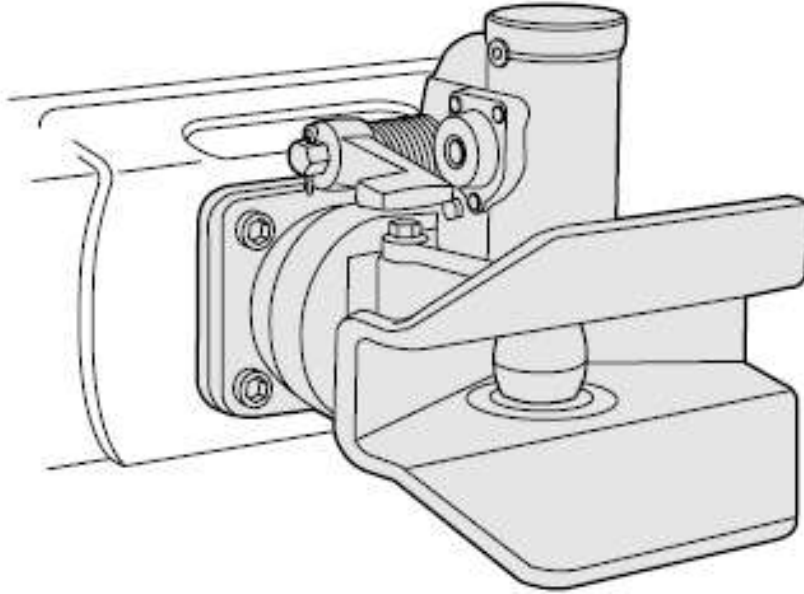
KAMYON

RÖMORK ÇEKEN KAMYON

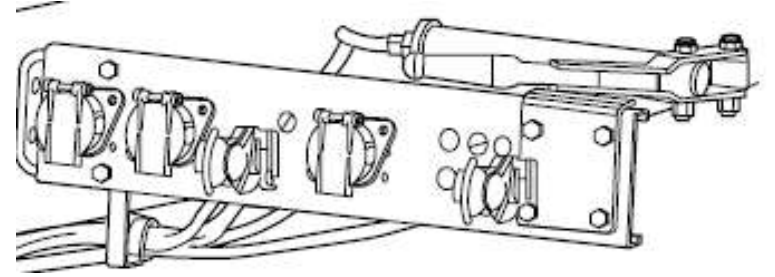

Çeki Kancası İlavesi

ÇEKİ KANCASI

HAVA, ELEKTRİK ve ABS/EBS

AİTM Ek IV Madde 4.5.

Çeki Kancası İlavesi

Havalı freni olan bir Römork çekmek üzere Çeki Kanıtı olarak taahhüt edilen kamyon ve otobüslere, Römorkun havalı Fren Sistemine komanda edecek **Römork Kumanda Sistemi** ve havalı fren bağlantılarının eklenmesi..

Kamyona Çeki Kancası takmadan öce mutlaka;

- 1) Araştırma yapılmalı;Kamyonun Çekici olup olamayacağı araştırılmalı, araç EBS'li ise “EBS Yazılım değişikliği” için Yetkili Servis ile görüşülmelidir,
- 2) Ön Test yapılmalı: Şasi tadilatı öcesi kamyona Tip IIa ve TFS testleri yapılmalı,
- 3) Araç EBS'li ise: Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde EBS yazılımı çekiciye göre yeniden yüklenmeli.

KAMYON EBS'li İSE

Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde EBS yazılımı çekiciye göre yeniden yüklenmeli.

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

RÖMORK ÇEKEN KAMYON “GÖRÜNÜMLÜ” KAMYON

- 1) Tip Ila Testi: Motor Freni veya Retarder .....(.)
- 2) RKS: Rönork Kumanda Sistemi ..... (A)
- 3) TFS: Daha güçlü TFS ve “Kontrol Konumu”...(.)
- 4) Fren Uyum: ÇekiciRönork fren uyumu.....(.)
- 5) Kompresö: Daha güçlü Kompresöihtiyacı..(.)

KAMYON”

X

“RÖMORK ÇEKEN KAMYON”

ÖRNEK 1

FORD CARGO

2538 VE 2538F

FORD CARGO 2538 / 2538F

FORD CARGO ~~2538~~ 2538F

AĞIRLIKLAR (kg)

Boş Ağırlık

8350 / 8750*

Azami yüklü ağırlık/AYKA

25000 / 40000*

Ön Dingil Kapasitesi

7500

Arka Dingil Kapasitesi

13500+11000

*28 F için standart

FORD CARGO ~~2538~~ 2538F

Römork kaplini (Kurtağızı Ringfeder)	S*
Römork fren ve elektrik bağlantıları	S*
Elektromanyetik Retarder	S*

*28F için standart

* Kurtağızı (Ringfeder) ve Retarder özelliği 2538 F modelinde standarttır. 2538 modelinde Kurtağızı (Ringfeder) seçeneği sunulmamakta, Retarder seçeneği ise opsiyonel olarak sunulmaktadır.

FORD CARGO ~~2538~~ 2538F

TELMA AC 8330 Elektromanyetik Tip, 3300 N kapasiteli

- Rampa inişlerinde servis frenlerinin sınımasını engelleyerek sürtünme kalitesini ve güvenliğini artırır
- Fren balata ömrünü kullanım bağı olarak beş kat artırır. 5 km nedniyle arada kullanılmadık sürenin ksalmasını sağlar
- 1835 T, 2538 F modellerinde standart,
2524, 2532, 3232 Ş3232 C, 3238 Ş3238 C ve 2538 modellerinde ise opsiyonel olarak sunulmaktadır

FORD CARGO ~~2538~~ 2538F

2538 (6x2) Yol Kamyonu - Çift Yatak Yüksek Tavan	105.033
2538F (6x2) - Kamyon Römork - Çift Yatak Yüksek Tavan	112.979

ÖRNEK 2

MERCEDES BENZ

2529CD ve 2529CD/RÖM

Mercedes Benz Türk 2520D ve 2520D/RÖM

MERCEDES BENZ

2529CD

Boş ağırlık 810 kg

**Maksimum yüklü ağırlık
25.000 kg**

2529CD/RÖM

Bos ağırlık 840 kg

**Maksimum yüklü ağırlık
25.000 kg**

**-Maksimum yüklü katar
ağırlığı 40.000 kg**

**-Rönorkadaptö soketi 24 V -15
kutuplu**

**- Rönork çeki kancası
(Rockinger)**

Tahvil oranı HL6/3 DC\$3 4,300

HL7/055 DC\$3 4,83

RÖMORK ÇEKEN KAMYON “GÖRÜNÜMLÜ” KAMYON

- 1) Tip Ila Testi: Motor Freni veya Retarder .....(.)
- 2) RKS: Rönork Kumanda Sistemi ..... (A)
- 3) TFS: Daha güçlü TFS ve “Kontrol Konumu”...(.)
- 4) Fren Uyum: ÇekiciRönork fren uyumu.....(.)
- 5) Kompresö: Daha güçlü Kompresöihtiyacı..(.)

KAMYONA VEYA ÇEKİCİYE DİNGİL EKLEME AİTM ve FREN

Alpay Lök

Mak.Y.Müh

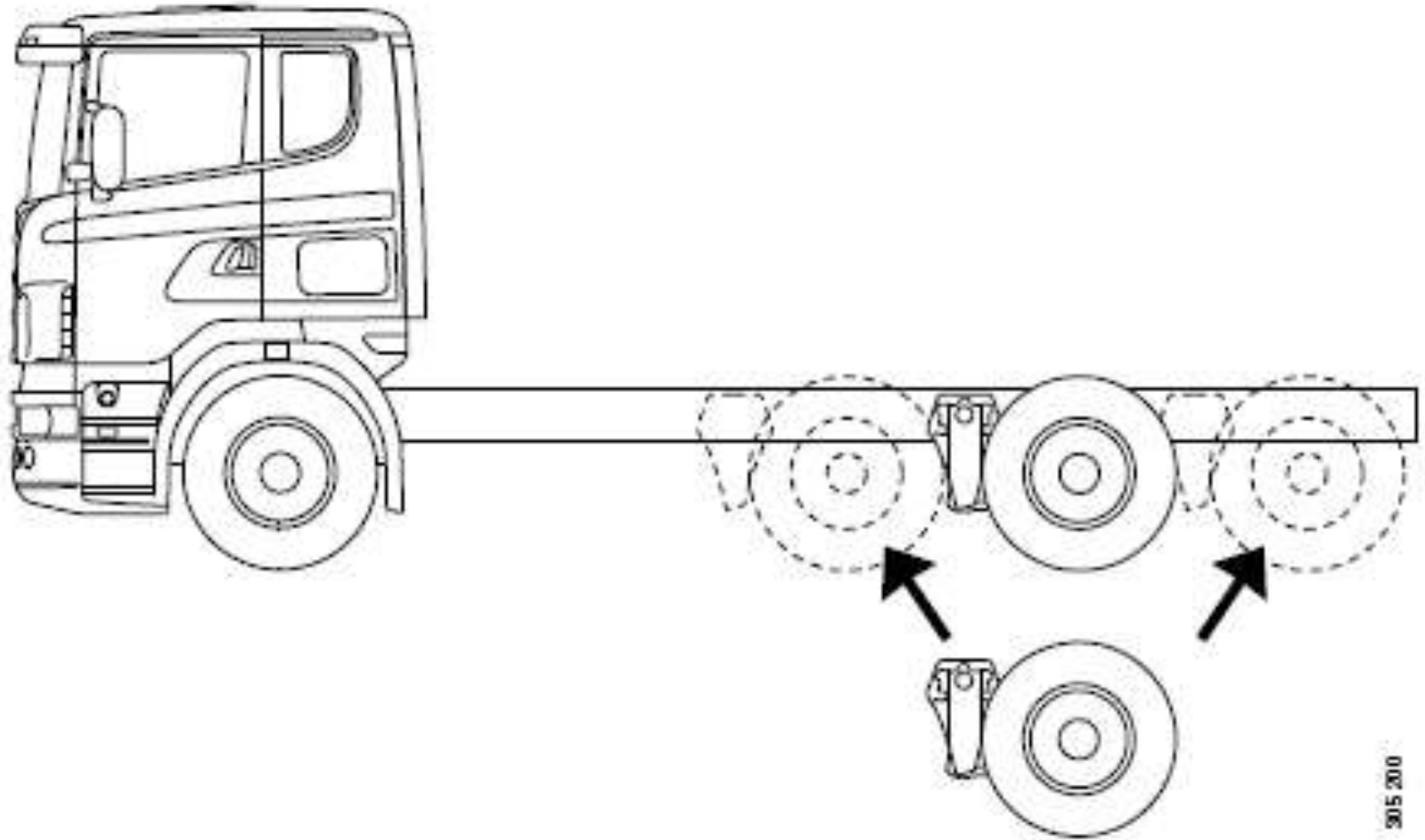
18.01.2010

alpay@frenteknik.com

www.frenteknik.com

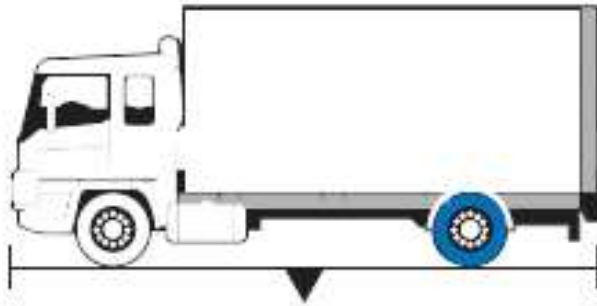

DİNGİL EKLEME

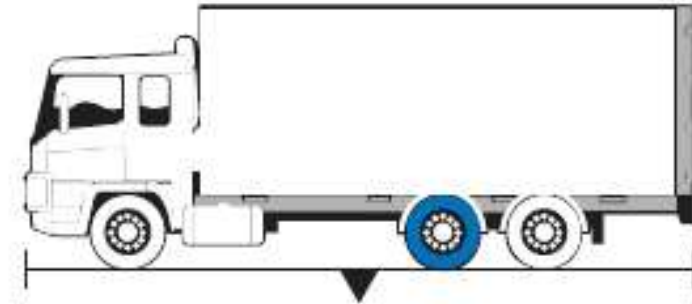

N3 KAMYONLARA DİNGİL EKLEME

ÖNCE

SONRA

N3 ÇEKİCİYE DİNGİL EKLEME

ÖNCE

SONRA

26 Ekim 2011

26 Ekim 2011

ATIM ve HEN
MMO Fethiye / Alpay Lök

26 Ekim 2011

AİTM ve Fren
MİMO Fethiye / Alpay Lök

FREN SİSTEMİNİ DOLAYLI ETKİLEYEN VE AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Farklı sayıda hız kademesi olan dişli kutusu takılması , Otomatik vites takılması veya otomatik vitesten düz vitese dönüşüm Farklı Düşürme (Tahvil) oranlı Diferansiyel takılması	4.2
N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm	4.4.3
Çekiciden kamyona dönüşüm (şasi uzatıldığı takdirde)	4.4.4
Kamyonlarda şasi uzatma / çeker dingilin geriye alınması	4.4.4
Kamyondan çekiciye dönüşüm (şasi boyu kısaltıldığı takdirde)	4.4.5
Kamyonlarda şasi kısaltma / çeker dingilin öne alınması	4.4.5
Çeki Kancası ilavesi (Araçta römork için fren donanımı var ancak tesisatın uygunluk teyidi)	4.5.1
Çeki Kancası ilavesi (Çekiciye dönüşen araçta römork fren donanımı sonradan eklenmişse)	4.5.3
N₃ sınıfı araca 3. dingil eklenmesi	4.6.1
Çok dingilli araçtan dingil çıkartılması	4.6.3
Dingil kaldırma mekanizması takılması	4.6.4

Dingil Ekleme Tadilatından öce mutlaka;

1) Üretici talimatları: Şasi tadilatı için araç üreticisinin talimatlarına uyulmalıdır,

2) Araç EBS'li ise;

a) Yeni dingil sayısı ve “EBS Yazılım değişikliği” için araç üreticisinin onayı alınmalıdır,

b) Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde EBS yazılımı yeniden yüklenmelidir.

ARAÇ EBS'li İSE

**Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde
EBS yazılımını yeni dingil sayısına göre
yeniden yüklenmeli.**

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

ÇOK DİNGİLLİ ARAÇTAN DİNGİL ÇIKARTMA AİTM ve FREN

Alpay Lök

Mak.Y.Müh

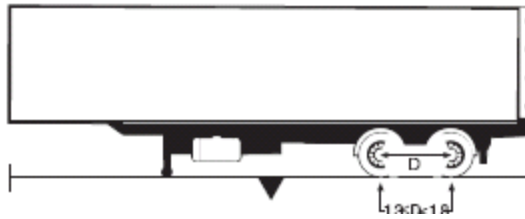
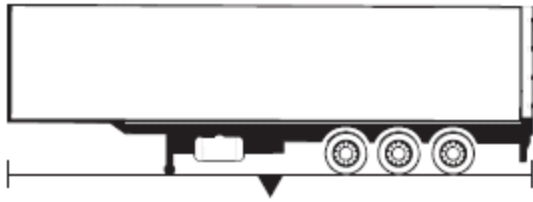
18.01.2010

alpay@frenteknik.com

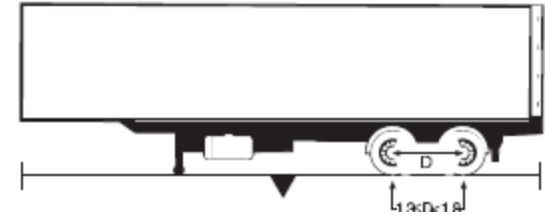
www.frenteknik.com

RÖMORKTAN DİNGİL ÇIKARTMA

ÖNCE

SONRA

FREN SİSTEMİNİ DOLAYLI ETKİLEYEN VE AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Farklı sayıda hız kademesi olan dişli kutusu takılması , Otomatik vites takılması veya otomatik vitesten düz vitese dönüşüm Farklı Düşürme (Tahvil) oranlı Diferansiyel takılması	4.2
N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm	4.4.3
Çekiciden kamyonu dönüşüm (şasi uzatıldığı takdirde)	4.4.4
Kamyonlarda şasi uzatma / çeker dingilin geriye alınması	4.4.4
Kamyondan çekiciye dönüşüm (şasi boyu kısaltıldığı takdirde)	4.4.5
Kamyonlarda şasi kısaltma / çeker dingilin öne alınması	4.4.5
Çeki Kancası ilavesi (Araçta römork için fren donanımı var ancak tesisatın uygunluk teyidi)	4.5.1
Çeki Kancası ilavesi (Çekiciye dönüşen araçta römork fren donanımı sonradan eklenmişse)	4.5.3
N₃ sınıfı araca 3. dingil eklenmesi	4.6.1
Çok dingilli araçtan dingil çıkartılması	4.6.3
Dingil kaldırma mekanizması takılması	4.6.4

Dingil Çıkartma Tadilatından öce mutlaka;

- 1) Üretici talimatları: Şasi tadilatı için araç üreticisinin talimatlarına uyulmalıdır,
- 2) Araç EBS'li ise;
  - a) Yeni dingil sayısı ve “EBS Yazılım değişikliği” için araç üreticisinin onayı alınmalıdır,
  - b) Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde EBS yazılımı yeniden yüklenmelidir.

ARAÇ EBS'li İSE

**Fren testi öcesi aracın yetkili servisinde
EBS yazılımını yeni dingil sayısına göre
yeniden yüklenmeli.**

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

FREN TADİLATLARI

AİTM ve FREN

Alpay Lök

Mak.Y.Müh

18.01.2010

alpay@frenteknik.com

www.frenteknik.com

FREN TADİLATLARI

AİTM EK IV Madde 4.12

AİTM Ek IV Madde 4.12

Fren Sistemi Tadilatı

“Bu telif tabiri Madde 4.12’de belirtilen seriler tarafından test edilmiştir.”

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

Fren Sisteminde Yapılamayacak Tadilatlar AİTM ve FREN

Alpay Lök

Mak.Y.Müh

18.01.2010

alpay@frenteknik.com

www.frenteknik.com

AİTM ve FREN

**FREN SİSTEMİNDE HANGİ DEĞİŞİKLİKLER
YAPILAMAZ ?**

FREN SİSTEMİNDE YAPILAMAYACAK TADİLATLAR

Tadilatın Açıklaması

AITM Ek IV
Madde

Asbestli Fren Balatası Kullanımı

ABS, EBS, ESP'nin sökülmesi veya iptali

(ADR'li araçlar , 71/320/AT Onaylı M2, M3, N2, N3, O3 ve O4 sınıfı araçlar)

4.12

Retarderin sökülmesi veya iptali

(ADR'li araçlar, 71/320/AT Tip Onaylı M3 sınıfı otobüsler ve N3 sınıfı çekiciler)

FREN TADİLATINDA TEMEL KURALLAR

<h2 style="text-align: center;">1/320/AT Teknik Mevzuatına Uygunluk İçin Tadilatlı Fren Sisteminin Sağlaması Gereken Şartlar</h2>	Var/Yok
<p>1. Ana Fren Sistemi, birbirinden bağımsız olarak kurulmuş iki adet hava veya hidrolik devresinden oluşmalıdır. (Sistemi (Sistemi te ~~değiştir~~FORD D 120tip Kütüçtalmakbuldu Kütüçtalmakbuldu)</p>	
<p>2. Tespit Fren Sistemi(TFS), tarafından tekerleğe uygulanan kuvvet tamamen mekanik olmalıdır.</p>	
<p>3. Tespit freni devrede iken sürücü kırmızı bir lamba (!) ile görsel olarak ikaz edilmelidir.</p>	BRAKE
<p>4. Hidrolik veya Hava seviyesinde azalma meydana geldiğinde sürücü kırmızı bir lamba ile görsel, ve/veya sesli olarak uyarılmalıdır. Lamba sembolü (!) şeklinde olmalıdır.</p>	BRAKE
<p>5. Fren Balataları astbestsiz olmalıdır.</p>	
<p>6. Egzos Freni var ise bu çalışır durumda olmalıdır</p>	
<p>7. Arka dingilde Limitör var ise bu çalışır durumda olmalıdır</p>	
<p>8. Aracın aslında ABS var ise bu çalışır durumda olmalıdır</p>	

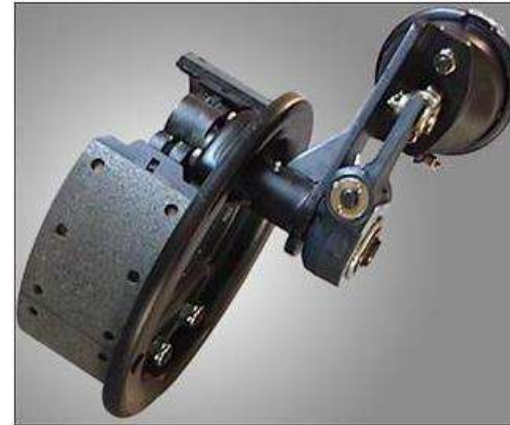
Önde ve Arkada Hidrolik Fren Tablası Olan Bir Araca “ ~~Ç~~ ~~Devreli~~ ~~Destekli~~ ~~lik~~ ~~Fren~~ ~~Sistemi~~ “ Tadilatı İçin gereken Fren parçaları		Var/Yok
1. Kompresör	(1adet)	
2. Basınç Ayarlayıcı Valf veya Hava Kurutucu	(1adet)	
3. Dört Devre Koruma Valfi	(1adet)	
4. Hava Tüpleri (E Belgeli)	(en az 2adet)	
5. Çift Devreli Ayak Fren Valfi	(1adet)	
6 Hava/ Hidrolik dönüştürücü (Hidro pnömatik) (Hidrolik Kabında Düşük seviye uyarı şamandrası olan)	(2adet)	
7 El Fren Valfi	(1adet)	
8 Düşük Hava Basınç Anahtarı (Müşir)	(3adet)	
9 Düşük Hava Basıncı Uyarı Lambası (!)	(1adet)	
10 El Freni Uyarı Lambası (!)	(1adet)	
11 Hidrolik Seviye Uyarı Lambası (!)	(1adet)	
12 Polyamid Havalı Fren Boruları (DIN 74324)		
13 Basınç Göstergesi	(2 adet)	

HİDROLİK FRENDEN HAVALI FRENE DÖNÜŞÜM

HİDROLİK FREN

HAVALI FREN

KAMYON ve OTOBÜSLERDE FREN TADİLAT ÖRNEKLERİ

HAVALI FRENE DÖNÜŞÜM

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

EN SIK FREN TADİLATI YAPILAN ARAÇLAR

- KAMYON : FORD D 1210
- KAMYON : FORD CARGO 1312/182/184
- MİDİBÜS : OTOYOL IVECO M 23 / M 27
- KAMYONET: OTOYOL 35.9
- KAMYON : OTOYOL 65.9
- MİNİBÜS : OTOKAR M 2000
- MİDİBÜS : ISUZU
- MİNİBÜS : ABS TAKMA
- RÖMORK : ABS VEYA EBS TAKMA

D 1210 ÖZGÜN FREN SİSTEMİ

- Hava Destekli Tek devreli hidrolik fren sistemi,
- Kumanda: Tek devreli hidrolik merkez,
- 1.ve 3.dingillerde hidrolik “Duplex” fren tablası,
- 2.dingilde hidrolik “DuoDuplex” fren tablası,
- TFS (Tesbit Fren Sistemi) : 2.dingile etkili elle kurmalı,
- İFS(İkincil Fren Sistemi): Sadece Ayak Kuvveti

ÖRNEK 1

ONAYSIZ TADİLAT

2.Dingil “s” kamlı Havalı

1. Ve 3. Dingil Hava Destekli Hidrolik

D 1210 TADİLATLI FREN SİSTEMİ

- Hava Destekli Tek devreli hidrolik fren sistemi
- Kumanda: Tek Devreli Havalı Ayak Fren Valfi,
- 1.ve 3.dingillerde hidrolik “Duplek fren tablası,
- 2.dingilde havalı “Simplek skamlı fren tablası,
- 2.dingilde otomatik olmayan fren cırcırı,
- TFS (Tesbit Fren Sistemi) : 2.dingile etkili Çiftli kök ile mekanik,
- Kademesiz Dğme Tip El Fren Valfi,
- 4 Devre Koruma Valfi : **YOK** .
- Dış Basınç Uyarı Sistemi: **YOK** .

FORD D 1210

2. DİNGİL : “S” KAMLI / ÇİFTLİ KÖRÜK

1.VE 3. DİNGİL HAVA DESTEKLİ HİDROLİK

ÖRNEK 2

Muayeneden geçebilmek için havalı fren silerek orjinal olmayan hidrolik bir sistem takılmış

ONAYSIZ FREN TADİLATLI D 1210

ÜÇ ÜNİTE BİRARADA

ÜÇ ÜNİTE BİRARADA

ORJİNAL KUVVETLENDİRİCİ

3.DİNGİL : MUSLUKLU

TESBİT FRENİ : HİDROLİK

TESBİT FRENİ : KADEMESİZ

KAMYONLARDA HİDROLİK FRENDEN HAVALI FRENE DÖNÜŞÜM

**FORD CARGO 184 Orjinal Fren Sistemi:
Çift Devre Hava Destekli Hidrolik**

**FREN TADİLATI:
Çeker Dingil "s" Kamlı Havalı**

FORD CARGO HAVALI FREN TADİLATI

25 Haziran 2010

FRENTEKNİK

FORD CARGO 1312/182/184 ÖZGÜN FREN SİSTEMİ

- **Çift devreli Hava Destekli hidrolik fren sistemi,**
- **Kumanda: Çift Devreli Havalı Fren Valfi,**
- **1.ve 3.dingillerde hidrolik “Duple” fren tablası,**
- **2.dingilde hidrolik “DuoDuple” fren tablası,**
- **TFS (Tesbit Fren Sistemi) : 2.dingile etkili Yaylı,**
- **İFS(İkincil Fren Sistemi): Sadece Ayak Kuvveti**
- **Otomatik Fren Kuvvet Ayarlayıcı: 2. ve 3. Dingilde**

FORD CARGO ONAYSIZ TADİLATLI FREN SİSTEMİ

- 1.ve 3.dingillerde hidrolik “Duplex fren tablası,
- 2.dingilde havalı “Simplex skamlı fren tablası,
- 2.dingilde otomatik olmayan fren circırı,
- TFS (Tesbit Fren Sistemi) : 2.dingile etkili Çiftli kök ile mekanik,
- 2.ve 3.Dingil Fren Kuvvet Ayarlayıcı iptal edilmiş,
- 4 Devre Koruma Valfi : **İŞLEVSİZ** .
- Hidrolik Uyarı Sistemi: **İŞLEVSİZ** .

TAVSİYE EDİLEN FREN DEVRE ŞEMASI

FORD CARGO 1312/182/184

1.ve 3. Hidrolik 2.dingil Havalı Fren

FRENTEKNİK

12X,5

6

Hidrolik Devre

1.ve 3. dingilde Hidrolik 2.dingilde Havalı Fren “Çekmeli Fren Sistemi” Hidrolik Fren parçaları		P/N
1. Kompresör	(1 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
2. Basınç Ayarlayıcı Valf	(1adet)	FABRİKA ORJİNALİ
3. Dört Devre Koruma Valfi	(1 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
4. Hava Tüpleri (E Belgeli)	(4 adet)	2 adet 15 L 1 adet 30 L 1 adet 5 L
5. Çift Devreli Ayak Fren Valfi	(1 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
6 Hava/ Hidrolik dönüştürücü (Hidroprnömatik) (Hidrolik Kabında Düşük seviye uyarı şamandrası olan)	(1 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
7 El Fren Valfi	(1 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
8 Düşük Hava Basınç Anahtarı (Müşir)	(3 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
9 Hava /Hidrolik /El Freni Uyarı Lambası (!)	(1 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
10 İki Yollu Valf	(1 adet)	WABCO 434 208 0540
11 Yüke Bağlı Fren Kuvvet Ayarlayıcı Valf (Limitör)	(1 adet)	WABCO 475 710 1360
12 Çiftli (İmdatlı) Fren Körüğü	(2 adet)	30/30
13 Basınç Göstergesi	(2 adet)	FABRİKA ORJİNALİ
14 Çabuk Tahliye Valfi	(1adet)	ARFESAN
15 Tek Yönlü Valf (ÇekValf)	(1adet)	WABCO 434 014 1000

<p style="text-align: center;">1.ve 3. dingilde Hidrolik 2.dingilde Havalı Fren “Çırpeli Fren Sistemi” Üstü Fren parçaları</p>	<p style="text-align: center;">P/N</p>
<p>16. Otomatik Fren Cırcırı (2 adet)</p>	<p>AYDIN SAN 3226 G</p>
<p>17. İkinci Dingil Fren Balatası (1 Takım)</p>	<p>BEŞER 5851</p>
<p>18. Üçüncü Dingil Fren Balatası (1Takım)</p>	<p>BEŞER 5348</p>
<p>19. Polyamid Fren Borusu (DIN 74324 PHL) 8X1</p>	<p>20 m</p>
<p>20. Polyamid Fren Borusu (DIN 74324 PHL) 12X1.5</p>	<p>20 m</p>
<p>21. Polyamid Fren Borusu (DIN 74324 PHL) 15X1.5</p>	<p>1 m</p>

YÜKE BAĞLI FREN KUVVET AYARLAYICI VALF

YÜKE BAĞLI FREN KUVVET AYARLAYICI VALF

ÇİFTLİ FREN KÖRÜĞÜ VE OTOMATİK FREN CIRCIRI

E BELGELİ TÜP FREN TEST NOKTASI

FORD D 1210 Orjinal Fren Sistemi: Tek Devre Hava Destekli Hidrolik

FREN TADİLATI: Çeker Dingil "s" Kamlı Havalı

Ön ve Üçüncü Dingil Hava Destekli Hidrolik

IVECO M 23

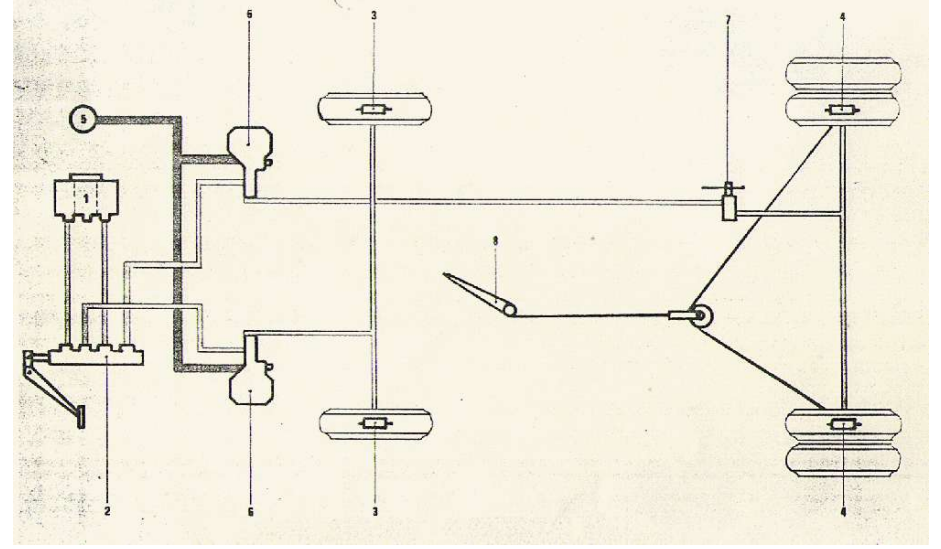
FREN TADİLATI

19 Haziran 2010

FRENTEKNİK

ÖZGÜN FREN SİSTEMİ

OTOYOL IVECO M 23

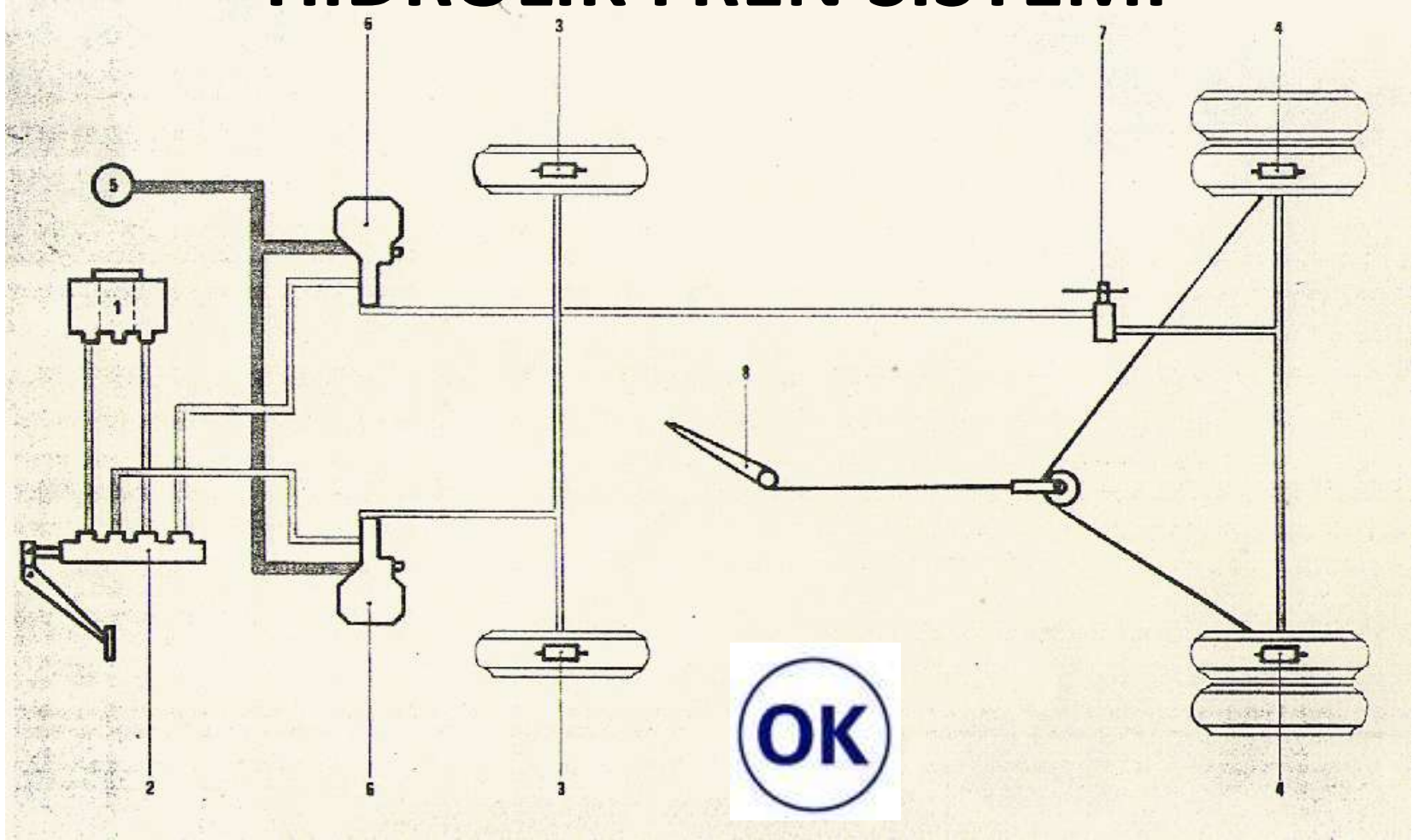

IVECO M 2- Orjinal Fren Sistemi: Çift Devre Vakum Destekli Hidrolik

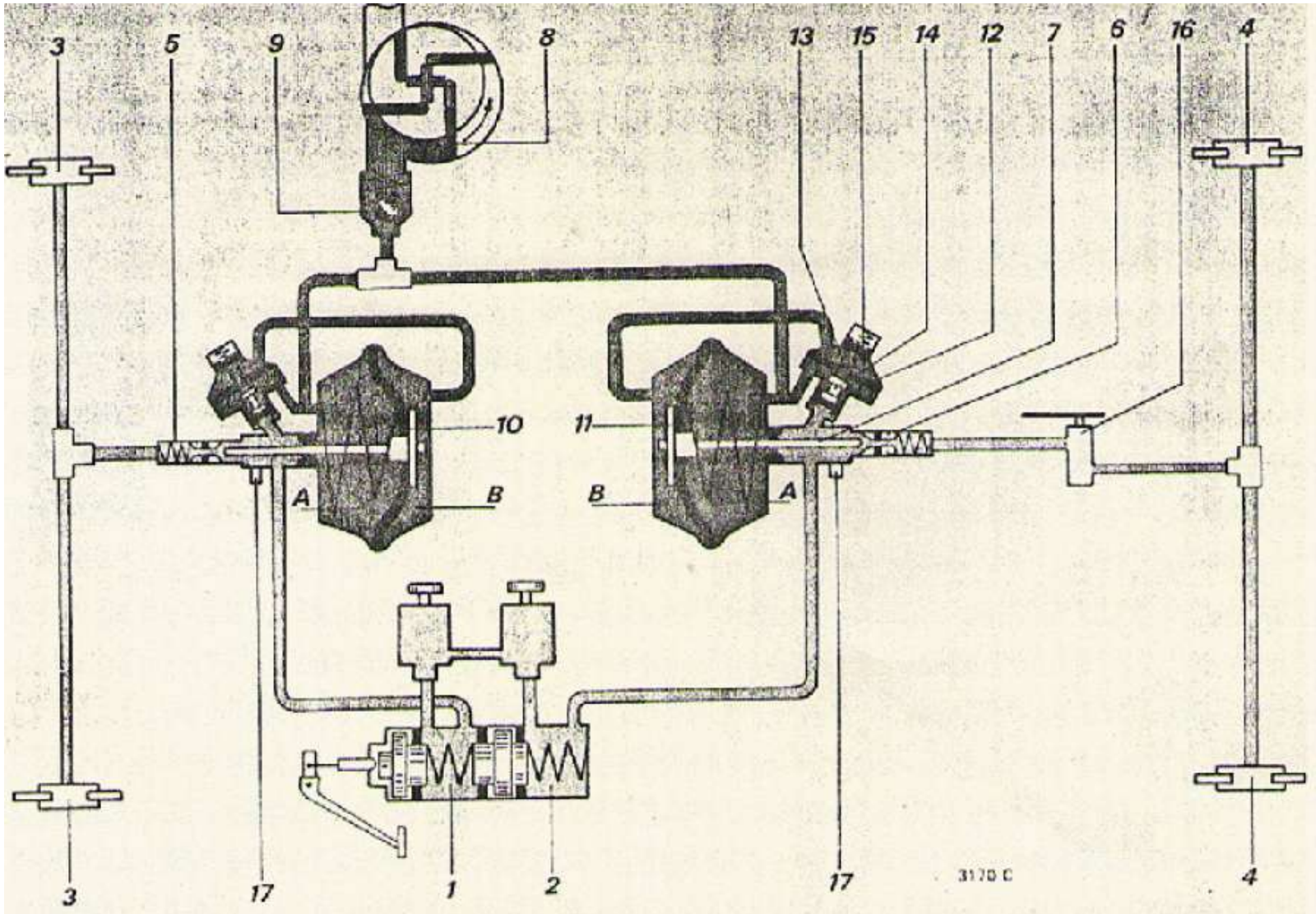
IVECO M 2-Tadilatlı Fren Sistemi: Tek Devre Hava Destekli Hidrolik

ÇİFT DEVRELİ VAKUM DESTEKLİ HİDROLİK FREN SİSTEMİ

IVECO M 2- Orjinal Fren Sistemi: Çift Devre Vakum Destekli Hidrolik

OTOYOL M 2- Fren Devre Şeması

ONAYSIZ ve ONAYLI FREN TADİLATLARI

OTOYOL IVECO M 23

Önde ve Arkada Hidrolik Fren

ONAYSIZ TADİLAT

**Önde ve Arkada Hidrolik Fren Tablası Olan
“~~Devreli~~ Destekli Fren Sistemi”
ONAYSIZ TADİLAT Parça Listesi**

Var/Yok

1. Kompresör (1adet)

2. Basınç Ayarlayıcı Valf (1adet)

3.

4. Hava Tüpleri (E Belgesiz) (2 adet)

5. Tek Devreli Fren Ana Merkezi (1adet)

6 Hava/ Hidrolik dönüştürücü (Hidro pnömatik) (1 adet)

7 El Fren Valfi (1adet)

8

9

10

11 Yüke Bağlı Fren Kuvvet Ayarlayıcı Valf (Limitör) (1adet)

12 Tesbit Freni (El Freni) Körüğü (1adet)

13 Basınç Göstergesi (1 adet)

TEK DEVRELİ HAVA DESTEKLİ HİDROLİK FREN SİSTEMİ

Tek Devre Hava Basınç Saati

Tek Devreli Merkez Silindiri

Tek Devreli Hava Destekli Hidrolik Kuvvetlendiricisi

Tek devreli Fren Sistemi mevzuata uygun değildir!

~~Air Tekli?~~ ~~Air Dylamaz?~~

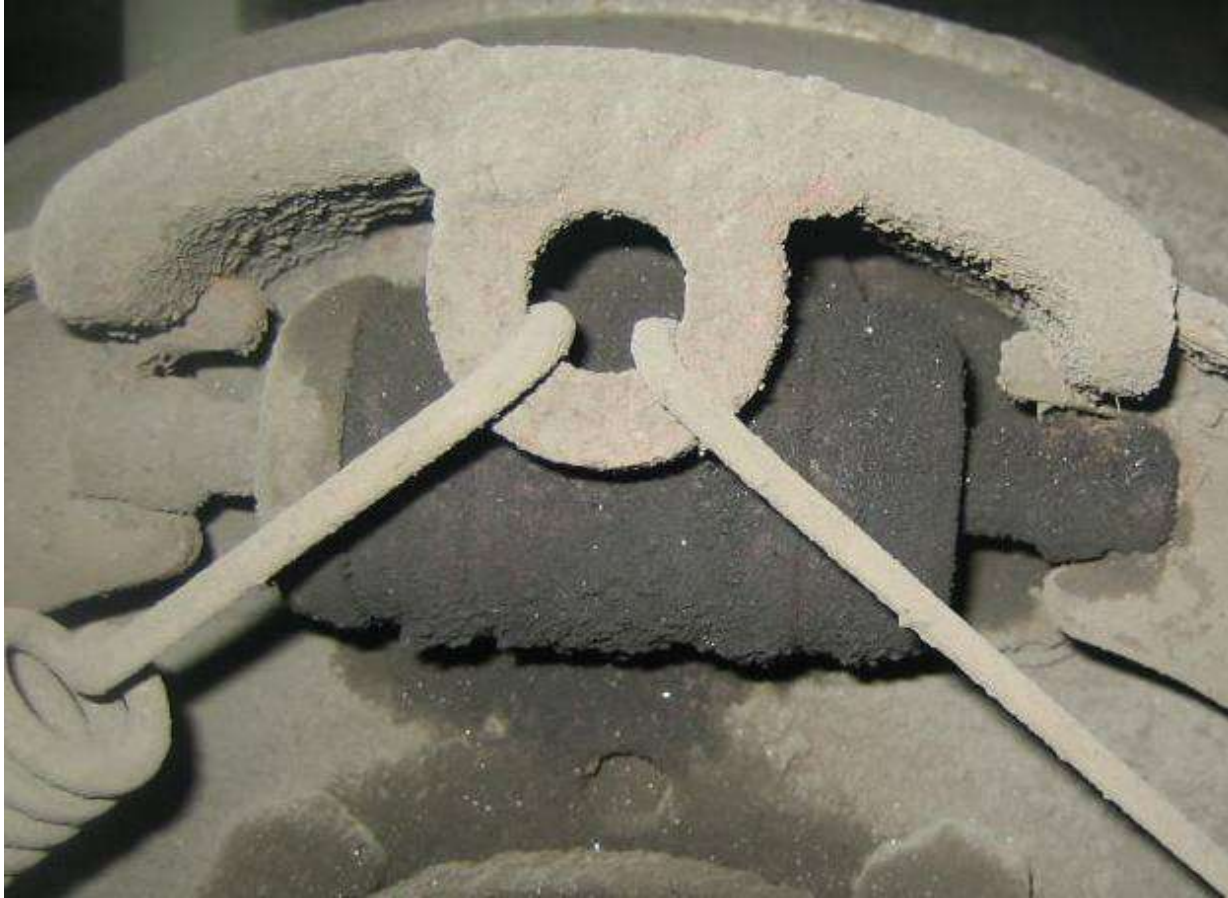
- Tek Devreli Hava Destekli Hidrolik Fren Kuvvetlendiricisi

- Çift Devreli Fren Sistemini Tek Devre Hava/ Hidrolik Sisteme indiriyor.
- Devre Patlaması durumunda araç Frensiz kalır.
- Çok Yüksek Hidrolik Basınç Üretiyor.
14018 Bar

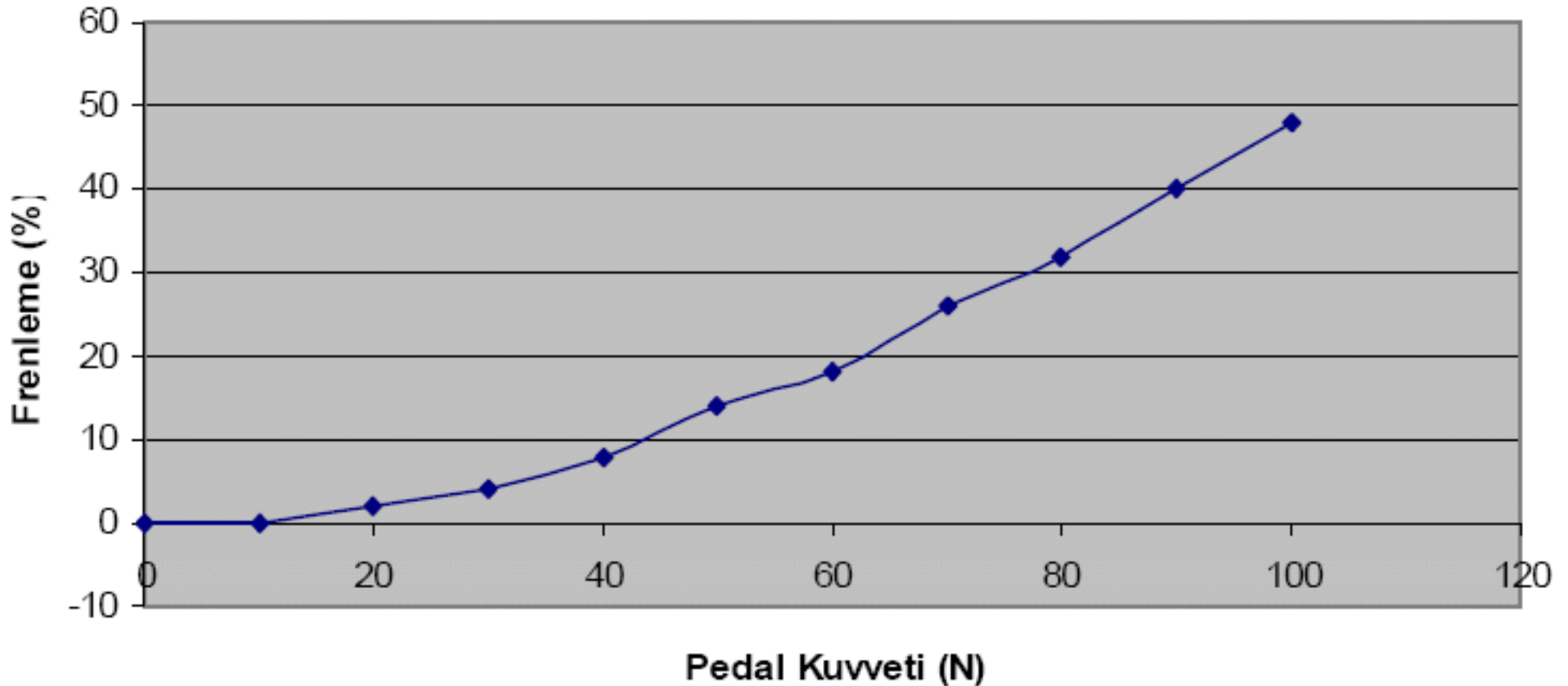

PATLAK ARKA FREN SİLİNDİRİ

IVECO M 290naysız Tadilat

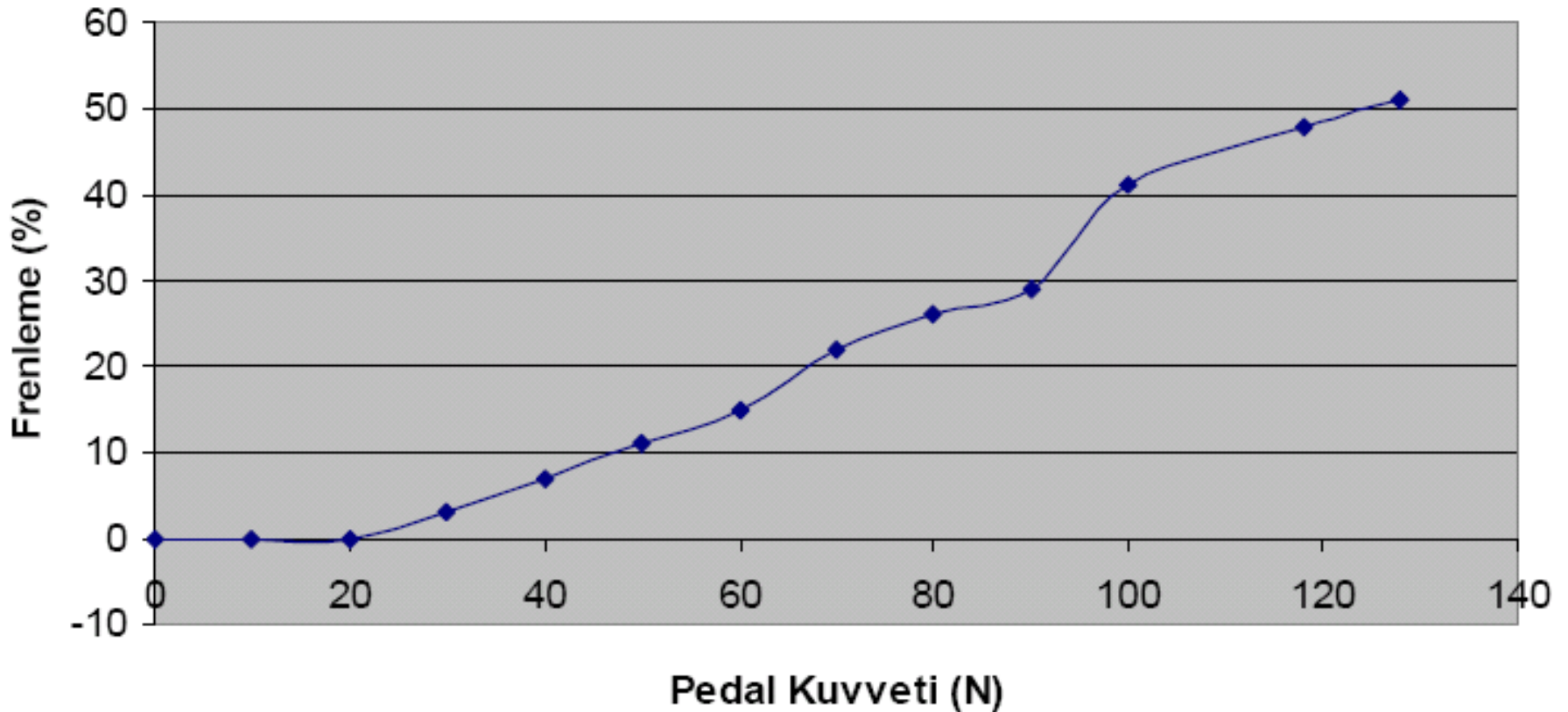
Pedal KuvvetiFrenleme Oranı / Boş

IVECO M 290naysız Tadilat

Pedal KuvvetiFrenleme Oranı / Dolu

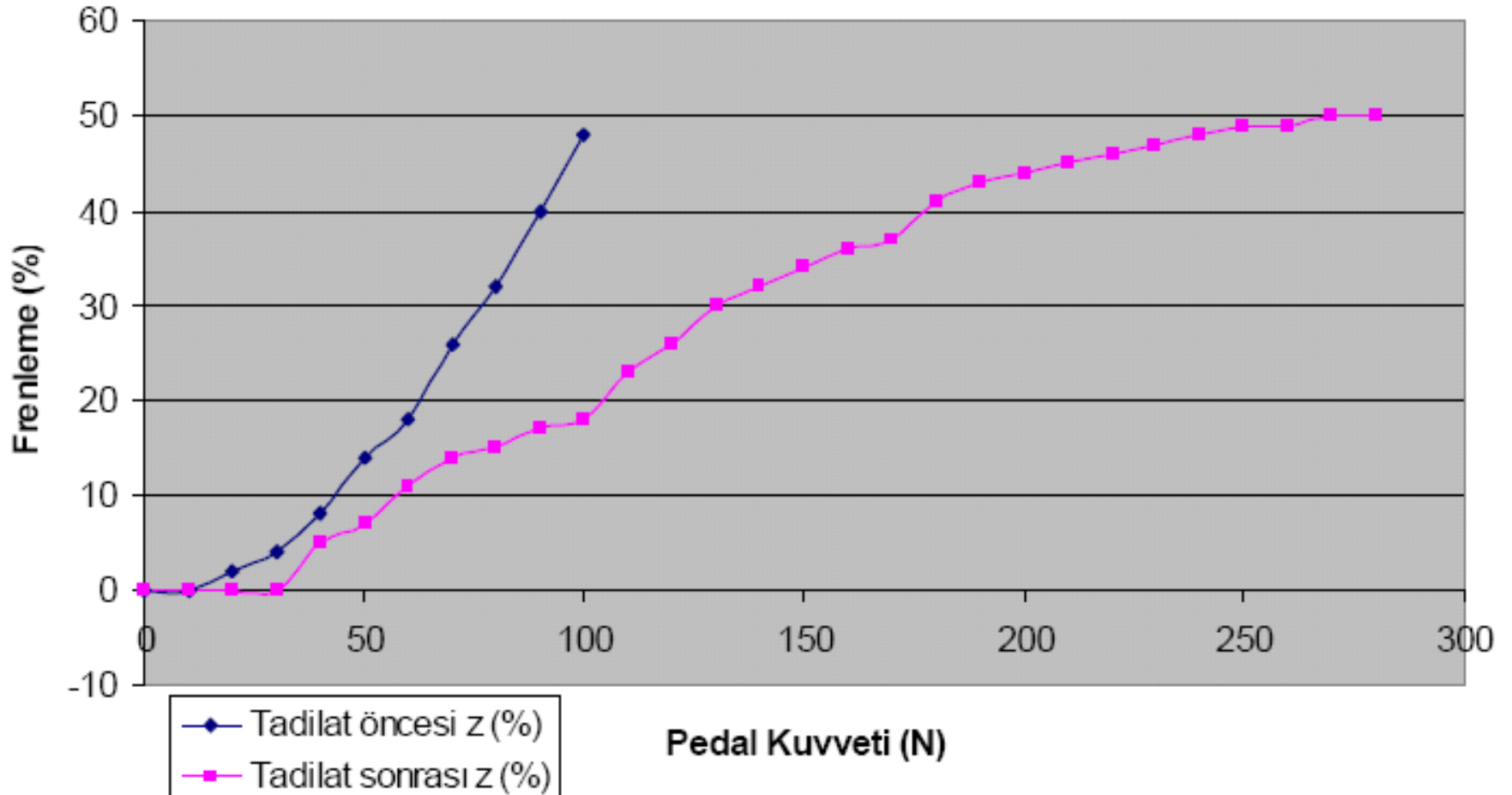
Önde ve Arkada Hidrolik Fren

ONAYLI TADİLAT

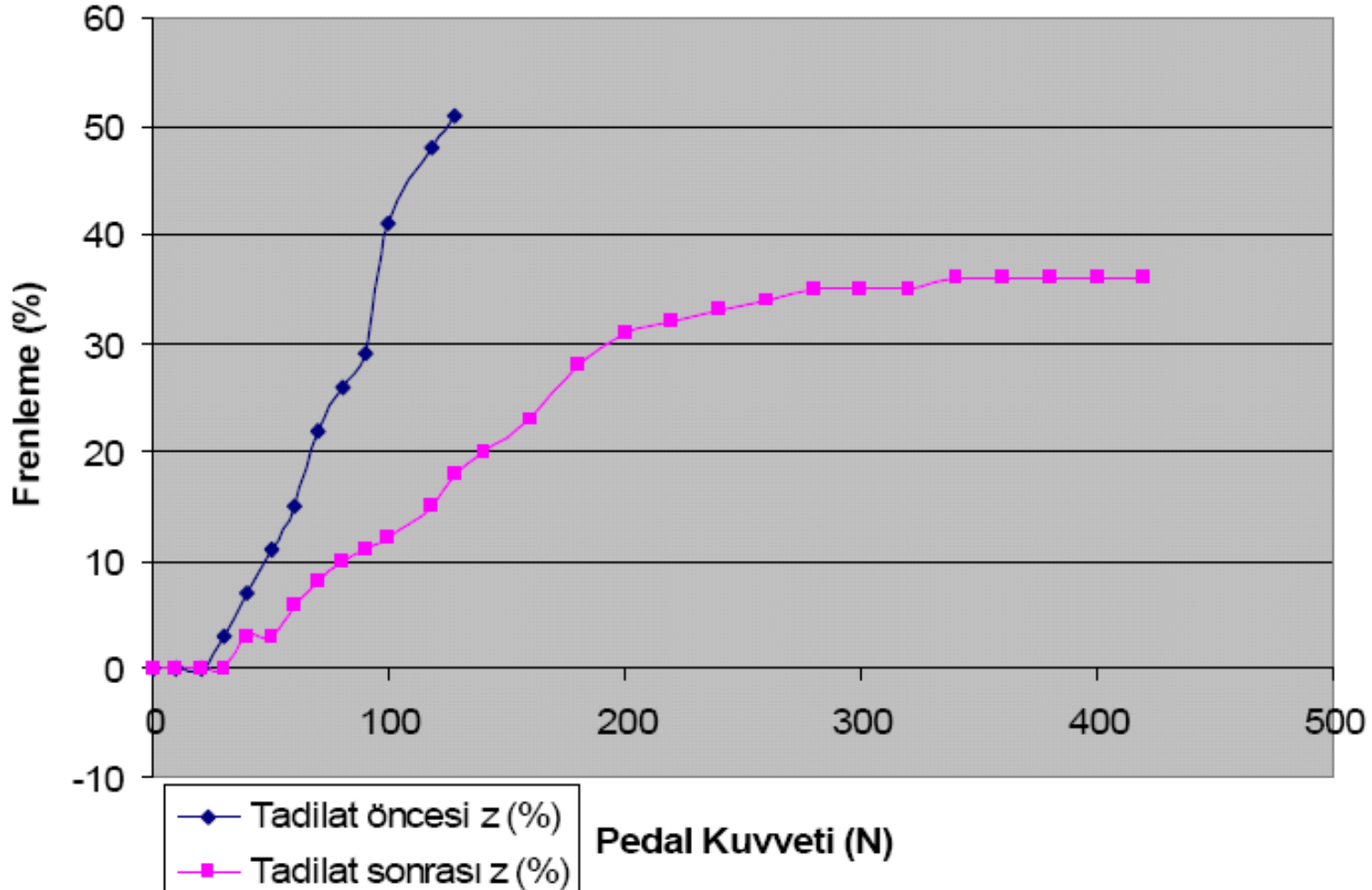

<p style="text-align: center;">Önde ve Arkada Hidrolik Fren Tablası Olan Araca “Çevreli Destekli Fren Sistemi” Tadilatı İçin gereken Fren parçaları</p>		Var/Yok
1. Kompresör	(1adet)	
2. Basınç Ayarlayıcı Valf veya Hava Kurutucu	(1adet)	
3. Dört Devre Koruma Valfi	(1adet)	
4. Hava Tüpleri (E Belgeli)	(en az 2adet)	
5. Çift Devreli Ayak Fren Valfi	(1adet)	
6 Hava/ Hidrolik dönüştürücü (Hidro pnömatik) (Hidrolik Kabında Döğü seiyeye uyarı şamandrası olan)	(2adet)	
7 El Fren Valfi	(1adet)	
8 Düşük Hava Basınç Anahtarı (Müşir)	(3 adet)	
9 Hava /Hidrolik /El Freni Uyarı Lambası (!)	(3 adet)	
10 İki Yollu Valf	(1 Adet)	
11 Yüke Bağlı Fren Kuvvet Ayarlayıcı Valf (Limitör)	(1adet)	
12 Tesbit Freni (El Freni) Körüğü	(1adet)	
13 Basınç Göstergesi	(2 adet)	

IVECO M 290naylı/Onaysız Tadilat Pedal Kuvveti Frenleme Oranı / Boş

IVECO M 290naylı/Onaysız Tadilat Pedal KuvvetiFrenleme Oranı / Dolu

Önde Hidrolik Arkada Havalı Fren

ONAYLI TADİLAT

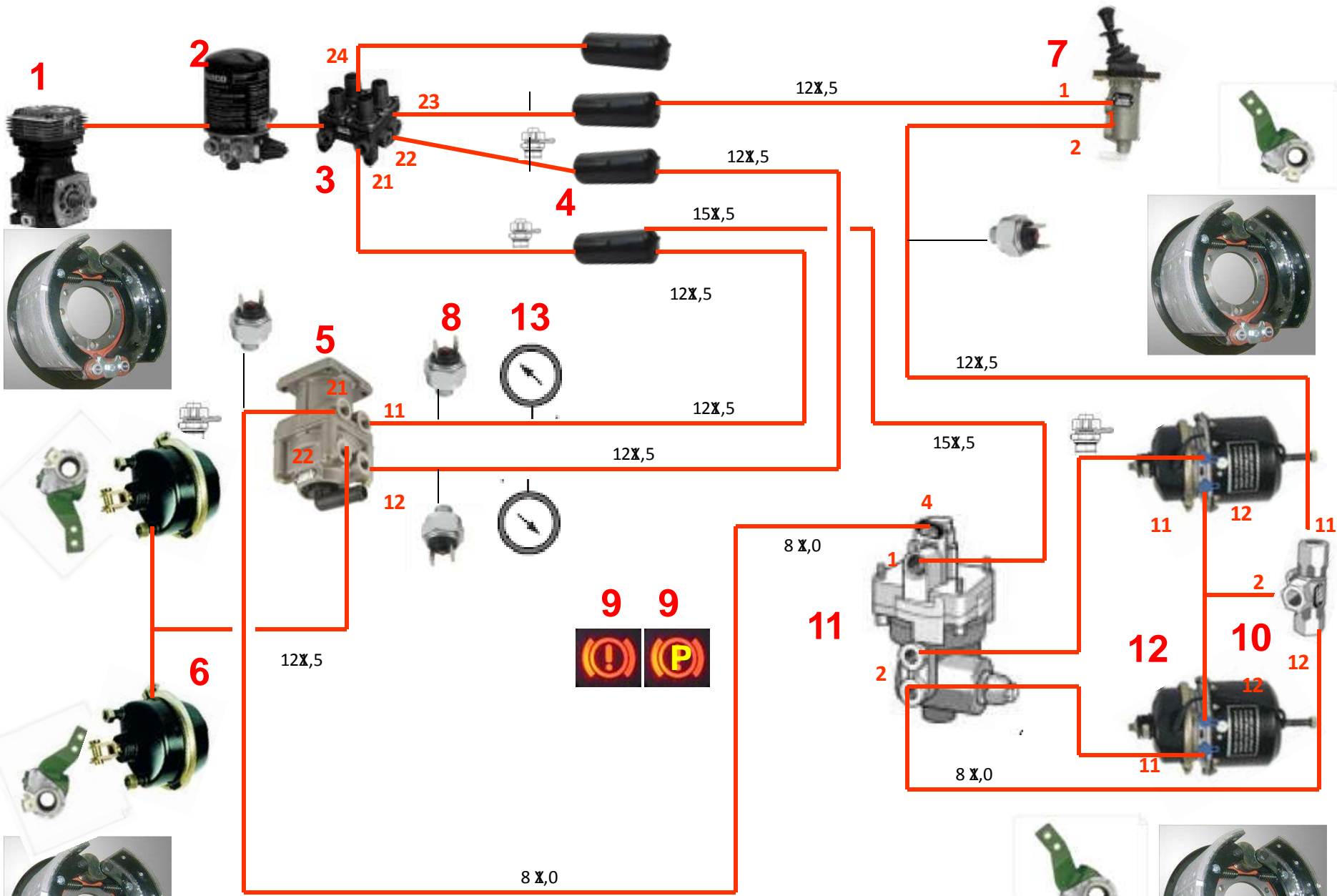

<p style="text-align: center;">Önde Hidrolik Arkada Havalı Fren Tablası Olan Araca “Çevreli Fren Sistemi” Tadilatı İçin Tadilatı İçin gereken Fren parçaları</p>	<p style="text-align: center;">Var/Yok</p>
1. Kompresör (1adet)	
2. Basınç Ayarlayıcı Valf veya Hava Kurutucu (1adet)	
3. Dört Devre Koruma Valfi (1adet)	
4. Hava Tüpleri (E Belgeli) (en az 3 adet)	
5. Çift Devreli Ayak Fren Valfi (1adet)	
6 Hava/ Hidrolik dönüştürücü (Hidro pnömatik) (1 adet) (Hidrolik Kabında Döğü sekiye uyarı şamandrası olan)	
7 El Fren Valfi (1adet)	
8 Düşük Hava Basınç Anahtarı (Müşir) (3adet)	
9 Hava /Hidrolik /El Freni Uyarı Lambası (!) (2 adet)	
10 İki Yollu Valf (1adet)	
11 Yüke Bağlı Fren Kuvvet Ayarlayıcı Valf (Limitör) (1adet)	
12 Çiftli (İmdatlı) Fren Körüğü (2 adet)	
13 Basınç Göstergesi (2 adet)	

Önde ve Arkada Havalı Fren

ONAYLI TADİLAT

AİTM ve Fren
MMO Fethiye / Alpay Lök

Önde ve Arkada Havalı Fren
FRENTEKNIK

Önde ve Arkada Havalı Fren Tablası Olan Araca “Çevreli Fren Sistemi” Tadilatı İçin gereken Fren parçaları		Var/Yok
1. Kompresör	(1adet)	
2. Basınç Ayarlayıcı Valf veya Hava Kurutucu	(1adet)	
3. Dört Devre Koruma Valfi	(1adet)	
4. Hava Tüpleri (E Belgeli)	(en az 3 adet)	
5. Çift Devreli Ayak Fren Valfi	(1adet)	
6 Tekli Fren Körüğü	(2 adet)	
7 El Fren Valfi	(1adet)	
8 Düşük Hava Basınç Anahtarı (Müşir)	(3adet)	
9 Hava /Hidrolik /El Freni Uyarı Lambası (!)	(2 adet)	
10 İki Yollu Valf	(1adet)	
11 Yüke Bağlı Fren Kuvvet Ayarlayıcı Valf (Limitör)	(1adet)	
12 Çiftli (İmdatlı) Fren Körüğü	(2 adet)	
13 Basınç Göstergesi	(2 adet)	

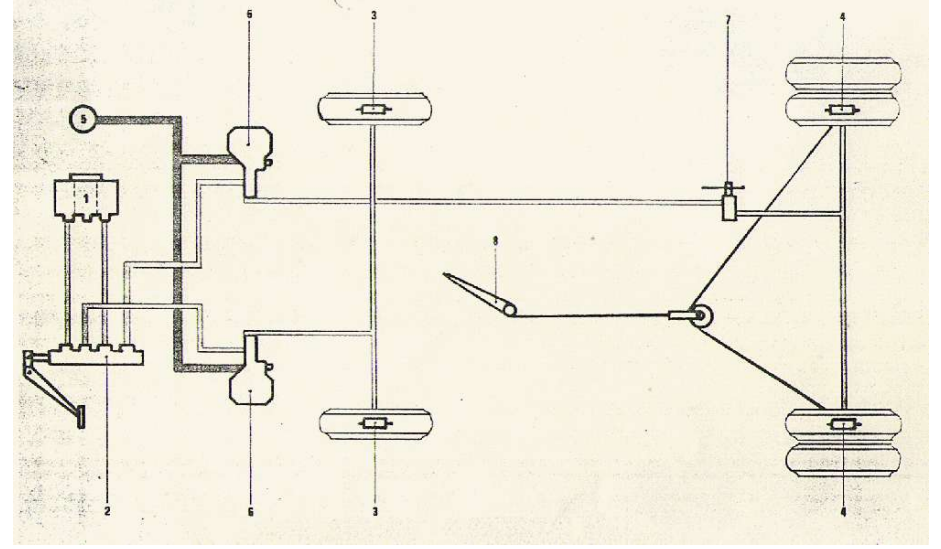
OTOBÜSLERDE VAKUM DESTEKLİ HİDROLİK FRENDEN HAVA DESTEKLİ HİDROLİK FRENE DÖNÜŞÜM

26 Ekim 2011

AİTM ve Fren
MMO Fethiye / Alpay Lök

277

IVECO M 2- Orjinal Fren Sistemi: Çift Devre Vakum Destekli Hidrolik

IVECO M 2-Tadilatlı Fren Sistemi: Tek Devre Hava Destekli Hidrolik

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

Sonradan AİTAKılmış Minibüslere Fren Test Raporu Verilmesi

30 Kasım 2010

FRENTEKNİK

ABS ZORUNLULUĞU

Frenlerle İlgili Teknik Mevzuat

1/320/AT

30 Temmuz 2004 Tarihinde Devreye Girdi

71/320/AT Teknik Mevzuatına göre ABS'Lİ FREN zorunluluğu olan araç sınıfları

Sınıf	ABS Şartı	Grafiksel Görünüm		Açıklama
M1	Hayır	YOLCU TAŞIMA		Sürücü dışında en fazla sekiz kişilik oturma yeri olan, yolcu taşımaya yönelik motorlu araçlar
M2	Evet			Sürücü dışında sekizden fazla oturma yeri olan, yolcu taşımaya yönelik ve Azami Yüklü Ağırlığı 5 tonu aşmayan motorlu araçlar
M3	Evet			Sürücü dışında sekizden fazla oturma yeri olan, yolcu taşımaya yönelik ve Azami Yüklü Ağırlığı 5 ton'u aşan motorlu araçlar
N1	Hayır	YÜK TAŞIMA	 	Azami Yüklü Ağırlığı 3,5 tonu aşmayan, motorlu yük taşıma araçları
N2	Evet			Azami Yüklü Ağırlığı 3,5 ton'u aşan fakat 12 ton'u aşmayan motorlu yük taşıma araçları
N3	Evet		 	Azami Yüklü Ağırlığı 12 ton'u aşan motorlu yük taşıma araçları
O3	Evet	RÖMORK	 	Azami Yüklü Ağırlığı 3,5 ton'u aşan fakat 10 ton'u aşmayan römorklar
O4	Evet		 	Azami Yüklü Ağırlığı 10 ton'u aşan römorklar

AİTM Ek IV Madde 4.4.

Şasi Tadilatı

AİTM EK IV Madde 4.4.3.1.

N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan
M2 veya **M3** kategorisine dönüşüm

AİTM ve TSE tamimi

N kategori aracın M kategori araca dönüştürülmesinde MARTOY EK-II kısım C' deki hükümler aranacaktır.

Temel araç ABS fren sistemine sahip olacaktır. ABS fren sistemine sahip olmayan araçlarda, fren sisteminin uygunluğu teknik servis raporu ile tevsik edilecektir. Ayrıntılı açıklamalar Ek VII'nin ilgili maddelerinde yer almaktadır.

13.02.2009 tarihinden itibaren 2001/85/AT yönetmeliği şartları aranacaktır.

ARAÇ SINIFLARI

- **N1 :Kamyonet** Aç/KapalıKasa , An
Azami MlÜAğğ(AA)3.5 tonuşmayan
- **M2:Minibsi**
Azami MlÜAğğ(AA)5 tonuşmayan
- **M3: Otobsi**
Azami MlÜAğğ(AA)5 tonuşan

N1 sınıfı aracın M2 veya M3'e dönüş onayı için gerekenler

- **31.07.2004** itibariyle (2005 Model M); - N1
sınıfında **ABS** zorunlu, - M2 ve M3
sınıfında **ABS** zorunlu değildir.
- **ABS**'siz olarak üretilmiş bir **N1** sınıfı araç **M2** veya **M3** sınıfına dönüşüm için, araç, o araç **ABS**li modeline ait Orijinal ABS aynen takılmalıdır.
- **ABS**'hin doğru şekilde takılması ve çalıştırılması için **ABS** servise **ABS** Diagnostik cihazla çalıştırılmalıdır.
- Farklı bir ABS takılırsa, buna onaylanmasından önce **ABS** dahil tüm fren testlerinin yapılması gerekir.

TADİLAT ONAY SÜRECİ

- 1) FRENTEKNİK sonradan takılan ABS'i inceler.
- 2) MÜŞTERİ noksanları servisinde düzelttirir.
- 3) FRENTEKNİK "ABD'de *Adama Esti*" yapar.
- 4) FRENTEKNİK Fren Test Raporu verir.
- 5) AİTM Mühendisi Tadilat Projesini Hazırlar.
- 6) TSE Tadilat Onayı Verir.
- 7) Araç Muayene İstasyonu Muayene yapar.
- 8) Trafik Tescil Bürosu Tadilatın Tescilini yapar.

FREN SİSTEMİNİ DOLAYLI ETKİLEYEN VE AİTM'DE TANIMLI TADİLATLAR

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Farklı sayıda hız kademesi olan dişli kutusu takılması , Otomatik vites takılması veya otomatik vitesten düz vitese dönüşüm Farklı Düşürme (Tahvil) oranlı Diferansiyel takılması	4.2
N kategorisi kapalı kasa (van, panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm	4.4.3
Çekiciden kamyonu dönüşüm (şasi uzatıldığı takdirde)	4.4.4
Kamyonlarda şasi uzatılması / çeker dingilin geriye alınması	4.4.4
Kamyondan çekiciye dönüşüm (şasi boyu kısaltıldığı takdirde)	4.4.5
Kamyonlarda şasi kısaltma / çeker dingilin öne alınması	4.4.5
Çeki kancası ilavesi (Araçta römork için fren donanımı var ancak tesisatın uygunluk teyidi)	4.5.1
Çeki kancası ilavesi (Çekiciye dönüşen araçta römork fren donanımı sonradan eklenmişse)	4.5.3
N ₃ sınıfı araca 3. dingil eklenmesi	4.6.1
Çok dingilli araçtan dingil çıkartılması	4.6.3
Dingil kaldırma mekanizması takılması	4.6.4

FREN TADİLATLARI

Tadilatın Açıklaması	AITM Ek IV Madde
Fabrika çıkışı orjinal olmayan veya "E" onayı olmayan fren balatası kullanımı	4.12
Havalı fren devresindeki parçaların (tüp, valf, boru, hortum vs.) yerlerinin değişimi	
Vakum destekli hidrolik frenden hava destekli hidrolik frene dönüşüm	
Vakum destekli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Hava takviyeli hidrolik frenden tam havalı frene dönüşüm	
Kampanalı frenden disk frene geçiş veya tersi	
Disk frende disk ve/veya kaliper değişimi	
ABS takma	
ASR takma	
EBS takma	
ESP takma	
ABS sökme (sadece M ₁ ve N ₁ tipi araçlarda)	
ASR sökme	
EBS sökme	
Retarder takma	
Retarder sökme (ADR'li araçlar, otobüsler ve çekiciler dışında)	
ABS / ASR / EBS / ESP için ECU (beyin) program değişikliği yapılması	

ABS'siz bir Kamyonetin ABS'li Minibüse dönüşü

Örnek:

**Minibüse Döşüleceği Varsayılan Araç
ABS'siz FORD Transit Kapalı Kasa / Van**

← N1 sınıfı ABS'siz Van'dan,

Çift devre çapraz fren sistemi. Yüksek takviyeli merkezsilinir. Öler havalandırma, arkalar otomatik ayarlıdır. (ABS ve EB opsiyonel.)

**M2 veya M3 sınıfı
Araca dönüş için
ABS gereklidir.**

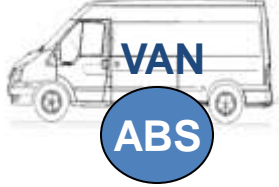
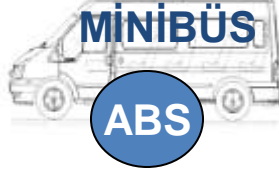
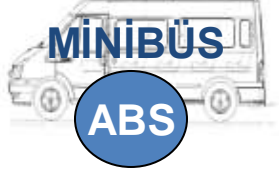
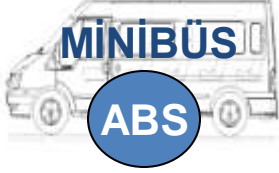
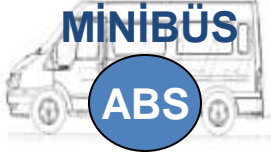

Çift devre çapraz fren sistemi. Yüksek takviyeli merkezsilinir. Öler havalandırma, arkalar otomatik ayarlıdır. **ABS** ve **EB** standart.

AITM Ek IV Madde 4.4.3.

N1 kategorisi kapalı kasa (Van, Panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm

1) Orijinal Araç	2) TADİLAT 1/2	3) TADİLAT 2/2	4) TSE Onayı	5) Araç Muayenesi	6) Tadilatlı Araç
					
ABS'siz Van				TESCİL	ABSli Minibüs
RUHSAT VAN	+	+		RUHSAT MİNİBÜS	RUHSAT MİNİBÜS
Uygunluk Belgesi	+	+	Uygunluk Belgesi	Uygunluk Belgesi	Uygunluk Belgesi
VAN ABS yok	Teknik Servis Raporu (AiTM Ek IV 4.12)	Teknik Servis Raporu (AiTM Ek IV 4.4.3.1)	MİNİBÜS ABS Var	MİNİBÜS ABS Var	MİNİBÜS ABS Var

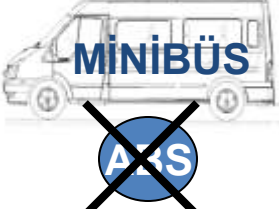
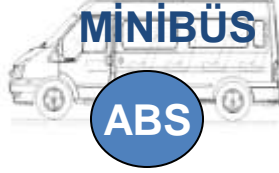
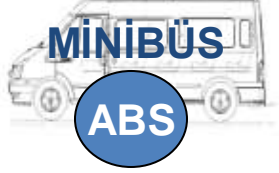
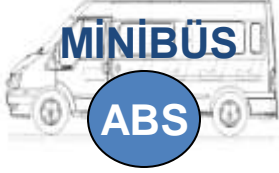
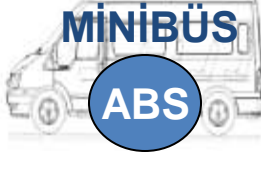

ABS'siz bir Minibüsü ABS'li Minibüse döşünü

AİTM EK IV Madde 4.12

AITM Ek IV Madde 4.12. ABSSİZ MİNİBÜSE ABS TAKILMASI

N1 Sınıfı Panelvan araçtan M2 Sınıfı Minibüse dönüşüm

1) Orijinal Araç	2) TADİLAT 1/2	3)TADİLAT 2/2	4) TSE Onayı	5) Araç Muayenesi	6) Trafik Tescili
 ABS'siz Van					
	N ₁ den M ₂ ye çev.	ABS takılması		Tadilat Muayenesi	Tadilat Tescili
RUHSAT VAN	+	+		EK 1 BELGESİ	RUHSAT MİNİBÜS
Uygunluk Belgesi	Tadilat Projesi	Tadilat Projesi		Uygunluk Belgesi	Uygunluk Belgesi
VAN ABS Yok	+	+		 MİNİBÜS ABS Var	 MİNİBÜS ABS Var
	~~Teknik Servis Raporu~~ (AITM Ek IV 4.4.3.1)	Teknik Servis Raporu (AITM Ek IV 4.12)	 MİNİBÜS ABS Var		

FRENTEKNİK

Tarafından Verilecek Raporlar

- 1) Fren Tadilatı (ABS Takma) için**
- 2) Minibüs Döşün için**

1/320/AT ve ABS Zorunluluğu

Kapsamı

- **1/320/AT** Mevzuatınn dvreye giriş tarihi 30 Temmuz 2004tü..
(15.07.2003 tarihli Resmi Gazete Sayı 25169)
- **1/320/AT**'ye göre **M2, M3, N2, N3, O3 ve O4** snfiaraçlard **ABS** zoruld

GAZİANTEP

24 Kasım 2010

Gaziantep'te ABS Doğrulama Testi

24.11.2010

- **30 Temmuz 2004 sonrası ABS'siz N1 olarak üretilmiş ve tescil edilmiş kamyonetlerin M2 Sınıfı Minibüsü olarak tescili için gerekli olan ABS montajı ile ilgili olarak ilk test 23.11.2010 tarihinde Gaziantep'te yapılmış ve iki araca Fren Test Raporu düzenleyip verilmiştir..**

Gaziantep'te ABS Doğrulama Testi

24.11.2010

- **Gaziantep'teki özel bir serviste ABS taktırmış iki araç için , sıtteki şartlar denetlenmiş, 23.11.2010 tarihinde Gaziantep'te yapılan testler sırasında montaj hataları saptanmış ve bunlar düzeltilmiştir..**

ABS

ÖN DİNGİL SENSÖR DENETİMİ

ARKA DİNGİL SENSÖR DENETİMİ

ABS DONANIM DENETİMİ

Bilgisayarlı Donanım

Adaptö

ABS “Dđlama Test Pisti”

ABS “Döğama Test Pisti”

VERİLEN RAPOR ÖRNEĞİ

- Verilen Fren Test Raporu üzerinde kullanılan ABS Elektronik Kumanda Ünitesi (Beyin) Seri Numarası yazılmıştır.
- Bu şekilde;
  - ABS'nin en önemli parçasının aracın kütüphanesine işlenmesi ve
  - Gelecekte olabilecek (aynı ABS kitinin başka araçlara takılarak Onay alınması gibi) bazı kötü niyetli girişimlerin başından ölenmesi amaçlanmıştır..

SONUÇ

- Yapılan bu uygulamanın ışığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:
- Saptanmış olunan Teknik Şartlar ve Doğrulama Yötemi doğrudur,
- Sonradan ABS takılan araçlarda AİTM'ye göre zorunlu olan Fren Test Raporunun alınması gereklidir,
- ABS'nin yanlış montajı (tıpkı yanlış bir Kalp Nakli gibi) Hayati Tehlike getirmektedir,

SONUÇ

- Araca ABS'nin sonradan takılması sonrası araçların TekTek Kontrol ve Test edilmesi gereklidir,
- Araca sonradan ABS takılması , Kit, Montaj, Test Raporu alınması ve Tescil maliyeti yaklaşık 5000.-TL civarındadır..
- Araç Muayene İstasyonları'nın aracın üzerindeki ABS'nin orjinal olup olmadığı konusunda karar verebilmesi için bilgilendirilmeleri gereklidir. Sonradan ABS takılmış ,ancak rapor almamış Minibüsler olduğu bildirilmektedir...

Araç İmal Tadil Yöetmeliği
AİTM'ye göre
~~FAPB~~ Alınmasını Gerektiren
Tadilatlar
Tadilat Onay Süreci

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- ~~Yetkili Araç Proje Birliği~~
- ~~Mekanik Servis*~~
- ~~Teknik Servis*~~
- ~~Yetkili Mekanik Servis*~~
- ~~Teknik Servis*~~
- ~~Merest Bpr~~
- ~~M~~
- ~~Merest Bpr~~
- ~~M~~
- ~~M~~
- ~~Merest Bpr~~

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- **~~Yetkili Araç Proje Bilgi~~**

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- ~~1. Teknik Servis*~~ ~~2. Tescil~~

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- **Teknik Servis*** ~~ilk servis~~

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- ~~Engel~~ Teknik Servis* ~~fdk~~

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- **Teknik Servis* ~~by~~ ~~for~~ ~~the~~ ~~Test~~ ~~Apr~~ ~~l~~**

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- ~~KM~~

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- **~~Kısa Süreli Tadilat~~**

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- ~~Aracın~~

Aracın tescil edilmesine kadar Tadilat Onay Süreci :

- ~~JKM~~

AİTM ve FREN

FREN TEST RAPORU İÇİN TEKNİK SERVİSE VERİLECEK HESAP VE DOKÜMANLAR

TEST RAPORU İSTENEN TADİLAT

- **MÜNFERİT TADİLAT ONAYLARI**
- **SERİ TADİLAT ONAYLARI**

MÜNFERİT TADİLAT ONAYLARI

- **TADİLAT Bilgilendirme deklamanının (Araç bilgileri ve Tadilatın detayı) doldurulması.**
- **Teknik Servis tarafından aracın incelenmesi ve gerekiyorsa Test .**

SERİ TADİLAT ONAYLARI

- **TADİLAT Bilgilendirme deklaranının (Araç bilgileri ve Tadilatın detayı) doldurulması.**
- **1/320/AT Tanıtım Bildirimi doldurulması.**
(Hesaplar, içimler, vs)
- **Teknik Servis tarafından aracın incelenmesi ve gerekiyorsa Test .**

SERİ TADİLAT ONAYI

Şeri Tadilat için Teknik Servis Fren Test Raporu” alınabilmesi için tadilatın frenle ilgili kısımlarının ;

- ~~Alın~~
- ~~h~~
- ~~İlgili~~
- ~~h~~

gerekmektedir...

AİTM TEST BAŞVURU FORMU

AİTM TEST BAŞVURU FORMU

Aşağıda verilen Araç ve Tadilat bilgileri doğrultusunda Test Teklifi yapılmasını rica ederiz.

Adı Soyadı:	
Firma / Kuruluş:	
Telefon:	
Fax:	

(İmza / Kaşe)

A) ARAC BİLGİLERİ	
1) MARKASI	
2) TİPİ	
3) CİNSİ	
4) SİNGİ	
5) SASI NO	
6) MOTOR NO	
7) MODEL YILI	
8) DİNGİL DÜZENİ	☐ Bu dingil tek çeker ☐ 2'ye dingil tek çeker ☐ 4'eri dingil tek çeker ☐ 2'ye dingil çift çeker ☐ 4'eri dingil çift çeker ☐ Diğer
9) AZAMI YÜKLEME AĞIRLIK (AYA) (kg)	

B) TADİLAT BİLGİLERİ		Münferit Tadilat	Seri Tadilat
AİTM No:	TADİLATIN AÇIKLAMASI		(X)
4.2	Farklı sayıda hız kodlaması olan dişli kutusu takılması		
4.2	Otomatik vites kutusu takılması		
4.2	Otomatik viteden düz vitese dönüştürme		
4.2	Farklı tür/ölçü diferansiyel takılması		
4.4.3	N kategorisi kapalı kasa (Vinc, Panelvan) araçtan M kategorisine dönüştürme		
4.4.4a	Çekiciden kamyonu dönüştürme		
4.4.4b	Kamyonlarda şasi değiştirme / Çeker dingilli geriye alma		
4.4.5a	Kamyonlardan çekiciye dönüştürme (şasi boyu kısıtlıdır)		
4.4.5b	Kamyonlarda şasi kısıtlama / Çeker dingilli öne alma		
4.5.1	Çeki kancası ilavesi (Araçta mevcut şasi ile değiştirme var, araçta mevcut şasi ile değiştirme)		
4.5.3	Çeki kancası ilavesi (Çekicilerde değiştirme için mevcut şasi ile değiştirme)		
4.6.1	N ₁ sınıfı araçta 3. dingil eklenmesi		
4.6.3	Çek dingilli araçtan dingil çıkarılması		
4.6.4	Dingil kaldırma mekanizması takılması		
4.12	Fren sistemi tadilatı		
-	Diğer:		

C) YAPILAN TADİLATLA İLGİLİ EK AÇIKLAMALAR

Bu formu doldürerek FRETEKNİK'e gönderdiğiniz takdirde sizlerle en kısa sürede iletişime geçilecektir.
Devedere Sanayi Sitesi 17.466 No:52 İhsan 34/06 İSTANBUL, Tel:212.549 99 77 Faks:212.549 55 79
aitm@freteteknik.com

FTT-FR-310-00

AİTM TEST BAŞVURU FORMU

AİTM TEST BAŞVURU FORMU

...../...../20....

Aşağıda verilen Araç ve Tadilat bilgileri doğrultusunda Test Teklifi yapılmasını rica ederiz.

<i>Adı Soyadı</i>	
<i>Firma / Kuruluş:</i>	
<i>Telefon:</i>	
<i>Fax:</i>	

(İmza / Kaşe)

AİTM TEST BAŞVURU FORMU

A) ARAÇ BİLGİLERİ	
1	MARKASI
2	TİPİ
3	CİNSİ
4	SINIFI
5	ŞASI NO
6	MOTOR NO
7	MODEL YILI
8	DİNGİL DÜZENİ ☐ İki dingilli tek çeker ☐ Üç dingilli tek çeker ☐ Dört dingilli tek çeker ☐ Üç dingilli çift çeker ☐ Dört dingilli çift çeker ☐ Diğer:.....
9	AZAMI YÜKLÜ AĞIRLIK (AYA) (kg)

AİTM TEST BAŞVURU FORM

B) TADİLAT BİLGİLERİ ☐ <i>Münferit Tadilat</i> ☐ <i>Seri Tadilat</i>		
AİTM No.	TADİLATIN AÇIKLAMASI	(x)
4.2	Farklı sayıda hız kademesi olan dişli kutusu takılması	
4.2	Otomatik vites kutusu takılması	
4.2	Otomatik vitesten düz vitese dönüşüm	
4.2	Farklı tahvil oranlı diferansiyel takılması	
4.4.3	N kategorisi kapalı kasa (Van, Panelvan) araçtan M kategorisine dönüşüm	
4.4.4/a	Çekiciden kamyonu dönüşüm	
4.4.4/b	Kamyonlarda şasi uzatma / Çeker dingili geriye alma	
4.4.5/a	Kamyondan çekiciye dönüşüm (şasi boyu kısaltıldığı takdirde)	
4.4.5/b	Kamyonlarda şasi kısaltma / Çeker dingili öne alma	
4.5.1	Çeki kancası ilavesi (Araçta römork için fren donanımı var, ancak uygunluk teyidi isteniyorsa)	
4.5.3	Çeki kancası ilavesi (Çekiciye dönüştürülen araca römork fren donanımı sonradan eklendiyse)	
4.6.1	N ₃ sınıfı araca 3. dingil eklenmesi	
4.6.3	Çok dingilli araçtan dingil çıkartılması	
4.6.4	Dingil kaldırma mekanizması takılması	
4.12	Fren sistemi tadilatı	
-	Diğer:	

AİTM TEST BAŞVURU FORM

C) YAPILAN TADİLATLA İLGİLİ EK AÇIKLAMALAR

.....

.....

.....

.....

*Bu form doldurulup FRENTEKNİK'e gönderildiği takdirde sizlerle en kısa sürede temasa geçilecektir
Dolapdere Sanayi Sitesi 17.Ada No:52 İkitelli 34306 İSTANBUL Tel:212.549 99 77 Faks:212.549 55 73
aitm@frenteknik.com*

AİTM Seri Tadilat Tip Onay Testi Başvurusu için Gerekenler

FTRFR321.00

FTRFR322.00

FRENTEKNİK Otomotiv San. ve Tic. Şti.	AİTM'YE GÖRE SERİ TADİLAT TİP ONAY BELGESİ BAŞVURUSU İÇİN GEREKENLER	Sayfa No: 1
--	---	-------------

1. Araç tanıtım bilgileri (Motor No, Şasi no, Marka, Tip, Model Yılı, Üretim Yılı)
2. Yapılan tadilatın tanıtı ve teknik resimleri
3. Fren tertibatında yapılan tadilatın tanımı
4. Fren devre şeması
5. Fren sistemi parça listesi (parça numarası, Ebedi, hortum boyları vs. gibi tanıtıcı bilgiler detaylı olmalı)
6. Fren hesabı (AİTM EK IV Madde 4.6 ya göre yapılan dingil tadilatları ve AİTM Madde 4.12'ye göre yapılan fren tadilatları için istenir.)
7. Kamryondan çekiciye dönüşüm tadilatlarında (AİTM EK IV Madde 4.4.5. ve 4.5 e uygun) yüklü ve yüksüz koridor diyagramı hesabı (71/320/AT Ek II nin ilavesine uygun).
8. Seri tadilat tip onayı ile tadilat yapılacak araçların teste giren ilk araca uygun yapılacağını belgeleyecek kalite sistemi dokümanları; prosedür, talimat, form.
9. Tadilatın tip onay gereklerine uygun yapıldığını kontrol edildiğini gösterir talimatlar, sorumluluklar ve kontrol şekli. FTR FR-322 numaralı formu sistemlerine yerleştirdiklerini gösteren prosedür.
10. Kontrol sonuçlarının nasıl arşivleneceği prosedürlerde yazılmalıdır.

YAPILMASI GEREKEN KONTROLLER

1. Seri tadilat tip onay belgesi ile tadil edilen her aracın fren kuvvetleri ölçülmelidir.
2. Seri tadilat tip onay belgesi ile tadil edilen her araca sızdırmazlık testi yapılmalıdır.
3. Altı aylık periyotlarda bir araca tepki süresi testi yapılmalıdır.

Bu üç kontrol için FTR FR-322 numaralı form kullanılır. Her araç için dokümanlar ve arşivlerin, istenildiğinde beyan edilir.

FRENTEKNİK Osmaniy San. ve Tic. Şti.	AİTM SERİ TADİLAT BELGESİNE GÖRE YAPILAN TADİLATLI ARAÇ İÇİN MONTAJ SONRASI FREN SİSTEMİ KONTROL LİSTESİ	Sayfa No: 1
---	---	-------------

TADİLATI YAPAN FIRMA	
YAPILAN TADİLAT	
ARACIN SAĞ NUMARASI	
ARACIN PLAKASI	
DİNGİL MESAFELERİ, ARAÇ ÇEKİNTİ	
TADİLATIN YAPILDIĞI TARİHİ	
KONTROL TARİHİ	

KONTROLLER

1) **HER ARAÇ UYGULANACAK:** EN 13711 no'lu Teknik Düzenleme paragraf 7.1.4.0'da tarif edilen fren kuvvetleri ölçümü prosedürleri.

15 no lu Teknik Düzenleme paragraf 3.1.4.6	DİNGİL AĞIRLIĞI [kg]	ANA FREN SİSTEMİ		TİSHİT FREN SİSTEMİ	
		FREN KUVVETLERİ [N]	SAG-SOL FARKI [%]	FREN KUVVETLERİ [N]	SAG-SOL FARKI [%]
		SOL	SAG	SOL	SAG
YÜKSÜZ ARAÇ	1. DİNGE				
	2. DİNGE				
	3. DİNGE				
	4. DİNGE				

2) **HER ARAÇ UYGULANACAK:** 71/320/AT EK II nin ilavesine göre koridor diyagramı ile frenin etkin olması. (Gadece belirli araçlarda uygulanır.)

TESTİN YAPILDIĞI YER:

TESTİ YAPAN:

3) **HER ARAÇ UYGULANACAK:** Sızdırmazlık Testi Sonucu

TESTİN YAPILDIĞI YER:

TESTİ YAPAN:

4) **HER 6 AYLIK PERİYOTTA BİR UYGULANACAK:**

71/320/AT belirlenmiş sınıf motorlu taşıt ve kamyonların frenleme düzenlemeleriyle ilgili düzenlemeler EN 13711 paragraf 2'ye göre tarif edilen fren tepki süresi ölçümü sonucu, en azak kamyonlu fren araçlarında: fren tepki süresi :
A2) 71/320/AT yönetmeliği EN 13711 paragraf 2'ye göre fren tepki süresi ölçümü (Gadece belirli araçlarda uygulanır):
Kamyonların frenleme düzenlemeleri EN 13711'e göre: fren tepki süresi :
Kamyonların frenleme düzenlemeleri EN 13711'e göre: fren tepki süresi :
TESTİN YAPILDIĞI YER:

TESTİ YAPAN:

AİTM Seri Tadilat Tip Onay Testi Başvurusu için Gerekenler

- Araç tanıtım bilgileri (Motor No, Şasi no, Marka, Tip, Model Yılı, Üretim Yılı)
- Yapılan tadilatın tarifi ve teknik resimleri
- Fren tertibatında yapılan tadilatın tanımı
- Fren devre şeması
- Fren sistemi parça listesi (parça numarası, Ebadı, hortum boyları vs. gibi tanıtıcı bilgileri detaylı olmalı)
- Fren hesabı (AİTM EK IV Madde 4.6 ya göre yapılan dingil tadilatları ve AİTM Madde 4.12'ye göre yapılan fren tadilatları için istenir.)

AİTM Seri Tadilat Tip Onay Testi Başvurusu için Gerekenler

- Kamyondan çekiciye dönüşüm tadilatlarında (AİTM EK IV Madde 4.4.5. ve 4.5 e uygun) yalıtım ve yalıtım koridor diyagramı hesabı (1/320/AT Ek II nin ilavesine uygun).
- Seri tadilat tip onayı ile tadilatı yapılacak araçların teste giren ilk araca uygun yapılacağını belgeleyecek kalite sistemi belgeleri;prosedür talimat, form.
- Tadilatın tip onay gereklerine uygun yapıldığının kontrol edildiğini gösterir talimatlar, sorumluluklar ve kontrol şekli. FTR FR322 numaralı formu sistemlerine yerleştirdiklerini gösteren prosedür
- Kontrol sonuçlarının nasıl arşivleneceği prosedürlerde yazılmalıdır.

AİTM Seri Tadilat Tip Onay Testi Başvurusu için Gerekenler

YAPILMASI GEREKEN KONTROLLER

- Seri tadilat tip onay belgesi ile tadil edilen her aracın fren kuvvetleri ölçülmelidir.
- Seri tadilat tip onay belgesi ile tadil edilen her araca sızdırmazlık testi yapılmalıdır.
- Altı aylık periyotlarda bir araca tepki süresi testi yapılmalıdır.
- Bu ölçüm kontrol için FTR FR322 numaralı form kullanılır. Her araç için doldurulur ve arşivlenir, istenildiğinde beyan edilir.

MONTAJ SONRASI FREN SİSTEMİ KONTROL LİSTESİ

TADİLATI YAPAN FİRMA	
YAPILAN TADİLAT	
ARACIN ŞAŞI NUMARASI	
ARACIN PLAKASI	
DİNGİL MESAFELERİ / ARKA ÇIKINTI	
TADİLATIN YAPILDIĞI TARİH	
KONTROL TARİHİ	

MONTAJ SONRASI

FREN SİSTEMİ KONTROL LİSTESİ

1) **HER ARACA UYGULANACAK:** BM AEK 13 no'lu Teknik Düzenleme paragraf 5.1.4.6'da tarif edilen fren kuvvetleri ölçümü sonuçları :

13 no'lu Teknik Düzenleme paragraf 5.1.4.6	DİNGİL AĞIRLIĞI [kg]	ANA FREN SİSTEMİ			TESBİT FRENİ SİSTEMİ		
		FREN KUVVETLERİ [N]		SAĞ-SOL FARKI [%]	FREN KUVVETLERİ [N]		SAĞ-SOL FARKI [%]
		SOL	SAĞ		SOL	SAĞ	
YÜKSÜZ ARAÇ	1. DİNGİL						
	2. DİNGİL						
	3. DİNGİL						
	4. DİNGİL						

2) **HER ARACA UYGULANACAK:** 71/320/AT Ek II nin ilavesine göre koridor diyagramı bu formun ekine konur. (Sadece çekici araçlar için uygulanır.)

TESTİN YAPILDIĞI YER :

TESTİ YAPAN :

MONTAJ SONRASI FREN SİSTEMİ KONTROL LİSTESİ

2) *HER ARACA UYGULANACAK: Sızdırmazlık Testi Sonucu:*

TESTİN YAPILDIĞI YER :

TESTİ YAPAN :

MONTAJ SONRASI

FREN SİSTEMİ KONTROL LİSTESİ

3) HER 6 AYLIK PERİYOTTA BİR UYGULANACAK :

3.1) 71/320/AT Belirli Sınıf Motorlu Taşıt ve Römorkların Frenleme Düzenekleriyle İlgili Yönetmelik Ek III paragraf 2'de tarif edilen fren tepki süresi ölçümü sonucu, en uzak konumlu fren körüğündeki fren tepki süresi :

3.2) 71/320/AT Yönetmeliği Ek III paragraf 2'ye göre fren tepki süresi ölçümü (Sadece çekici araçlarda uygulanır):

Asimptotik basınç değerinin %10'una karşılık tepki süresi:

Asimptotik basınç değerinin %75'ine karşılık tepki süresi:

TESTİN YAPILDIĞI YER :

TESTİ YAPAN :

UYARI

- FRETEKNİK tarafından düzenlenen Fren Test Raporları üzerinde değişiklikler yapılarak **sahte rapor** düzenlendiği tespit edilmiştir.
- Bununla, elinizdeki raporların doğruluğunu teyit edebilmeniz için web sitemizde **“Rapor Sorgulama”** adında bir bölüm açılmıştır.
- **“Araç Şasi Numarası”** kısmına, rapor üzerinde belirtilen şasi numarası girildiğinde, o şasi numarasına taşıyan araç için Fren teknik tarafından düzenlenen rapor ve raporların numarası/numaraları listelenmektedir.
- Eğer şasi numarasına taşıyan araç için bir rapor düzenlenmemişse, **“Araç şasi numarasına karşılık bir bilgi raporu bulunmamıştır”** varsayılabilmektedir. Böyle bir durumda 212 549 99 77 numaralı telefonunuzu arayarak Fren teknik yetkililerini bilgilendirmenizi rica ederiz.

TEŞEKKÜRLER

